

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

عنوان

جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۱ شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۸۰۰۲۲

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۷/۱۵

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

**مشروح مذاکرات شورای نگهبان
جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۱ شورای نگهبان**

ویراستاران و مستندسازان:

محمدعلی طائب و سید سلمان مرتضوی

بازبین:

سید احمد حسینی پور اردکانی

ناظر علمی:

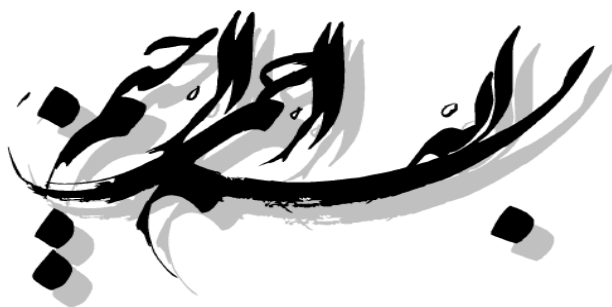
کاظم کوهی اصفهانی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۸۰۰۲۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۰۷/۱۵

پژوهشکده شورای نگهبان

جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۱ شورای نگهبان

فهرست مطالب

- ۲..... مقدمه
- لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی ۳
- لایحه هوای پاک (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۱
- طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۷
- لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم ۶۳
- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی ۷۹
- لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر ۱۰۵
- لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی ۱۱۰
- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ارمنستان در مورد استفاده مشترک از دروازه مرزی نوردوز-مغری ۱۳۹
- اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران ۱۴۱

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به وسیله شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و سرانجام در قالب نظریه شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان به جهت محتوای علمی قابل استفاده‌ی آن برای آحاد علاقه‌مندان به این مباحث، به ویژه پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

با عنایت به تأکيدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت انتشار مشروح مذاکرات شورای نگهبان، گروه تدوین نظرات و مبانی آرای شورای نگهبان، به‌عنوان یکی از شرح وظایف خویش در پژوهشکده شورای نگهبان، آماده‌سازی متون مذاکرات جلسات شورای نگهبان برای انتشار عمومی را در دستور کار دارد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر انجام می‌پذیرد: پس از پیاده‌سازی فایل‌های صوتی جلسات شورای نگهبان، این متون در اختیار کارشناسان گروه قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه و همچنین از جهت ویرایشی، مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و سپس منتشر می‌گردد.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه علاقه‌مندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی

منشی جلسه - بسم الله الرحمن الرحيم، دستور اول: «لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی^(۱)»

ماده ۱- به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا با هدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، با تصویب هیئت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱،۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به صورت قرض‌الحسنه نزد بانک‌های کشاورزی، پست‌بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی سپرده‌گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و

۱. لایحه اعطای تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی برای ایجاد اشتغال در روستاها با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته، عشایری و مرزی در تاریخ ۱۳۹۵/۸/۲۳ با قید دو فوریت به تصویب هیئت وزیران رسید و برای طی مراحل قانونی تصویب، به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. پس از وصول این لایحه به مجلس، نمایندگان صرفاً با قید یک فوریت رسیدگی به آن موافقت کردند و نهایتاً این لایحه، با تغییراتی در متن و عنوان، سرانجام با عنوان «لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی» در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۱۸ به تصویب نمایندگان مجلس رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۲۱/۳۰۷۱۵ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۱ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۶/۵/۳۱ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۳۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

حقوقی غیر دولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت، با اولویت روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در مناطق مرزی و مناطق عشایری شود.

تبصره ۱- تبدیل دلار به ریال ناشی از اجرای این قانون نباید موجب افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شود.

تبصره ۲- تسهیلات موضوع این ماده بین استان‌ها بر اساس شاخص ترکیبی جمعیت روستایی، نرخ بیکاری و عکس درآمد سرانه استان توزیع می‌شود.»

آقای جنتی - آقایان، هر فرمایشی نسبت به این ماده دارید بفرمایید.

آقای علیزاده - نه، بگذارید تا آخر این مصوبه را بخوانند حاج آقا.

آقای جنتی - نه، تا همین جا کافی است. الان پژوهشکده، به همین جای مصوبه اشکال قانون اساسی گرفته است.^(۱)

آقای علیزاده - چرا؟

آقای جنتی - آقای دکتر ره‌پیک، شما اشکالتان [که در نظر مجمع مشورتی حقوقی آمده است] را بگویید. مجلس این [قیود مازاد بر لایحه‌ی اولیه‌ی دولت] را اضافه کرده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله.

آقای جنتی - این [برداشت از صندوق توسعه‌ی ملی برای اهداف این مصوبه]، در سیاست‌های کلی نبوده است.

آقای علیزاده - اشکال قانون اساسی این مصوبه چیست؟

آقای کدخدائی - آقایان قم [= اعضای مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان] هم در این رابطه نظراتی داشته‌اند.^(۲) باید آن را هم ببینیم.

آقای مدرسی یزدی - الان لایحه‌ی دولت، در مجلس کم و زیاد شده است یا نه؟

آقای علیزاده - بله، لایحه‌ی اولیه، این‌طوری نبوده است.

۱. در این خصوص، بنگرید به: نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/mbTeu

۲. در این خصوص، بنگرید به: نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/۱۳۷/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/mlGUA

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله.

آقای عزیززاده - مجلس مبلغی را که در لایحه بوده، اضافه نکرده است. آنچه که مجلس اضافه کرده است، یک سری قیودی است که به لایحه‌ی دولت زده‌اند. نامه‌ی آقای دکتر لاریجانی که خدمت «آقا» [= مقام معظم رهبری] نوشته‌اند را بخوانید. چند تا قید در این مصوبه آمده است که مجلس این قیدها را آورده است که مثلاً شهر باید دارای چند هزار نفر جمعیت باشد و کجا باشد و چه شرایطی داشته باشد و مثلاً از مناطق عشایری باشد و غیره. حالا اصل سابقه‌ی این مصوبه را هم به من بدهید. بله، نامه‌ی آقای دکتر لاریجانی این است؛ نوشته است: «محضر مبارک حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدّ ظلّه العالی)، رهبر معظم انقلاب اسلامی

با سلام و تحیات

احتراماً به استحضار می‌رساند لایحه‌ای دولت در زمینه توسعه روستا به مجلس ارائه نمود که اساس آن استفاده از صندوق توسعه ملی به میزان ۱/۵ میلیارد دلار (معادل ریالی)، جهت سرمایه‌گذاری در روستاها و ایجاد اشتغال بود. در این لایحه چند اشکال وجود داشت:

۱- همه بانک‌ها و صندوق‌ها را شامل می‌شد که می‌توانستند از این منبع به‌عنوان بانک عامل استفاده کنند و نتیجتاً روشن نمی‌شد چگونه به هدف اصلی رسیده‌اند.

۲- خود بانک یا صندوق‌ها از منابع خود چیزی به این امکانی که صندوق ایجاد کرده نمی‌افزودند.

۳- گرچه هدف‌گذاری، سرمایه‌گذاری در روستا بود، ولی چارچوب‌های روشنی برای تحقق آن در لایحه دیده نشده بود؛ لذا در کمیسیون مربوطه، چندین جلسه مورد بررسی قرار گرفت و بنده نیز با حضور وزراء صنعت، معدن و تجارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه، جلسه‌ای گذاشتم و این اشکالات را رفع نمودیم؛ یعنی اولاً بانک‌ها و صندوق‌ها محدود شد که قابل نظارت جهت تحقق این هدف باشند؛ ثانیاً این پنج بانک و صندوق به شرطی از این امکان می‌توانند استفاده کنند که معادل آن را خود به این سرمایه کلی بیفزایند؛ ثالثاً زمان مشخص شد که بانک‌های عامل منابع صندوق را حداکثر

(۶) ساله بازپرداخت نمایند؛ رابعاً سودی که به بنگاه‌های سرمایه‌گذاران بخش کشاورزی و صنعتی تعلق می‌گیرد از (۶) درصد بیشتر نباشد (متوسط)؛ خامساً برای بخش عشایر و روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر این منابع تخصیص یابد، آن‌هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی که در زمینه تولید، چه کشاورزی و چه صنعتی مستقر در این مناطق باشند؛ سادساً سیستم نظارتی و کنترلی و شفافیت اطلاعات، برای پرداخت‌ها و ارزیابی در نظر گرفته شد.

با این اصلاحات، قانون در مجلس با رأی بالای (۱۸۰) نفر (بیش از دوسوم آراء حاضرین) تصویب شد و به شورای نگهبان ارسال گردید. البته در مجلس چند بار اخطار مغایرت با اصل (۱۱۰) قانون اساسی داده شد و بنده نیز اخطار را وارد دانستم؛ ولی مجلس به اخطار رأی نداد که نشان می‌داد نمایندگان علی‌العموم این کار را برای توسعه روستا لازم می‌دانند.

علی‌القاعده شورای محترم نگهبان به خاطر استفاده از صندوق ایراد خواهند گرفت. ایراد، مربوط به استفاده از منابع صندوق و بخش خصوصی نیست؛ چون این امر تأمین شده است. اشکال شورای نگهبان ورود مجلس در مسیر تصمیم‌گیری صندوق است که خلاف اساسنامه خواهد بود.

لذا چنانچه با تغییرات حاصله در لایحه دولت، نظر حضرت‌عالی بر انجام این امر باشد نیازمند انتقال این نظر به شورای محترم نگهبان است.^(۱) آقای محمدی گلپایگانی در جواب این نامه، یک نامه‌ای به آقای دکتر لاریجانی نوشته است و فرموده است که: «... به استحضار مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) رسید. مقرر فرمودند: با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم، مشروط بر اینکه موارد شش‌گانه آمده در بند (۳) نامه‌ی جناب‌عالی مورد اهتمام جدی قرار گیرد.»^(۲) بعد ایشان نامه را برای آقای لاریجانی فرستادند و یک رونوشت از آن را هم برای حضرت آیت‌الله جنتی (دامت

۱. نامه‌ی شماره ۵/۱۰۳۲۵۵۰ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۶ رئیس مجلس شورای اسلامی خطاب به رهبر معظم انقلاب اسلامی.

۲. نامه‌ی شماره ۱/۳۲۴۶۵ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ رئیس دفتر مقام معظم رهبری خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

برکاته)، دبیر محترم شورای نگهبان، فرستادند.

آقای یزدی - یعنی اگر این مصوبه مخالف اساسنامه‌ی صندوق توسعه ملی هم باشد، اشکالی ندارد.

آقای علیزاده - نه دیگر.

آقای یزدی - مصارف این صندوق، معین است.

آقای علیزاده - یک دقیقه صبر کنید؛ بگذارید من لایحه‌ی دولت را هم بخوانم. لایحه‌ی دولت فقط این بود: «ماده واحده- در راستای تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود با هدف توسعه روستاها و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون دلار از منابع صندوق را از طریق بانک‌های عامل، صرف اعطای تسهیلات برای ایجاد اشتغال در روستاها با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته، عشایری و مرزی نماید.

آیین‌نامه اجرایی این قانون متضمن شرایط مربوط به نحوه پرداخت تسهیلات، نحوه اجرا، زمان و تضمین بازپرداخت تسهیلات با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» حالا مجلس آمده است و این لایحه‌ی دولت را این قدر توسعه داده است.

آقای یزدی - یعنی مجلس موارد مصرف را یک خُرده بازتر کرده است.

آقای علیزاده - بله.

آقای یزدی - این مطلب، چیز مهمی نیست.

آقای علیزاده - حالا اگر ایرادی به این مصوبه هست، آقایان بفرمایند. اگر ایرادی به ماده (۱) دارند، بفرمایند.

آقای مدرسی یزدی - این شش شرطی که «آقا» [= مقام معظم رهبری] فرموده‌اند به شرط رعایت آنها اجازه داده می‌شود، دقیقاً رعایت شده است یا نه؟

آقای علیزاده - بله، رعایت شده است. البته «آقا» فرموده‌اند در اجرای این مصوبه این شروط را رعایت نکنند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - «آقا» گفته‌اند این شروط، رعایت بشود.

آقای مدرسی یزدی - یعنی این شروط قانوناً باید رعایت بشود.

آقای علیزاده - نه.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نسبت به دو سه مورد از این شروط، اشکال وجود دارد.

آقای موسوی - بله، دو سه مورد، اشکال دارد.

آقای علیزاده - در مورد بندهای شش گانه، آقای لاریجانی گفته است که ما در مصوبه‌ی مجلس این شروط را آورده‌ایم.

آقای مدرسی یزدی - خب «آقا» می‌گویند به شرط رعایت این موارد اجازه می‌دهم. آقای لاریجانی گزارش داده است؛ مصوبه‌ی مجلس را که خدمت ایشان نفرستاده است.

آقای علیزاده - خب حالا مصوبه را بخوانیم تا ببینیم مجلس چه کرده است. الآن مصوبه را می‌خوانیم تا ببینیم این موارد شش گانه را آورده‌اند یا نیاورده‌اند.

آقای مدرسی یزدی - آن موارد را آورده‌اند، ولی به صورت دقیق نیاورده‌اند. «آقا» فرموده‌اند این شروط به طور دقیق رعایت بشود.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - از این شش شرط، دو موردش رعایت نشده است؛ حداقل دو مورد که صریحاً رعایت نشده است.

آقای علیزاده - خب آقای دکتر [رهپیک]، حالا بخوانیم تا ببینیم آنجاهایی که رعایت نشده است کجاست.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب بله دیگر.

آقای علیزاده - الآن که هنوز به آنجا [=بخش عدم ذکر شروط مورد نظر] نرسیده‌ایم.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، آن شروط اصلاً در مصوبه نیامده است!

آقای ابراهیمیان - این کار مجلس، خلاف شیوه‌های جاری است. حالا آنچه که مقام معظم رهبری فرموده‌اند روی چشم است، منتها وقتی در مجلس به آقای لاریجانی اخطار قانون اساسی وارد می‌کنند، لاقلاً باید به قانون اساسی احترام بگذارند. حداقل احترام این است که سازوکارهای قانون اساسی رعایت بشود. مجلس یک قانونی تصویب می‌کند، این مصوبه به شورای نگهبان می‌آید، شورای نگهبان شاید با آن

موافقت بکند، شاید مخالفت بکند، استدلال شورای نگهبان در مخالفت با این مصوبه به اطلاع مجلس برسد، ممکن است مجلس راضی بشود و اصلاح بکند، بعد نهایتاً [در صورت عدم توافق مجلس و شورای نگهبان] مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌رود. اوامر رهبری، هم اینجا و هم آنجا مطاع است، اما این قبیل کارها، مدل‌های جدیدی است. اینکه ما قبل از اینکه مصوبه را به شورای نگهبان بدهیم، برویم و مجوزی بگیریم و بگوییم آقای شورای نگهبان، شما حرفی نزن و استدلال نکن، درست نیست. چرا اینجا بقیه‌ی مراحل مربوط به اظهار نظر راجع به مصوبه و اینها را کوتاه می‌کنند؟ من نمی‌دانم این چه کاری است؟ من به خاطر مغایرت این مصوبه با سیاست‌های کلی مخالفم.

آقای علیزاده - حالا آقای دکتر [ابراهیمیان]، اینهایی که می‌فرمایید درست است، اما الآن جای این بحث که اینجا نیست.

آقای ابراهیمیان - بنده با همه‌ی این مصوبه مخالفم؛ چون خلاف سیاست‌های کلی است.

آقای علیزاده - خیلی خب، حالا آن [بحثی که مطرح کردید] یک حرف دیگری است؛ ولی الآن که جای این بحث نیست. به هر حال، الآن نامه را نوشته‌اند؛ تمام شد و رفت. حالا با توجه به این نامه‌ای که نوشته شده است، آقایان، اگر به ماده (۱) و تبصره‌اش ایراد قانون اساسی دارند بفرمایند.

آقای ابراهیمیان - رأی به مخالفت با قانون اساسی دارد دیگر.

آقای علیزاده - نه، منظور این است که اگر آقایان، ایرادی دارند بگویند تا ما رأی بگیریم.

آقای کدخدائی - حاج آقای علیزاده، حاج آقای شب‌زنده‌دار هم می‌فرمایند که این ایرادهای مجمع مشورتی فقهی را مطرح کنیم.

آقای علیزاده - بفرمایید.

آقای کدخدائی - بخوانم؟

آقای علیزاده - به نظرم اول خود آقایان اعضا حرفشان را بزنند تا ببینیم نظرشان چیست. اول آقای دکتر سوادکوهی بفرمایند.

آقای سوادکوهی - من گمانم این است که ما می‌توانیم از آنچه که مرقومه‌ی مقام معظم

رهبری است، این استفاده را بکنیم که آنچه که در مجلس رأی آورد و مصوب شد، یعنی همین که الآن پیش روی ما هست، به محضر «آقا» [= مقام معظم رهبری] تقدیم شده است. یعنی این نامه‌ی آقای لاریجانی به مقام معظم رهبری قبل از تصویب نبوده است که ایشان از رهبری نظرخواهی کنند. این نامه، مربوط به بعد از تصویب این مصوبه از سوی مجلس است. همان‌طور که در نامه‌ی رئیس محترم مجلس آمده است، این مصوبه با این اصلاحات در مجلس با رأی بالای (۱۸۰) نفر تصویب شد. پس آنچه که محضر «آقا» تقدیم شده است، آن مصوبه‌ای است که قبل از نامه به شورای نگهبان، خدمت ایشان ارسال شده است. در این نامه باز آمده است که شورای نگهبان قطعاً با آنچه ما فرستاده‌ایم، مخالفت می‌کند. به همین اعتبار، رئیس محترم مجلس این استعلام را از ایشان داشته است و این نظر را خواسته است که «... چنانچه با تغییرات حاصله در لایحه دولت، نظر حضرت‌عالی بر انجام این امر باشد، نیازمند انتقال این نظر به شورای محترم نگهبان است.» من از مرقومه‌ی «آقا» این‌طور استفاده می‌کنم که دیگر در ماهیت این پاسخ، مصوبه‌ی مجلس اتخاذ شده است. ماهیت پاسخ ایشان هم این است که من با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم؛ یعنی این مصوبه مورد موافقت ایشان است. بنابراین ما با مصوبه‌ای از مجلس مواجهیم که این مصوبه به تأیید حضرت «آقا» رسیده است. فقط در ارتباط با آنچه که ایشان مشروط قرارداده‌اند، باید گفت که به نظر می‌رسد مشروط در ارتباط با این مصوبه نیست، چرا؟ چون در ارتباط با مصوبه، اینجا تأیید را به‌طور قطع مرقوم فرموده‌اند.

آقای علیزاده - رهبری گفته‌اند اهتمام جدی به این شروط بشود؛ نگفته‌اند شما این قیود را عوض بکنید.

آقای سوادکوهی - نه، شما عنایت بکنید؛ در پاسخ «آقا» این‌طور آمده است: «با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم.» یعنی مصوبه به استحضارشان رسیده است و ایشان نسبت به مصوبه‌ی مجلس فرموده‌اند: «با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم؛» یعنی ای مجلسی که تو تصمیم گرفته‌ای و رأی داده‌ای، و مصوبات را به شورای نگهبان فرستاده‌ای، با نظر شما موافقم؛ اما این کلمه‌ی «مشروط» به چه امری برمی‌گردد؟ اینکه ایشان گفته‌اند «با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم، مشروط بر اینکه موارد شش‌گانه آمده در بند (۳) نامه‌ی جناب‌عالی مورد اهتمام جدی قرار گیرد.» یعنی این موارد

شش‌گانه‌ای که مجلس نسبت به آن در این مصوبه اهتمام داشته است، مورد اهتمام جدی باشد. یعنی در استمرار نسبت به این مطلب بعد از تصویب و بعد از اینکه شورای نگهبان این مصوبه را تأیید کرد، دولت هم نسبت به این مطلب اهتمام داشته باشد. یعنی این کلمه‌ی «مشروط» برای قوه‌ی مجریه است. در واقع، به نظر من این مطلب شرطی، به آنچه که باید قوه‌ی مجریه نسبت به رعایتش اهتمام داشته باشد، مربوط می‌شود. بانک‌ها باید نسبت به توزیع آنچه که در اینجا پیش‌بینی شده است، اهتمام داشته باشند، نه اینکه شروط شش‌گانه، در این مصوبه باید مورد اهتمام قرار بگیرد. یعنی مصوبه به‌طور قطع مورد موافقت مقام معظم رهبری قرار گرفته است؛ چون در ابتدای نظر مقام معظم رهبری که اینجا آمده است، تصریح شده است: «با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم ...»؛ پس یعنی شورای نگهبان با امری مواجه است [که مقام معظم رهبری آن را تأیید کرده است]. به نظر من، برای اینکه ما بخواهیم در این مصوبه ورود بکنیم، یا باید از مقام معظم رهبری استعمال بکنیم که آیا نظر شما این است که ما به محتوای این مصوبه ورود کنیم که ببینیم آیا این شروط شما در آن رعایت شده است یا نه. به نظر می‌رسد که با توجه به آن قسمت اول پاسخ ایشان، دیگر این مطلب نیست؛ اما اگر مقصود این باشد که ما ورود کنیم و ببینیم که آیا این موارد مخالف [با قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام] است یا نیست، به نظر من، این دیگر یک امر کاملاً سلیقه‌ای است که ممکن است ما یک سلیقه‌ای نسبت به این موارد داشته باشیم و بگوییم که این شروط آن‌طور که باید، در اینجا رعایت شده است و ممکن است بگوییم نه، رعایت نشده است. به این اعتبار، من معتقدم ما با توجه به قسمت اول این نظر مقام معظم رهبری نسبت به مصوبه‌ی مجلس و این مرقومه‌ای که الان پیش روی ما است، با تکلیف دیگری مواجه نیستیم؛ چون این مطلب تأیید شده است.

آقای کدخدائی - آقای دکتر ره‌پیک هم فرمایشی دارند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب قبل از اینکه مرقومه‌ی «آقا» بیاید، این مصوبه [در مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان] بررسی شده بود که نزدیک ده تا ایراد داشت؛ یعنی هفت، هشت یا ده تا ایراد مغایرت با اساسنامه‌ی صندوق توسعه‌ی ملی و سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم در آن بود. اما بعد از اینکه نظر ایشان آمد، طبیعتاً بعضی از این اشکالات رفع شد؛ چون ایشان به‌طور کلی با این

مصوبه موافقت کرده‌اند.

آقای عزیززاده - الآن این نظر [کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی]، مربوط به قبل از اذن مقام معظم رهبری است؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، نظر ما اصلاح شد؛ منتها ابتدای نظر مجمع، یک پاراگرافی آمده است که آن هفت، هشت مورد را در آن نوشته‌اند، ولی دیگر آنها را توضیح نداده‌اند؛^(۱) فقط گفته‌اند که قبل از اذن، این مصوبه از این جهات اشکال داشته، ولی این اشکالات با اذن «آقا» رفع شده است. منتها خب ظاهر مرقومه‌ی ایشان این است که ایشان موافقتشان را به اینکه آن موارد رعایت بشود مشروط کرده‌اند دیگر. علاوه بر اینکه توضیح رئیس مجلس این است که مجلس این موارد شش‌گانه را رعایت کرده است؛ یعنی رئیس مجلس می‌گوید در لایحه یک مطالب دیگری بوده است، ما برداشته‌ایم و اینها را درست کرده‌ایم و مثلاً ما شش تا ملاحظه را رعایت کرده‌ایم. خب حالا اگر این ملاحظات در این مصوبه رعایت نشده باشد چه؟ اگر آن قیدی که ایشان [= مقام معظم رهبری] زده‌اند اینجا در متن مصوبه رعایت نشده باشد، جای دیگر هم نمی‌شود آن را رعایت کرد؛ یعنی طریق منحصر رعایت قیود مقام معظم رهبری، همین مصوبه است. فرض بفرمایید مثلاً اگر گفتیم که سود تسهیلات شش درصد (۶٪) باشد، طریق منحصر رعایتش همین مصوبه است. نمی‌شود بگوییم چنین چیزی که در مصوبه‌ی مجلس نیست، ولی بعداً دولت نرخ شش درصد (۶٪) سود تسهیلات را رعایت کند. یا اگر این مصوبه اجازه داده است که به غیر

۱. پیش از آنکه به بررسی موارد عدم توجه به اذن مقام معظم رهبری بپردازیم، ذکر این نکته لازم است که اکثر مواد این مصوبه از جهات متعددی از جمله سپرده‌گذاری صندوق در بانک‌های عامل به صورت ربالی، تعیین چهارچوب و نحوه سپرده‌گذاری صندوق، امکان سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی در «صندوق کارآفرینی امید»، تعیین حداکثر دوره تنفس تسهیلات و دوره بازپرداخت توسط قانون‌گذار، واگذاری تعیین موضوعاتی همچون «چارچوب و شرایط عقد قرارداد عاملیت با سپرده‌گذاری نرخ سود متناظر بخش‌های هدف»، «دوره بازپرداخت متناسب با نوع طرح» و «سازوکار تزییق تدریجی منابع و پذیرش طرح‌های پیشنهادی سایر دستگاه‌ها» به هیئت وزیران و غیره، مغایر با بندهایی از سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و همچنین اساسنامه صندوق توسعه ملی بوده در خصوص اختیارات هیئت امنا صندوق بوده است که چنین ایرادی همان‌گونه که متذکر شدیم با توجه به اذن اعطایی مرتفع شده است. نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/mbTeu

واحدهای تولیدی هم تسهیلات بدهند، [نمی‌شود بعداً به دولت بگوییم که به غیر واحدهای تولیدی، تسهیلات ندهد]. ایشان [= آقای لاریجانی] گفته است که ما گفته‌ایم تسهیلات را فقط به تولیدی‌ها بدهند؛ یعنی می‌گوید مجلس این را رعایت کرده است؛ اما خب اگر در واقع این قید رعایت نشده باشد چه؟ الآن به نظر ما نکته‌ای [که باید روی آن دقت شود] این است که رهبری نفرموده‌اند این شروط رعایت شود؛ گفته‌اند این شروط، مورد اهتمام جدی قرار گیرد. اهتمام، از خود رعایت هم بالاتر است. این اذن رهبری، مبتنی بر آن بند (۳) نامه‌ای است که آقای لاریجانی نوشته است؛ در حالی که مجلس حداقل دو مورد از آن مواردی را که ایشان در بند (۳) گفته است، رعایت نکرده است. این دو مورد در مصوبه‌ی مجلس نیست و رعایت نشده است. لذا به نظر می‌آید در واقع این مصوبه خلاف اذن ایشان [= مقام معظم رهبری] باشد. اذن ایشان مقید به آن شش مورد است و مشروط به آنها است، ولی دو مورد از آن شروط رعایت نشده است. یکی از آن شروط، در مورد آن شش درصدی (۶٪) است که آقای لاریجانی در نامه‌شان گفته‌اند: «رابعاً سودی که به بنگاه‌های سرمایه‌گذاران بخش کشاورزی و صنعتی تعلق می‌گیرد، از (۶) درصد بیشتر نباشد (متوسط)». این موضوع، در هیچ جای این مصوبه نیامده است؛ در حالی که ایشان نوشته‌اند مجلس این شروط را رعایت کرده است.

آقای هاشمی شاهرودی - در این مصوبه، خلاف این شرط آمده است؛ گفته‌اند که تعیین نرخ سود این تسهیلات، به عهده‌ی دولت است.^(۱)

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، یعنی [این شرط، رعایت نشده است]. این یک نکته است. اما نکته‌ی دوم. در رابطه با نکته‌ی دوم، می‌شود گفت که

۱. ماده (۷) لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی مصوب ۱۳۹۶/۴/۱۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۷- آیین‌نامه اجرایی این قانون مشتمل بر تکالیف و سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در این زمینه، چهارچوب و شرایط عقد قرارداد عاملیت با سپرده‌گذاری، نرخ سود متناظر بخش‌های هدف، دوره بازپرداخت متناسب با نوع طرح، سازوکار تزریق تدریجی منابع و پذیرش طرح‌های پیشنهادی سایر دستگاه‌ها، پس از ابلاغ این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری در چهارچوب قوانین تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

حداقل در این قسمت، مصوبه‌ی مجلس^(۱) صریحاً [با شرط پنجم مذکور در نامه‌ی رئیس مجلس] تغایر دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - این دومی خیلی مهم نیست؛ چون خدمات هم به نوعی صنعت است. خدمات هم صنعت است.

آقای علیزاده - بله.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - آقای لاریجانی در نامه‌اش گفته است که این منابع فقط در زمینه‌ی تولید، چه کشاورزی و چه صنعتی مصرف می‌شود. ایشان تعبیر «فقط» را به‌کار برده است، ولی حالا مجلس می‌گوید که شامل گردشگری و صنایع دستی و خدمات هم می‌شود.

آقای هاشمی شاهرودی - مثلاً اگر عبارت «صنعت گردشگری» را بنویسند [که مشکل حل شود]؛ چون به گردشگری هم صنعت گردشگری می‌گویند.

آقای علیزاده - بله، صنعت گردشگری می‌گویند.

آقای موسوی - مجلس در این مصوبه نگفته است این تسهیلات در صنعت گردشگری و امثال آن مصرف شود. در هیچ‌کدام از این موارد، عبارت «صنعت» را نگفته است.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، فرقی نمی‌کند.

آقای علیزاده - ببینید؛ عرض شود به حضور شما، این [نامه‌ی موافقت مقام معظم رهبری با این مصوبه]، مثل فتوایی است که آقایان مراجع می‌دهند. اول، فتوا را داده است، بعد آن موضوع [= تأکید بر مورد اهتمام قرار گرفتن شروط] را داخلش نیاورده که بگوییم احتیاط واجب است. بنابراین این تأکید ایشان، مثل احتیاط مستحب می‌شود. «آقا» اول فرموده‌اند با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم؛ نگفته‌اند با نظر شما [= آقای لاریجانی] موافقم، بلکه گفته‌اند با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم؛ یعنی من مصوبه را مورد تأیید قرار می‌دهم، مشروط بر اینکه موارد شش‌گانه‌ای که در بند

۱. ماده (۴) لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی مصوب ۱۳۹۶/۴/۱۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۴- تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیر دولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.»

(۳) این نامه آمده است مورد اهتمام قرار گیرد. نگفته‌اند موافقت من مشروط به این است که این شروط مورد اهتمام قرار گرفته باشد. بله، اگر فرموده بودند قبلاً شما باید این موارد شش‌گانه را رعایت می‌کردید، اشکال شما درست بود؛ اما الآن چه گفته‌اند؟ گفته‌اند بعداً به این شروط توجه نکنند. حضرت آقا حتماً همین طوری که نیامده است بنویسد من موافقم، بلکه هر دوی این مصوبه و این نامه را به یک عده‌ای داده است و آنها آن را خوانده‌اند و برای ایشان گزارش داده‌اند و همین مطالب را خدمت ایشان عرض کرده‌اند، ایشان هم فرموده‌اند بله، من موافق هستم و مصوبه‌ی مجلس را قبول دارم. بعد در ادامه گفته‌اند البته اینهایی که شما گفتید، در آینده توسط آن کسی که می‌خواهد اجرا بکند مورد اهتمام قرار گیرد، نه اینکه ایشان گفته باشند مشروط بر اینکه این شروط، مورد اهتمام قرار گرفته باشد اجازه می‌دهم. اگر این‌طور بود، ایشان می‌فرمودند مشروط بر اینکه این شروط رعایت شده باشد، موافقم.

آقای مؤمن - موافقت ایشان با عنایت به این است که این شروط رعایت شده باشد یا رعایت نشده باشد؟

آقای علیزاده - این شروط، رعایت شده است. ایشان نگفته است «با عنایت به اینکه این شروط رعایت شده باشد»، موافقم؛ بلکه گفته‌اند این شروط مورد اهتمام قرار گیرد. خود این عبارت، صریح در این مطلب است.

آقای سوادکوهی - بله.

آقای علیزاده - آن وقت ما در مقابل این اجازه‌ی رهبری بیاییم و بگوییم که مجلس شرایط شش‌گانه را رعایت نکرده است! به نظر من، ما هم باید بنویسیم که با توجه به اذن مقام معظم رهبری، این مصوبه اشکالی ندارد، مشروط بر اینکه این موارد را در اجرا رعایت نکنند. کار درست، عین همین است.

آقای سوادکوهی - احسنت به شما.

آقای علیزاده - اگر آن موارد شش‌گانه را در آیین‌نامه‌ی این قانون رعایت نکردند، فردا می‌آیند و آیین‌نامه‌اش را باطل می‌کنند. این آیین‌نامه در آن هیئتی که برخی از آقایان حقوقدان در آن تشریف دارند یا آقایان دیگر تشریف دارند مطرح می‌شود. دیوان عدالت اداری یا جاهای دیگر هم می‌توانند ورود کنند و اگر جایی در اجرا، آن شروط را رعایت نکردند، می‌توانند آن را باطل کنند.

آقای سوادکوهی - درست است.

آقای علیزاده - آقای دکتر کدخدائی، بفرمایید.

آقای کدخدائی - یک بخشی از این مسائل، مربوط به اجرا است. این مسائل، باید در اجرا رعایت شود.

آقای علیزاده - بله.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا ببینید؛ آقای رئیس مجلس می‌گوید من این شروط را در مصوبه رعایت کرده‌ام.

آقای علیزاده - خوب حالا به هر ترتیب، «آقا» که این مصوبه را اجازه داده‌اند. اگر شرطی هم که فرموده‌اند، در این مصوبه دیده نشده است، باز «آقا» فرموده‌اند اشکالی ندارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خوب [در زمان نگارش نامه‌ی رئیس مجلس به مقام معظم رهبری] هنوز این متن، مصوب نشده بود.

آقای علیزاده - یعنی می‌فرمایید «آقا» دیده‌اند که این شروط رعایت نشده است، ولی باز فرموده‌اند که این شروط مورد اهتمام «قرار گیرد».

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ عبارت «قرار گیرد»، یعنی شما که مصوبه را به شورای نگهبان دادید، این شروط را رعایت کنید دیگر.

آقای علیزاده - نه، «یعنی» ندارد دیگر! ما هم فارسی بلد هستیم. رهبری در نامه‌اش عبارت «قرار داده باشید» که نگفته است.

آقای هاشمی شاهرودی - آقای علیزاده، ببینید؛ البته جا دارد کسی بگوید اینکه «آقا» گفته است من موافقم، یعنی از این نظر که این مصوبه مخالف اصل (۱۱۰) است و تصویبش مشروط به اذن ایشان است و از اختیارات ایشان است، اشکالی ندارد. یعنی ایشان از این نظر گفته است که موافقم، نه از هر جهتی که حتی اگر یک ماده از این مصوبه، خلاف یک اصل دیگری از قانون اساسی هم بود، اشکالی نداشته باشد. شاید این مصوبه، با اصول دیگری از قانون اساسی هم مخالف باشد؛ ولی «آقا» نمی‌خواهد این موارد را هم بگوید. خوب پس بنابراین، «آقا» می‌گوید من از این جهت، با این مصوبه موافقم؛ یعنی از جهت مخالفت با اصل (۱۱۰) که مربوط به اختیارات ولیّ امر است و اینکه قبلاً گفته‌ام من اجازه [= اجازه‌ی برداشت از صندوق توسعه‌ی ملی را]

نمی‌دهم، با این مصوبه موافقم؛ و لذا فقط این اشکال شورای نگهبان رفع می‌شود، نه بیشتر از این. اما اینکه این مصوبه نایستی مخالف اصل دیگری باشد، این از آن اذن رهبری استفاده نمی‌شود.

آقای علیزاده - بله، ما در مورد مغایرت این مصوبه با اصول دیگر قانون اساسی حرفی نداریم. خب «آقا» آن موضوع [= تجویز مصوبه از جهت مخالفت با سایر اصول] را نمی‌خواهد بگوید. اگر این مصوبه ایرادات دیگری دارد، ما آن ایرادات را می‌گوییم. اینکه ایشان می‌فرمایند با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم، «مشروط بر اینکه موارد شش‌گانه رعایت شود»، به آن [برداشت از صندوق توسعه ملی] بر می‌گردد.

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی این ماده (۷) که در این مصوبه آمده است، خلاف است؛ خلاف اذن رهبری است؛ چون در اذن رهبری آمده است که سود تسهیلات بایستی بیشتر از شش درصد (۶٪) نباشد، ولی در این ماده آمده است که آیین‌نامه‌ی اجرایی می‌تواند سودی بیشتر از شش درصد (۶٪) قرار بدهد. اصلاً این‌طوری اشکال وارد کنید؛ بگویید ماده (۷) این مصوبه خلاف اذن رهبری است؛ چون در اذن رهبری آمده است که نرخ سود می‌بایستی بیشتر از شش درصد (۶٪) نباشد، ولی این ماده گفته است که آیین‌نامه‌ی اجرایی نرخ این سود را تعیین خواهد کرد. حالا ممکن است آیین‌نامه‌ی اجرایی نرخ سود تسهیلات را ده درصد (۱۰٪) معین کند، ممکن است بیست درصد (۲۰٪) معین کند. اطلاق این ماده (۷) خلاف اذن رهبری است.

آقای علیزاده - فعلاً ماده (۱) اشکالی ندارد. ما الآن داریم درباره‌ی ماده (۱) بحث می‌کنیم. ما هنوز که به ماده (۷) نرسیده‌ایم. الآن بحث ما در خصوص ماده (۱) است. ما هنوز ماده (۷) را نخوانده‌ایم. ما گفتیم ماده (۱) ایرادی ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خب، اشکال آقایان [در مجمع مشورتی حقوقی] این است؛ اشکال آقایان این است که بگوییم این ماده (۷) خلاف اذن رهبری است.

آقای علیزاده - ولی به نظر ما آن ماده هم خلاف اذن رهبری نیست. حالا اجازه بدهید تا به آنجا برسیم.

آقای هاشمی شاهرودی - ماده (۷) می‌گوید سود تسهیلات را آیین‌نامه معین می‌کند؛ می‌گوید آیین‌نامه نرخش را معین می‌کند. [این موضوع، خلاف اذن مقام معظم رهبری است] برای اینکه آنجا [= در شروط شش‌گانه‌ی مذکور در نامه‌ی آقای لاریجانی که

اذن رهبری مشروط به رعایت آنها شده است] آمده است که نرخ سود، بیشتر از شش درصد (۶٪) نشود؛ یعنی بانک بایستی برای این آقایی که می‌خواهد وام بگیرد، بیشتر از شش درصد (۶٪) نرخ نگذارد. ماده (۷) گفته است که هیئت وزیران در آیین‌نامه می‌تواند هر نرخ بخواهد تعیین کند. ممکن است در آیین‌نامه سود تسهیلات را به نفع بانک، ده درصد (۱۰٪) یا پانزده درصد (۱۵٪) تعیین کنند.

آقای عزیززاده - بدی‌اش این است که نگذاشتید ماه‌های این مصوبه را بخوانیم. الآن هر چه اشکال به ماده (۱) داریم، بگوییم. اشکال ماده (۱) چیست؟

آقای شب‌زنده‌دار - حالا آقایان در [مجمع مشورتی فقهی] قم سه تا اشکال در خصوص همین ماده‌ی اول، قبل از تبصره‌ها داشتند^(۱) که یکی از آن اشکالات، با این فرمایش «آقا» [=مقام معظم رهبری] رفع می‌شود. آن اشکال این بود که صندوق‌ها را به عاملیت اعطای تسهیلات اضافه کرده بودند که خب البته «آقا» این موضوع را اجازه فرمود. اما اشکال دیگر این است که در بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم، ابلاغی از سوی رهبری این‌طور آمده است: «۴-۱۰- سپرده‌گذاری ارزی حداکثر (۲۰) درصد از منابع ورودی صندوق نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور، برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی، با معرفی صندوق توسعه ملی». مفاد این بند (۴)

۱. «۱- مفاد ماده با بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (مدّ ظلّه العالی) سازگار نیست؛ زیرا بر اساس بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله ششم، صندوق نزد بانک‌های عامل سپرده‌گذاری می‌نماید و خود صندوق پرداخت‌کننده تسهیلات می‌باشد. (مستفاد از عبارت اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌ها) نه اینکه صندوق به بانک‌ها قرض داده و آنها مالک شده و خود بانک‌ها تسهیلات را پرداخت نمایند.

۲- بر اساس بخش (خ) اساسنامه دائمی صندوق توسعه ملی - که در ماده (۱۶) لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور بیان شده است - مصارف صندوق، اعطای تسهیلات می‌باشد، نه اعطای منابع به صورت قرض الحسنه که در این ماده ذکر شده است.

۳- بر اساس تبصره (۳) بند (۶) بخش (۶) اساسنامه دائمی صندوق توسعه «اعطاء کلیه تسهیلات صندوق، صرفاً از طریق عاملیت بانک‌های دولتی و غیر دولتی خواهد بود» و علی‌هذا اضافه نمودن صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، خلاف تبصره اساسنامه دائمی صندوق توسعه می‌باشد.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۱۳۷/ف/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷، قابل مشاهده در نشانی زیر:

چیست؟ «اخذ خط اعتباری ریالی»، یعنی اینکه خود صندوق در قبال این ارزی که به بانک می‌دهد، یک خط اعتباری ریالی را اخذ می‌کند و بعد خودش مُعطی تسهیلات می‌شود، نه بانک‌های عامل. پس اول معنای این عبارت را می‌خواهیم ببینیم چیست.

آقای عزیزاده - ما اشکال را فهمیدیم.

آقای شبزنده‌دار - معنای این عبارت همین است یا چیز دیگری است؟

آقای عزیزاده - اگر این کار را نکنند، خلاف چه چیزی می‌شود؟

آقای شبزنده‌دار - خلاف آن چیزی می‌شود که در سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم آمده است.

آقای عزیزاده - خلاف سیاست‌های کلی می‌شود دیگر.

آقای شبزنده‌دار - بله.

آقای عزیزاده - خب «آقا» [= مقام معظم رهبری] فرموده‌اند که اشکال ندارد دیگر.

آقای شبزنده‌دار - حالا همین را می‌خواهم بگویم که اگر «آقا» نسبت به این جهاتش هم نظر داشته باشند، مشکل حل می‌شود.

آقای عزیزاده - بله، «آقا» فرموده‌اند هر طور که باشد با مصوبه موافقم.

آقای شبزنده‌دار - بله، چون در این مصوبه آمده است که صندوق توسعه‌ی ملی سپرده‌گذاری می‌کند و به بانک‌ها قرض‌الحسنه می‌دهد، بعد بانک‌ها که قرض‌الحسنه را گرفتند، خودشان از مال خودشان تسهیلات را پرداخت می‌کنند. اما آنچه که در سیاست‌های ابلاغی هست این است که صندوق توسعه به بانک‌ها قرض‌الحسنه نمی‌دهد و منابع این صندوق، یکی از منابع بانک‌ها نمی‌شود، بلکه خود صندوق در بانک‌ها سپرده‌گذاری می‌کند، اعتبار ریالی می‌گیرد و خودش تسهیلات را اعطا می‌کند. خب اگر آقایان هم اجازه بدهند، بنده اشکال مجمع مشورتی فقهی را بخوانم. اشکال اول این بوده است که: «۱- مفاد ماده با بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) سازگار نیست؛ زیرا بر اساس بند (۴-۱۰) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله ششم، صندوق، نزد بانک‌های عامل سپرده‌گذاری می‌نماید و خود صندوق پرداخت‌کننده تسهیلات می‌باشد. (مستفاد از عبارت اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌ها) نه اینکه صندوق به بانک‌ها قرض داده و

آنها مالک شده و خود بانک‌ها تسهیلات را پرداخت نمایند.»^(۱)

آقای علیزاده - حاج آقا، اصلاً اساسنامه‌ی صندوق یک چیز دیگری است که در قانون برنامه‌ی ششم توسعه آمده است و عوض شده است.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، این اشکال مربوط به اساسنامه نیست.

آقای علیزاده - می‌دانم؛ من می‌گویم اصلاً مجلس در قانون برنامه‌ی ششم آمده است و اساسنامه‌ی این صندوق توسعه ملی را به طور کلی تغییر داده است. اساسنامه‌ی این صندوق در آن قانون پیش‌بینی شده است. اصلاً به سیاست‌های کلی نظام کاری نداریم. فعلاً مصوبه‌ی مربوط به این صندوق که در اینجا آمده است محل بحث است. «آقا» آمده است و گفته است من این مصوبه‌ی مجلس را تأیید می‌کنم و این چیزها را هم باید رعایت بکنید. بگذارید من این نکته را هم عرض بکنم؛ اگر اشتباه نکنم، هفت تا از نمایندگان که برخی رؤسای کمیسیون بودند، در همین ارتباط یک نامه‌ای به حضرت «آقا» نوشتند و گفتند که این مصوبه خلاف سیاست‌های کلی برنامه‌ی ششم و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و غیره است. «آقا» با توجه به همه‌ی این مسائل، این نظر را داده است. رئیس مجلس نوشته است که این لایحه خلاف سیاست‌های کلی نظام است؛ یعنی خودشان آمده‌اند و به رهبری گفته‌اند این مصوبه خلاف است. در آن نامه‌ی دیگر هم که بعضی از نمایندگان مجلس نسبت به همین مسئله تذکر داده‌اند. بنابراین وقتی «آقا» می‌فرمایند به نظر من این ایرادی ندارد، یعنی ایراد که دارد، ولی من [با علم به این ایرادها] این مصوبه را قبول کردم.

آقای شب‌زنده‌دار - خب اگر رهبری این مصوبه را قبول کرده‌اند که ما حرفی نداریم.

آقای علیزاده - بله دیگر، این را قبول کرده‌اند.

آقای شب‌زنده‌دار - ولی پاسخ آقا ناظر به این اشکال است؟

آقای هاشمی شاهرودی - ظاهرش همین است.

آقای علیزاده - ظاهرش این است.

آقای علیزاده - حاج آقای مدرسی، شما در مورد ماده (۱) امری دارید؟ آقای دکتر

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۱۳۷/ف/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/mlGUA

کدخدایی، شما در مورد ماده (۱) نظری دارید؟ حضرات آقایانی که با توجه به این چیزهایی که عرض کردیم، خود ماده (۱) و تبصره هایش را خلاف هر اصلی می‌دانند بفرمایند. خیلی خوب، برویم ماده (۲) را بخوانیم.

منشی جلسه - «ماده ۲- بانک‌ها و صندوق‌های مذکور مکلفند بازپرداخت منابع صندوق توسعه ملی را تضمین نموده و حداقل معادل منابع موضوع این قانون، از محل منابع خود و به صورت تلفیقی تسهیلات اعطاء نمایند.»

آقای عزیزاده - این ماده که اشکالی ندارد. اشکالی دارد؟ نخیر، برویم.

منشی جلسه - «ماده ۳- حداکثر دوره تنفس تسهیلات موضوع این قانون یک سال پس از بهره‌برداری طرح‌ها تعیین می‌شود و دوره بازپرداخت تسهیلات حداکثر شش سال است که متناسب با نوع طرح محاسبه می‌شود.»

تبصره ۱- بانک‌های عامل و صندوق‌های مذکور در این قانون مجاز به تسویه تسهیلات پرداخت شده قبلی، از محل منابع موضوع این قانون نمی‌باشند.

تبصره ۲- بانک‌های عامل و صندوق‌های مذکور در این قانون موظفند جهت تسهیل پرداخت تسهیلات مذکور از انواع تضامین شامل سند منازل مسکونی روستایی، سند زمین کشاورزی، سند واحدهای دامپروری و تجاری در روستاها و نواحی صنعتی، سفته دریافت نمایند که ارائه آن توسط روستاییان و عشایر امکان‌پذیر باشد.

ماده ۴- تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیر دولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.»

آقای هاشمی شاهرودی - اشکال دوم آقایان [اعضای مجمع مشورتی حقوقی]^۱ اینجاست.

۱. «با توجه به اینکه رئیس مجلس در شرط پنجم مذکور در بند (۳) نامه خود بر این نکته تأکید نموده است که تسهیلات موضوع این مصوبه فقط برای سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی که در زمینه تولید «چه کشاورزی و چه صنعتی» می‌باشد، استفاده خواهد شد، لذا حکم مقرر در ماده (۴) مصوبه مجلس

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، اینجا ایراد دارد دیگر.

آقای مدرسی یزدی - اشکال وارد نیست.

آقای علیزاده - البته ما این ایراد را قبول نداریم. آقای لاریجانی آمده است و گفته است: «... خامساً برای بخش عشایر و روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر این منابع تخصیص یابد، آن هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی که در زمینه تولید، چه کشاورزی و چه صنعتی مستقر در این مناطق باشد.»

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این اشکال در این ماده هست. آقای لاریجانی موارد تخصیص منابع را منحصر در تولید کشاورزی و صنعتی کرده است و «آقا» هم با این انحصار موافقت کرده‌اند.

آقای علیزاده - ما می‌گوییم «آقا»، اصلاً این مصوبه را تأیید کرده است که آمده است و گفته است بعداً در اجرا این شروط را رعایت کنید.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا، «آقا» نگفته است که این شروط در اجرا رعایت شود. این فرمایش «آقا» مربوط به اجرا نیست.

آقای موسوی - اگر دقت بفرمایید آن مرقومه‌ی حضرت «آقا» دو قسمت دارد؛ در آن نامه فرموده‌اند: «با نظر مجلس شورای اسلامی موافقم، مشروط بر اینکه موارد شش‌گانه آمده در بند (۳) نامه‌ی جناب‌عالی مورد اهتمام جدی قرار گیرد»؛ یعنی در این قسمت دومش فرموده‌اند نظر مجلس را مشروط به آن چیزهایی که در نامه‌ی جناب‌عالی آمده است قبول می‌کنم؛ یعنی اول [قبول کرده‌اند و در قسمت دوم برای پذیرش، شرط گذاشته‌اند].

آقای علیزاده - این شرط، قسمت دوم نیست، بلکه همان قسمت اول، مشروط است. **آقای موسوی -** یعنی می‌شود این عبارت را دو قسمت کرد. جناب آقای علیزاده،

→

مبنی بر تجویز استفاده از تسهیلات صندوق توسعه ملی برای توسعه‌ی طرح‌هایی که در زمینه «تولید» نمی‌باشند و مربوط به حوزه «خدمات» هستند (مانند «گردشگری» و مطلق «خدمات در مناطق روستایی و عشایری»)، خارج از حدود اذن مقام معظم رهبری محسوب شده و در نتیجه واجد ایراد است.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، قابل مشاهده در نشانی زیر:

رهبری در قسمت اول پاسخشان می‌گویند با نظر مجلس موافق هستم، اما به چه شرطی؟ به شرطی که آن چیزی که در بند (۳) نامه‌ی جناب عالی آمده است رعایت بشود. آقای لاریجانی در بند (۳) شش مورد را ذکر کرده است.

آقای علیزاده - خب ادامه‌اش فرموده‌اند که چه بشود؟

آقای موسوی - می‌فرمایند که این موارد باید خیلی مورد اهتمام جدی قرار بگیرد.

آقای علیزاده - «مورد اهتمام قرار بگیرد»

آقای کدخدائی - در واقع، یعنی این شرایط در اجرا مورد اهتمام قرار بگیرد.

آقای علیزاده - بله، در اجرای مصوبه، مورد اهتمام قرار گیرد؛ یعنی ان شاء الله این شروط در آینده مورد اهتمام قرار بگیرد.

آقای ابراهیمیان - [برداشت شما با این عبارت،] سازگار نیست.

آقای موسوی - نه، دقت بفرمایید؛ ببینید آقای لاریجانی در همین بند پنجم که خواندید که یکی از این شش مورد است می‌گوید که: «... خامساً برای بخش‌های کشاورزی و روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر این منابع تخصیص یابد آن هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی که در زمینه تولید، چه کشاورزی و چه صنعتی مستقر در این مناطق باشد.» در این عبارت، ایشان کلمه‌ی «فقط» را آورده است، پس یعنی می‌گوید این منابع فقط در زمینه‌ی تولید به کار برود، حالا تولید هم شامل کشاورزی است و هم شامل صنعتی است.

آقای علیزاده - خب مگر مصوبه چه می‌گوید؟

آقای موسوی - وقتی که در این مصوبه گردشگری و امثال آن را به‌طور مطلق آورده است، پس نشان می‌دهد این مسئله که حضرت «آقا» فرمودند این شش بند باید رعایت بشود و مورد اهتمام قرار بگیرد، در این مصوبه مورد اهتمام قرار نگرفته است؛ چون در اینجا گردشگری را به‌صورت مطلق آورده است.

آقای هاشمی شاهرودی - مقصود از کلمه‌ی «فقط» این است که دولتی نباشد؛ یعنی سرمایه‌گذاری در بخش عمومی نباشد، بلکه فقط در بخش خصوصی باشد.

آقای علیزاده - بله، یعنی در بخش عمومی نباشد.

آقای موسوی - نه، کلمه‌ی «فقط» مربوط به ادامه‌ی آن است.

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی سرمایه‌گذاری فقط در بخش خصوصی باشد.

آقای علیزاده - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - «تولید» (حالا چه صنعتی و چه کشاورزی)، مثل همان کلمه‌ی «اطلاعات» است که عام است. وقتی می‌گویند «تولید»، شامل همه‌ی انواع صنعت‌ها می‌شود. یکی از این صنایع هم، صنعت خدمات است دیگر.

آقای علیزاده - همان‌طور که حضرت آیت‌الله شاهرودی فرمودند، اگر معنای عبارت، آن‌طوری بود که شما [= آقای موسوی] می‌گویید، می‌نوشت: «برای بخش عشایر و روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر این منابع تخصیص یابد»؛ دیگر عبارت «آن هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی که در زمینه تولید چه کشاورزی و چه صنعتی مستقر در این مناطق باشد» را نمی‌گفت.

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی فقط سرمایه‌گذاری‌ها در بخش خصوصی‌اند، نه دولتی. **آقای علیزاده -** اگر برداشت شما درست بود، آقای لاریجانی باید می‌گفت: «که فقط در زمینه تولید ...»؛ یعنی باید این «فقط» را اینجا می‌آورد، نه آنجایی که الآن آورده است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، نگفته است این منابع، فقط در زمینه‌ی تولید اختصاص یابد؛ گفته است فقط این منابع به بخش خصوصی تخصیص یابد، در مقابل بخش دولتی. اینجا این را می‌خواهد بگوید. در این ماده (۴) هم آمده است که این تسهیلات به طرح‌های غیر دولتی تخصیص پیدا می‌کند.

آقای علیزاده - بله، اگر مقصود این بود که فقط این منابع به تولید اختصاص یابد، جای «فقط» این طرف‌تر می‌آمد.

آقای موسوی - این [عبارت «آن هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری ...» تا آخر آن]، ادامه‌ی آن جمله است.

آقای علیزاده - باشد؛ کلمه‌ی «فقط» که به ادامه‌ی جمله نمی‌خورد.

آقای موسوی - ببینید؛ هدف «آقا»، تقویت تولید است. این قدر که امسال ایشان روی این مسئله‌ی تقویت تولید تکیه کردند و شعار امسال را هم «اقتصاد مقاومتی، تولید، اشتغال» گذاشتند، برای همین است.

آقای هاشمی شاهرودی - آن علی‌القاعده است دیگر. معنای عامش همین است.

آقای علیزاده - بله دیگر.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - صندوق توسعه‌ی ملی که اصلاً نمی‌تواند در کارهای دولتی سرمایه‌گذاری کند.

آقای هاشمی شاهرودی - امروز خیلی از تولیدات، از خدمات است. خیلی از تولیدات صنعتی، مربوط به صنعت خدمات است.

آقای علیزاده - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - صنعت گردشگری هست، صنعت‌های مختلف هست. اصلاً اسم برخی خدمات را «صنعت» می‌گذارند؛ صنعت رباتیک هست، صنعت چپه و چپه و...
آقای موسوی - نه، این «تولید»، یک ویژگی خاصی دارد. شعار امسال هم «تولید و اشتغال» است.

آقای علیزاده - آقای دکتر، قبول داریم؛ اما اگر کلام شما در اینجا مقصود بود، کلمه‌ی «فقط» نباید آنجا می‌آمد؛ آن وقت، «فقط» باید جلوی کلمه‌ی «تولید» می‌آمد. یعنی باید می‌گفت: تخصیص این منابع فقط در زمینه‌ی تولید است؛ در حالی که آن کلمه‌ی «فقط»، در آنجا [= در عبارت «آن هم فقط مربوط به سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی»] آمده است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای موسوی - نه.

آقای علیزاده - شما هفت تا کلمه آن طرف‌تر را می‌خواهید به کلمه‌ی «فقط» مربوط کنید! آن «فقط» به یک جا بر می‌گردد. آن «فقط» به هشت تا عبارت که بر نمی‌گردد.

آقای هاشمی شاهرودی - مقصود این است که سرمایه‌گذاری در بخش دولتی یا عمومی نباشد، بلکه «فقط» در بخش خصوصی باشد.

آقای علیزاده - اگر «فقط» مربوط به تولید بود، «فقط» را آنجا نمی‌آورد.

آقای ابراهیمیان - کار ما به تفسیر نامه‌ی آقای روحانی و نامه‌ی آقای لاریجانی رسیده است!

آقای هاشمی شاهرودی - تأکید اینها این است که مصرف این منابع در سرمایه‌گذاری بخش دولتی یا عمومی نباید باشد، بلکه فقط در بخش خصوصی باشد.

آقای علیزاده - همین‌طور است؛ و آلاً «فقط» را اینجا نمی‌آورد، بلکه آن را بعدتر می‌آورد.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، این اشکال خیلی وارد نیست. این اشکال را رأی بگیرید. **آقای موسوی** - به هر حال، باید این شرط را رعایت می‌کردند. این یک و نیم میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار که می‌خواهد خرج بشود، باید در جای درست، یعنی تولید خرج بشود.

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی از تولیدات مربوط به صنایع خدماتی مهم‌تر از صنایع دیگر است.

آقای علیزاده - بله.

آقای کدخدائی - حالا اگر محل مصرف این منابع، خدمات باشد و روستاها رشد بکنند و اشتغال در آنها ایجاد بشود، چه اشکالی دارد؟

آقای هاشمی شاهرودی - بله، مثلاً صنعت گردشگری خیلی مهم است.

آقای موسوی - این عبارت، یعنی این منابع باید صرف تولید کشاورزی و صنعتی بشود.

آقای علیزاده - نه، آقای دکتر موسوی، [در صورت صحت حرف شما] جای کلمه‌ی «فقط» اینجا نبود.

آقای هاشمی شاهرودی - امروز در دنیا، درآمد صنعت گردشگری از صنایع نفتی بیشتر است.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج‌آقا، بحث بر سر اهمیت صنعت گردشگری نیست.

آقای هاشمی شاهرودی - گردشگری هم تولید است؛ این هم تولید صنعتی است.

آقای سوادکوهی - حالا رأی‌گیری کنید.

آقای علیزاده - حضرات آقایانی که این ماده (۴) را خلاف اصل (۱۱۰) می‌دانند، از این جهت که به معنای مخالفت با سیاست‌های کلی است بفرمایند. خیلی خب، رأی نیاورد.

منشی جلسه - دو تا رأی آورد.

آقای علیزاده - ماده (۵) را بخوان.

منشی جلسه - «ماده ۵- منابع موضوع این قانون در درون هر استان به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪)، بر اساس شاخص سهم بیکاران روستایی، جمعیت عشایری، مناطق

مرزی و مناطق محروم به صورت استانی توزیع می‌گردد و پنجاه درصد (۵۰٪) باقی‌مانده به صورت ملی و بر اساس شاخص‌های مصوب شورای عالی اشتغال و بر مبنای شاخص‌های مصوب ستاد اقتصاد مقاومتی توزیع می‌شود.

ماده ۶- به منظور حُسن اجرای این قانون و ارزیابی میزان پیشرفت کار، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است تا با به‌کارگیری سامانه مناسب، بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجادشده نظارت کند.

دستگاه‌های اجرایی موظفند در چهارچوب اعلامی سازمان برنامه و بودجه کشور، اطلاعات مربوط به چهارچوب این نظارت را در سامانه ثبت کنند. سازمان موظف است تا گزارش عملکرد را هر شش ماه یک‌بار به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

تبصره- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است سامانه جامع اطلاعات بازار کار، متناسب با اهداف این قانون را با استفاده از امکانات موجود ایجاد کرده و داده‌های مورد نیاز را در اختیار دستگاه‌های مرتبط قرار دهد.

ماده ۷- آیین‌نامه اجرایی این قانون مشتمل بر تکالیف و سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در این زمینه، چهارچوب و شرایط عقد قرارداد، عملیات با سپرده‌گذاری، نرخ سود متناظر بخش‌های هدف، دوره بازپرداخت متناسب با نوع طرح، سازوکار تزریق تدریجی منابع و پذیرش طرح‌های پیشنهادی سایر دستگاه‌ها، پس از ابلاغ این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، در چهارچوب قوانین تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

آقای هاشمی شاهرودی - نرخ سود در این ماده، مطلق آمده است.

آقای سوادکوهی - تعیین نرخ سود، بر عهده‌ی آیین‌نامه است دیگر؛ باید در آیین‌نامه‌ی این قانون، این موضوع را رعایت کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - «قانون» باید نرخ سود را بنویسد؛ شما که قانون‌گذار نیستید. این ماده می‌گوید نرخ سود متناظر بخش‌های هدف در آیین‌نامه می‌آید؛ یعنی فردا

آیین‌نامه‌ی اجرایی می‌گوید مثلاً در گردشگری یا در فلان صنعت، ده درصد (۱۰٪) باید سود بدهند. این خلاف شش درصدی (۶٪) است که «آقا»، آنجا [در پاسخ به نامه‌ی آقای لاریجانی] قبول کرده است.

آقای ابراهیمیان - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - این، خلاف است.

آقای علیزاده - ببینید؛ اینجا دو تا نظر وجود دارد: یک عده مثل حضرت آیت‌الله شاهرودی و آقایان دیگر می‌فرمایند با توجه به اینکه «آقا» فرموده‌اند که موارد شش‌گانه مورد اهتمام جدی قرار گیرد، نرخ این سود باید در قانون بیاید.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای علیزاده - بعضی مثل حقیر می‌گوییم که شرطی که «آقا» فرموده‌اند، یعنی این موارد در اجرا باید رعایت شود. به هر حال، اگر ایراد بگیرید، هیچ جای عالم خراب نمی‌شود. حضرات آقایانی که می‌گویند نرخ سود باید در قانون پیش‌بینی بشود، رأی بدهند. اگر یک رأی کم داشتید من هم رأی می‌دهم.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، این نرخ شش درصد (۶٪) باید در همین مصوبه بیاید.

آقای علیزاده - با توجه به این فرمایش «آقا»، آقایان در مورد اشکال به عدم تعیین نرخ سود در ماده (۷) رأی بدهند. چند نفر شدیداً؟ من هم رأی می‌دهم. این اشکال، رأی آورد.

آقای کدخدائی - مجلس این ماده را اصلاح می‌کند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، اصلاح می‌کند.

آقای علیزاده - خب پس الآن در مورد این ماده (۷) بفرمایید که «با توجه به اذن مقام معظم رهبری (مدّ ظلّه العالی) و نظر به اینکه یکی از شروطی که در نامه‌ی رئیس مجلس آمده است، این است که متوسط نرخ سود شش درصد (۶٪) باشد، و این متوسط نرخ سود در ماده (۷) ذکر نشده است و این ماده اطلاق دارد و اختیار تعیین سود را به آیین‌نامه داده است، بنابراین از این جهت اشکال دارد که باید مطابق این [= شرط مذکور در نامه] اصلاح بشود».

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای علیزاده - متن ایراد را مرقوم فرمودید؟

منشی جلسه - بله.

آقای عزیزاده - متن این اشکال را بنویسید و بیاورید. من خودم متنش را اصلاح می‌کنم. اگر مجلس نرخ سود را در متن مصوبه بیاورد، هیچ جای عالم خراب نمی‌شود؛ تازه، بهتر هم می‌شود.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، خیلی خوب می‌شود.

آقای عزیزاده - خب من این‌طور نوشتم: «اذن مقام معظم رهبری مشروط به موارد شش‌گانه‌ی بند (۳) نامه‌ی رئیس مجلس بود. در بند (۳) این نامه آمده است که نرخ سود بیشتر از شش درصد (۰.۶٪) نباشد؛ بنابراین مصوبه خلاف اذن مقام معظم رهبری است.» این متن را بدهید تا تایپ کنند و بیاورند تا ببینیم چطور است. بگویید متن این ایراد را درست بکنند و یک بار دیگر بیاورند تا آن را ببینیم.

آقای مؤمن - ببینید؛ من این را نوشتم: تعیین نرخ سود به هیئت وزیران اشکال دارد.

آقای عزیزاده - تعیین نرخ سود به عهده‌ی هیئت وزیران نیست. تعیین نرخ سود را به آیین‌نامه محول کرده‌اند. اصلاً نگفته‌اند تعیین نرخ سود به عهده‌ی هیئت وزیران است، بلکه به آیین‌نامه محول شده است.

آقای مؤمن - آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آقای عزیزاده - بله، گفته است نرخ سود در آیین‌نامه پیش‌بینی بشود.

آقای مؤمن - پس تعیین نرخ سود، به عهده‌ی هیئت وزیران است.

آقای عزیزاده - می‌دانم؛ منتها این ماده فقط گفته است که نرخ سود، با آیین‌نامه مشخص می‌شود.

آقای مؤمن - خب باشد؛ اطلاق دارد.

آقای عزیزاده - بله، گفته است در همان آیین‌نامه‌ی اجرایی این قانون که مشتمل بر تعیین نرخ سود است. بله، ما گفتیم این ماده اشکال دارد؛ چون تعیین نرخ سود را به آیین‌نامه محول کرده‌اید.

آقای مؤمن - بله، اطلاق این ماده ایراد دارد.

آقای عزیزاده - بله، اطلاقش ایراد دارد. همین را نوشتم.

آقای هاشمی شاهرودی - عین همین را بنویسید.

آقای عزیزاده - اطلاق این ماده، خلاف آن اذن رهبری است.

آقای کدخدائی - لازم است نسبت به خود مصوبه هم بنویسیم که ...

آقای علیزاده - بله، این را هم بنویسیم که این مصوبه، با توجه به اذن مقام معظم رهبری فاقد اشکال است؛ یعنی از این جهت، این مصوبه مورد اشکال قرار نگرفت و خلاف شرع و خلاف قانون اساسی تشخیص داده نشد. یعنی نمی‌گوییم که مصوبه فاقد اشکال است.

آقای موسوی - این رعایت آن شش مورد چه می‌شود؟

آقای علیزاده - نه، مجلس آن شش مورد را رعایت کرده است. ما که رأی دادیم، می‌گوییم همین یک مورد را رعایت نکرده‌اند.

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خب، برویم سر بعدی.

آقای علیزاده - ما فقط به همین یک مورد [= تعیین نرخ سود تسهیلات] که به آیین‌نامه محول کرده‌اند، اشکال داریم.

آقای موسوی - [اطلاق گردشگری هم ایراد دارد.]

آقای علیزاده - آقای دکتر، نسبت به این موضوع که یک بار بحث کردیم، ولی رأی نیاورد. حالا اینجا می‌خواهید دوباره بحث کنید؟! این چیزی که الان اینجا مورد ایراد است، فقط در مورد نرخ سود تسهیلات است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، همین اشکال درست است.

آقای موسوی - نه، این اشکال را می‌دانم، ولی آیا آن موارد دیگر نباید رعایت شود؟ آقای علیزاده، ما کاری به این اشکال نداریم. این اشکال که حل شد، ولی خود آن شش مورد نباید مورد اهتمام قرار بگیرد؟

آقای علیزاده - ببینید؛ شما می‌گویید شروط دیگر در این مصوبه رعایت نشده است، ولی ما می‌گوییم رعایت شده است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، این [= موضوع مربوط به گردشگری] اشکالی ندارد.

آقای علیزاده - بله.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۲۱/۳۰۷۱۵ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۱ و پیرو نامه شماره ۹۶/۱۰۲/۱۹۱۴ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۸، لایحه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، مصوب جلسه مورخ هجدهم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ

لایحه هوای پاک (اعاده شده از شورای نگهبان)

آقای عزیزاده - دستور بعدی، لایحه‌ی هوای پاک است.

منشی جلسه - بله.

آقای عزیزاده - «لایحه هوای پاک (اعاده شده از شورای نگهبان)». (۱) ظاهراً قبلاً

آقایان اعضای شورا به این مصوبه‌ی مجلس ایراد گرفته بودند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، الآن مجلس آن ایرادها را حل کرده است.

آقای عزیزاده - اولین ایراد [در نظر شماره ۹۶/۱۰۰/۱۴۱۷ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۰ شورای نگهبان] این بوده است: «۱- در تبصره یک ماده (۳)، (۲) چنانچه لایحه مد نظر است،

→

۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مصوبه با توجه به اذن مقام معظم رهبری مد ظله العالی که طی نامه شماره ۱/۳۲۴۶۵ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ در پاسخ استفسار رئیس محترم مجلس شورای اسلامی اعلام فرمودند، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص داده نشد.

- نظر به اینکه در بند (۳) نامه رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، سود متوسط (۶٪) شش درصد پیش‌بینی شده و لیکن در ماده (۷) مصوبه، تعیین میزان آن به آیین‌نامه واگذار گردیده است، لذا اطلاق ماده (۷) از این جهت، مغایر اذن معظم‌له و بالتبلیغه مغایر اصول (۵۷) و (۱۱۰) قانون اساسی می‌باشد.»

۱. لایحه هوای پاک با عنوان اولیه‌ی لایحه اصلاح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۲۳ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۸۳/۱۴۶۹۹ مورخ ۱۳۹۶/۲/۳۰ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۰ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۰/۱۴۱۷ مورخ ۱۳۹۶/۳/۳۰ به مجلس اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۵ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۰ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

۲. تبصره (۱) ماده (۳) لایحه هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳- در مواقع اضطرار، سازمان با همکاری وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران باید ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های موقت زمانی، مکانی و نوعی را برای پیشگیری از اثرات زیانبار و مقابله با منابع آلوده‌کننده هوا برقرار نماید و بلافاصله مراتب را از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم برساند. با برطرف شدن شرایط اضطراری و کاهش آلودگی هوا، سازمان نسبت به رفع ممنوعیت و محدودیت

←

باید توسط دولت ارائه شود و اگر منظور طرح می باشد که تحدید اختیارات مجلس محسوب می گردد؛ لذا مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی شناخته شد. حالا مجلس در این اصلاحیه گفته است: «در تبصره (۱) ماده (۳)، عبارت «هیئت وزیران رسیده و جهت اقدام قانونی لازم به» پس از کلمه «تصویب» اضافه و کلمه «می رسد» به «ارسال می گردد» اصلاح می شود.»

آقای هاشمی شاهرودی - حالا خوب شده است.

آقای علیزاده - چطور شده است؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - باز آن اشکال مغایرت با اصل (۷۴) به این تبصره وارد می شود؛ چون این تبصره دوباره دولت را به دادن لایحه الزام کرده است.

آقای علیزاده - من متوجه نشدم؛ الآن چه فرقی کرده است؟ این عبارت اضافه شده را باید بیاوریم و در جایش قرار بدهیم [تا ببینیم عبارتش چه می شود]. گفته اند: در تبصره (۱) ماده (۳)، عبارت «هیئت وزیران رسیده و جهت اقدام قانونی لازم به» پس از کلمه «تصویب» اضافه شود.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - الآن می گوید میزان جریمه به تصویب هیئت وزیران رسیده و جهت اقدام قانونی لازم به مجلس ارسال می گردد.

آقای علیزاده - پس اشکال این تبصره رفع نشده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بدتر شده است؛ چون تصریح کرده است که قالب ارائه‌ی این جریمه‌ها، به صورت لایحه است.

آقای علیزاده - آقایانی که می فرمایند علی‌رغم اصلاح به عمل آمده اشکال قبلی رفع نشده است، رأی بدهند.

آقای هاشمی شاهرودی - نه ببینید؛ تبصره‌ی اصلاحی دارد می گوید هر جا که این

→

برقرار شده، اقدام و مراتب را به نحو مقتضی به عموم اطلاع می دهد.

تبصره ۱- میزان و نحوه جریمه نقدی و توقف واحدهای مشمول متمرّد از دستور سازمان و دارندگان وسایل نقلیه موتوری که وارد محدوده ممنوعه می شوند بنا بر پیشنهاد مشترک سازمان و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به تصویب مجلس شورای اسلامی می رسد.»

جریمه‌ها به تصویب رسید، قبول است؛ نگفته است که این جریمه‌ها باید به تصویب برسد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا؛ گفته است «به تصویب برسد»؛ می‌گوید این موضوع به تصویب هیئت وزیران می‌رسد؛ یعنی باید به تصویب این هیئت برسد؛ چون در مقام انشاء است.

آقای هاشمی شاهرودی - می‌گوید میزان جریمه‌ها این طوری است؛ میزانش باید به تصویب برسد، اما حالا اینکه هیئت دولت می‌خواهد آن میزان پیشنهاد را تصویب بکند یا تصویب نکند، خودش می‌داند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، حکم این تبصره که مشروط نیست حاج آقا.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، این تبصره بیش از این را نمی‌گوید. ببینید؛ می‌گوید میزان و نحوه‌ی جریمه‌ی نقدی به تصویب هیئت وزیران برسد. یعنی به هیئت وزیران می‌گوید اگر آن میزان جریمه را خواستی، آن را تصویب کن.

آقای علیزاده - می‌گوید: «در تبصره (۱) ماده (۳)، عبارت «هیئت وزیران رسیده و جهت اقدام قانونی لازم به» پس از کلمه «تصویب» اضافه ...» شود. آهان، مجلس این عبارت را به تبصره‌ی قبلی اضافه کرده است؛ یعنی گفته است عبارت «هیئت وزیران رسیده و جهت اقدام قانونی لازم به» به آن عبارت قبلی اضافه شود.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، درست است. می‌گوید میزان جریمه‌ی پیشنهادی حالا هر قدر باشد، باید به تصویب هیئت وزیران برسد. حالا دولت می‌خواهد آن میزان را تصویب بکند یا می‌خواهد تصویب نکند.

آقای مدرس‌یزدی - بعد از تصویب هم، دولت آن لایحه را به مجلس بفرستد. اصلاً این تبصره چه عیبی دارد؟!

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، آن فرستادن لایحه به مجلس که طبیعی است.

آقای هاشمی شاهرودی - این تبصره نگفته است دولت باید این میزان را یقیناً تصویب بکند. این را که نگفته است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - در اینجا اشکالی نیست، ولی میزان

جریمه مهم است. این تبصره راجع به این موضوع می‌گوید میزان جریمه باید به تصویب هیئت وزیران برسد.

آقای هاشمی شاهرودی - می‌گوید میزانی که به تصویب هیئت وزیران نرسد، قبول نیست؛ می‌خواهد این مطلب را بگوید.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، ببینید؛ این مطلب که روشن است.

آقای هاشمی شاهرودی - میزانی که به تصویب هیئت وزیران برسد، قبول است.

آقای علیزاده - نه، آقایان می‌گویند الزام این تبصره نسبت به هیئت وزیران ایراد دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - الزامی ندارد. هیئت دولت الزامی ندارد؛ چون مفاد این تبصره یک قضیه‌ی شرطیه است.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شاهرودی می‌گویند الزامی برای هیئت دولت ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، مفاد این تبصره یک قضیه‌ی شرطیه است.

آقای علیزاده - آقای شاهرودی می‌گویند اگر دولت جریمه‌ها را تصویب کرد، باید آنها را به مجلس بفرستند.

آقای هاشمی شاهرودی - بعد از تصویب هیئت وزیران، آن میزان مصوب، میزان جریمه‌ها محسوب می‌شود، و آلا اگر دولت آن میزان را تصویب نکرد، میزان محسوب نمی‌شود.

آقای مؤمن - نه، تصویب میزانش الزامی نیست.

آقای علیزاده - حضرات آقایانی که علی‌رغم اصلاح به عمل آمده باز اشکال دارند و می‌گویند اشکال این تبصره رفع نشده است، رأی بدهند. آقایانی که می‌گویند اشکال این تبصره رفع نشده است و باقی است، رأی بدهند. خیلی خب، سراغ اشکال بعدی برویم.

آقای علیزاده - [بند (۲) نظر شماره شماره ۱۴۱۷/۱۰۰/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۰ شورای نگهبان]: «۲- در فراز سوم ماده (۱۱)،^(۱) لازم‌الاجرا دانستن تصمیم کمیسیون، این

۱. ماده (۱۱) لایحه هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۱- هرگونه احداث، توسعه، تغییر خط تولید و تغییر محل واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی، مستلزم رعایت مقررات ابلاغی از سوی سازمان می‌باشد. سازمان موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه به استعلام‌های درخواست جواز تأسیس و بهره‌برداری را پاسخ دهد و در صورت عدم موافقت آن سازمان، دلایل آن را

ابهام را دارد که ذی نفع حق شکایت به مراجع قضایی را ندارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.» حالا مجلس برای اصلاح این ایراد نوشته است: «در سطر چهارم فراز سوم ماده (۱۱)، عبارت «نظر کمیسیون لازم الاجراء بوده و» حذف می شود.»

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خوب، این اشکال رفع شده است.

آقای عزیزاده - ظاهراً این اشکال هم رفع شده است. حضرات آقایانی که می گویند این اشکال رفع نشده است، اعلام نظر بفرمایند.

«۳- در ماده (۳۱)،^(۱) واژه «برخورد» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.» الآن در این اصلاحیه گفته اند: «در سطر چهارم ماده (۳۱)، عبارت «چهارچوب قوانین و مقررات» جایگزین عبارت «برخورد» می شود.»

آقای ابراهیمیان - الآن این ماده چطوری شده است؟ این عبارت، به عبارت اقدام لازم را به عمل آورند» اضافه می شود، درست است؟

آقای عزیزاده - این ماده این طوری می شود: «نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و یگان حفاظت سازمان مکلفند به عنوان ضابط دادگستری در موارد وقوع جرائم ... اقدام لازم را در چهارچوب قوانین و مقررات ... به عمل آورند.» این ماده اشکالی

→

به استعلام کننده به صورت کتبی ارائه کند. عدم پاسخ در مدت یادشده، به منزله تأیید می باشد. در هر استان کمیسیونی با عضویت یکی از معاونان استاندار با تعیین استاندار (رئیس)، مدیر کل محیط زیست استان (دبیر)، مدیر کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان، مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان، مدیر کل سازمان بازرسی استان و فرماندار مربوطه تشکیل می شود. در صورت اعتراض متقاضی، مرجع استانی فوق به اختلافات فی مابین حداکثر ظرف مدت یک ماه رسیدگی می کند و در صورت آلاینده نبودن (بر اساس قوانین و دستورالعمل های ابلاغی سازمان)، مجوز مقتضی را صادر و در غیر این صورت تقاضا را رد می کند. نظر کمیسیون لازم الاجراء بوده و دبیرخانه کمیسیون در اداره کل حفاظت محیط زیست هر استان مستقر می باشد.»

۱. ماده (۳۱) لایحه هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳۱- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و یگان حفاظت سازمان مکلفند به عنوان ضابط دادگستری در موارد وقوع جرائم مشهود مذکور در این قانون رأساً یا در صورت اعلام سازمان یا با اطلاع از وقوع جرائم غیر مشهود مندرج در این قانون با نظر دادستان شهرستان ذی ربط اقدام لازم را در برخورد با واحدهای آلوده کننده یا اشخاص حقیقی یا حقوقی مربوط به عمل آورند.»

ندارد دیگر. پس این اشکال هم رفع شده است. تذکراتی هم نسبت به این مصوبه داده بودیم،^(۱) ولی نمی‌دانم مجلس به این تذکرات توجه کرده است یا توجه نکرده است. حالا اگر به آن تذکرات توجه نکرده باشند هم خلاف شرع نیست که بخواهیم ایراد بگیریم. به هر حال حضرات آقایانی که این مصوبه را دارای اشکال می‌دانند، اعلام نظر بفرمایند. پس اشکال‌های این مصوبه هم تمام شده است.^(۲)

۱. تذکرات مندرج در نظر شماره ۹۶/۱۰۰/۱۴۱۷ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۰ شورای نگهبان: «تذکرات:

۱- در بند یک ماده یک و ماده (۳۰) چنانچه معادل فارسی واژه «یون‌ساز» و «غیر یون‌ساز» وجود دارد جایگزین شود.

۲- در بند (۳) ماده یک، بعد از واژه «جنگل‌ها» علامت «،» به حرف «و» تبدیل گردد.

۳- در تبصره ماده (۴)، بعد از واژه «طی» عبارت «مدت اجرای» اضافه شود.

۴- در سطر سوم تبصره (۳) ماده (۶)، حرف «به» اضافی حذف گردد.»

۴. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۰ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۸۳/۳۲۹۱۳ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷ و پیرو نامه شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۳۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۴، لایحه هوای پاک که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و پنجم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان)

منشی جلسه - دستور بعدی «طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد (اعاده شده از شورای نگهبان)»^(۱) است. ایراد ما [در بند (۱) نظر شماره ۹۶/۱۰۰/۸۷۸ مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۸ شورای نگهبان در خصوص تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷)^(۲)] این بوده

۱. طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد که با عنوان اولیه «طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران» توسط تعدادی از نمایندگان مجلس در سال ۱۳۹۱ به مجلس ارائه شده بود، سرانجام در تاریخ ۱۳۹۵/۲/۲۱ با اصلاحاتی در متن و عنوان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این مصوبه مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۴۴/۱۱۳۷۸ مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۷ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه در مجموع در هفت مرحله بین شورای نگهبان و مجلس رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۵/۳/۱۳، در مرحله‌ی دوم در جلسات مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱، ۱۳۹۵/۱۰/۸، ۱۳۹۵/۱۰/۱۵، در مرحله‌ی سوم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۱، در مرحله‌ی چهارم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۳، در مرحله‌ی پنجم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۴، در مرحله‌ی ششم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ و در مرحله‌ی هفتم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را به ترتیب طی نامه‌های شماره ۹۵/۱۰۲/۷۸۵ مورخ ۱۳۹۵/۳/۱۷، ۱۳۹۵/۱۰/۳۹۶۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۸، ۱۳۹۵/۱۰/۵۸۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۷، ۱۳۹۵/۱۰/۸۷۸ مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۸، ۱۳۹۶/۳/۲۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۰۸۹، ۱۳۹۶/۵/۱۲ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۳۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصرار مجلس شورای اسلامی بر مصوبه‌ی خود و عدم تأمین نظر شورای نگهبان، این مصوبه بر اساس اصل (۱۱۲) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۲۳/۵۹۳۳۴ مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۹ به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد که این مجمع ضمن بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۹/۴، نظر مجلس شورای اسلامی را عیناً مورد تأیید قرار داد و نظر خود را طی نامه‌ی شماره ۴۵۲۵۴-۹۰۰۰ مورخ ۱۳۹۶/۹/۵ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲. تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۲/۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۷- مأموریت‌ها و وظایف سازمان در چهارچوب ماده (۳) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن در این قانون به شرح زیر می‌باشد:

۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور

تبصره ۱- تعیین، تدوین، نشر و مسئولیت اجراء و نظارت بر استانداردهای «دارویی» بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، «نظامی» بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (با اذن مقام معظم رهبری)، «انرژی هسته‌ای و پرتوی» بر عهده سازمان انرژی اتمی ایران می‌باشد.

است: «۱- علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد بند یک سابق این شورا^(۱) کماکان به قوت خود باقی است. لازم به ذکر است منظور از مسئولیت امر، تعیین، تدوین و نشر و مسئولیت اجرا و نظارت بر استانداردهای کالاها و تجهیزات پزشکی می‌باشد که تعیین مصادیق مذکور توسط شورای عالی استاندارد نیز محل ایراد است.»

آقای عزیزاده - ظاهراً این اشکال [در مصوبه‌ی اصلاحی فعلی] حل شده است. بله، مجلس این تبصره را حذف کرده است.^(۲) مگر آن را حذف نکرده است؟

آقای مدرسی‌یزدی - نه، اگر مجلس این تبصره را حذف بکند، ایراد حل نمی‌شود.

آقای ابراهیمیان - مطالب خیلی مهمی در این تبصره هست.

آقای عزیزاده - الآن مجلس چه کار کرده است؟

منشی جلسه - مصوبه‌ی اخیر مجلس را بخوانیم؟

آقای عزیزاده - بله، بخوانید.

آقای مدرسی‌یزدی - در واقع، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باید این کار [= تعیین استانداردهای پزشکی] را تأیید بکند، در صورتی که این تبصره می‌گوید وزارت بهداشت این استانداردها را تدوین بکند و در عین حال، مصوبات شورای عالی استاندارد را هم رعایت بکند.^(۳)

→

نظارت بر اجرای استانداردهای کالاها، سلامت‌محور بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. مصادیق کالاها، سلامت‌محور و نحوه نظارت بر اساس سیاست‌های کلی سلامت (بندهای ۶) و (۷-۱) و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بند ۲۴)) توسط شورای عالی استاندارد تعیین می‌شود.»

۱. بند (۱) نظر شماره ۹۵/۱۰/۵۸۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۷ شورای نگهبان: «۱- در تبصره یک بند یک ماده (۷) از این حیث که مشخص نیست در سایر موارد نظیر کالاها و تجهیزات پزشکی مسئولیت امر بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.»

۲. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی در خصوص بند (۱) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد: «در بند (۱) ماده (۷) عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.»

۳. تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۳/۷ مجلس شورای

←

آقای عزیزاده - ما که قبلاً به همین مطلب ایراد گرفتیم.^(۱)

آقای مدرس‌یزدی - بله، به همین عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» هم ایراد گرفتیم.

آقای مؤمن - نه، الآن این اشکال در بند (۱) ماده (۷) اصلاحی رفع شده است؛ الآن در بند (۱) ماده (۷) این مصوبه، عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» حذف شده است.

آقای عزیزاده - خب، بعد عبارت چه شده است؟

آقای مؤمن - الآن این عبارت حذف شده است؛ یعنی عبارت این بند در مصوبه‌ی قبلی این بوده است: «۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به‌عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» که شما به این بند ایراد گرفتید و گفتید که چرا می‌گوید این سازمان تنها مرجع رسمی این وظیفه است. مجلس هم آمده است و این عبارت را حذف کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه حاج‌آقا، این عبارت، مورد اشکال نبوده است.

آقای عزیزاده - اشکال چیز دیگری بوده است.

آقای مؤمن - همین عبارت مورد اشکال بوده است. حالا این بند اصلاً آن عبارت را ندارد.

→

اسلامی: «ماده ۷- مأموریت‌ها و وظایف سازمان در چهارچوب ماده (۳) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن در این قانون به شرح زیر می‌باشد:

۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور

تبصره ۱- با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد تعیین، تدوین، نشر و مسئولیت اجراء و نظارت بر استانداردهای «دارویی و کالاهای و تجهیزات پزشکی» بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، «نظامی» بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (با اذن مقام معظم رهبری)، «انرژی هسته‌ای و پرتوی» بر عهده سازمان انرژی اتمی ایران می‌باشد.»

۱. بند (۱) نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۱۴۶۵ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۵ شورای نگهبان: «۱- در تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷) با عنایت به اصلاحات به عمل آمده، رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد در امور مذکور خلاف سیاست‌های کلی سلامت و بالتیجه مغایر بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد.»

منشی جلسه - حاج آقا، این مصوبه زیاد به شورای نگهبان آمده است و رفته است. آخرین ایراد آن، اشکالی بود که الآن خوانده شد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - آن عبارت، مورد اشکال ما [در مرحله‌ی قبل] نبوده است. این عبارت را خودشان [در اصلاحیه‌ی فعلی] حذف کرده‌اند.

آقای علیزاده - آخرین ایراد ما این بوده است: «علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد بند یک سابق این شورا کماکان به قوت خود باقی است. لازم به ذکر است منظور از مسئولیت امر، تعیین، تدوین و نشر و مسئولیت اجرا و نظارت بر استانداردهای کالاها و تجهیزات پزشکی می‌باشد که تعیین مصادیق مذکور توسط شورای عالی استاندارد نیز محل ایراد است.» ما این ایراد را به عنوان ایراد آخرمان به مجلس گفتیم.

آقای مؤمن - یعنی این اصلاحیه، اصلاح این اشکال است؟! این اشکال که در نظر آخر شورا نیامده است.

آقای علیزاده - چرا دیگر.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، حالا اجازه بدهید تا من توضیح بدهم تا معلوم می‌شود که وضعیت این مصوبه چه بوده است. ببینید؛ این اصلاحی که الآن مجلس [نسبت به بند (۱) ماده (۷)] انجام داده است،^(۱) جزء ایراد آخر شورا نبوده است. مجلس از ابتدای تصویب این مصوبه آمد و یک قاعده‌ای گذاشت که سازمان استاندارد در همه چیز دخالت نکند. ما نسبت به این موضوع اشکالی مطرح کردیم که این مواردی که شما مسئولیت آن را در این مصوبه به سازمان استاندارد داده‌اید، بعضی از مواردش در سیاست‌های کلی سلامت آمده است [و مسئول مشخص برای آن وجود دارد]؛ مثل کالاهای پزشکی که تولید آن با وزارت بهداشت است،^(۲) بحث نظامی‌اش

۱. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی در خصوص بند (۱) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد: «در بند (۱) ماده (۷) عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.»

۲. بند (۷-۱) سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی ۱۳۹۳/۱/۱۸ مقام معظم رهبری: «۷- تفکیک وظایف تولید، تأمین مالی و تدارک خدمات در حوزه سلامت با هدف پاسخگویی، تحقق عدالت و ارائه خدمات درمانی مطلوب به مردم به شرح ذیل:

۷-۱- تولید نظام سلامت شامل سیاست‌گذاری‌های اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی و

هم مسئول مشخص دارد، بحث مربوط به انرژی اتمی هم همین طور. اینها آمدند و در اصلاحیه، [مسئولیت این موارد را تفکیک کردند و] در تبصره (۱) آنها را استثنا کردند. بعد از این اصلاح، اشکال شورا در مرحله‌ی آخر این بوده است که این استثنا صریح نیست؛ یعنی شورا به مجلس گفت که شما صریحاً بیان نکرده‌اید که تعیین استانداردهای این کالاهای پزشکی در اختیار وزارت بهداشت باشد؛ چون مدام می‌نویسید که این استانداردها با نظر سازمان استاندارد یا با نظر شورای عالی استاندارد تعیین شود.^(۱) حالا مجلس آمده است و در این مصوبه آن بند (۱) را اصلاح کرده است.

آقای علیزاده - یعنی این تنها مرجع تعیین استانداردها را حذف کرده‌اند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا ببینید؛ ایراد آخر شورا، اصلاً به بند (۱) نبوده است، بلکه ایراد شورا به این استثنا بود. حالا مجلس آمده است و این استثنا را کلاً حذف کرده است؛ آن وقت با این حذف، اطلاق و عموم تعیین استانداردها توسط این سازمان باقی مانده است. این بند (۱) یک قیدی داشت که می‌گفت سازمان استاندارد تنها مرجع رسمی تعیین استانداردها در کشور است. حالا مجلس آن قید را برداشته است تا بگوید حالا از این بند استنباط می‌شود که سازمان استاندارد تنها مرجع رسمی تعیین استانداردها نیست. اما الآن در واقع چه اتفاقی افتاده است؟ وقتی مجلس قید «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» را از این بند برداشته است، و از طرف دیگر، چون [تبصره (۱) بند (۱) را حذف کرده است، بدین ترتیب] آن استثناهایی که در تبصره آمده بود هم حذف شده است؛ یعنی الآن این طوری شده است که سازمان استاندارد به‌طور کلی در همه‌ی موضوعات نظر می‌دهد؛ چون وظایف سازمان استاندارد یک اطلاق و عمومی دارد.

آقای کدخدائی - آقای دکتر، سازمان استاندارد نظر نمی‌دهد، بلکه شورای عالی استاندارد نظر می‌دهد که وزارت بهداشت هم عضو آن شورا است.

→

نظارت توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.»

۱. بند (۱) نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۱۴۶۵ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۵ شورای نگهبان: «۱- در تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷). با عنایت به اصلاحات به عمل آمده، رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد در امور مذکور خلاف سیاست‌های کلی سلامت و بالتیجه مغایر بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد.»

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - هر کسی باشد؛ عضو بودن وزارت بهداشت در آن شورا هم مهم نیست.

آقای مؤمن - مجلس اشتباه کرده است.

آقای علیزاده - آقای دکتر، احتمالاً بند (۱) هم مورد اشکال بوده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، شما به این بند، اشکال نداشتید.

آقای مؤمن - ایراد ما چه بود؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ موضوع این استثنا که دو سه

بار به مجلس رفته است و به شورا آمده است، چه بوده است؟ استثنا این بوده است که استانداردهای این کالاهای پزشکی باید با تأیید وزارت بهداشت تدوین شوند؛ چون تولید این کالاها [در سیاست‌های کلّی سلامت] با وزارت بهداشت است و به سازمان استاندارد ربطی ندارد. حالا مجلس آمده است و [با حذف تبصره (۱) بند (۱)] این استثنا را هم حذف کرده است. الآن نتیجه چه شده است؟ نتیجه این شده است که وظیفه‌ی سازمان استاندارد کلاً رسیدگی به همه‌ی موضوعات است.

آقای کدخدائی - نه.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا دیگر.

آقای علیزاده - مرحله‌ی قبلی که این تبصره را اصلاح کردند، گفتند که تدوین

استانداردهای پزشکی «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» بر عهده‌ی وزارت بهداشت است.^(۱)

آقای مؤمن - حالا این مصوبه‌ی اخیر را بخوانید.

۱. تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۳/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۷- مأموریت‌ها و وظایف سازمان در چهارچوب ماده (۳) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن در این قانون به شرح زیر می‌باشد:

۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور

تبصره ۱- با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد تعیین، تدوین، نشر و مسئولیت اجراء و نظارت بر استانداردهای «دارویی و کالاها و تجهیزات پزشکی» بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، «نظامی» بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (با اذن مقام معظم رهبری)، «انرژی هسته‌ای و پرتوی» بر عهده سازمان انرژی اتمی ایران می‌باشد.»

آقای کدخدائی - اگر خود متن این مصوبه را بیاوریم، مطلب روشن می‌شود. خاطرتان هست که بحث‌های مربوط به استانداردهای پزشکی و مانند اینها در اختیار خود نهادهای مربوط به اینها قرار گرفته بود. این تبصره (۲)^(۱) هم الآن به عنوان یک استثنای دیگر در خود این مصوبه هست.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشگده شورای نگهبان) - نه، تبصره (۲) چنین مطلبی را ندارد. در این مصوبه در دو جا این استثنا وجود داشت؛ یکی در خصوص استاندارد کالاهای دارویی است،^(۲) منتها استثنای اصلی، همین تبصره (۱) بود که این تبصره (۱)، الآن [در این مصوبه‌ی اصلاحی فعلی] کلاً حذف شده است.

آقای علیزاده - تبصره (۱) گفته بود تعیین استانداردهای پزشکی با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد بر عهده‌ی وزارت بهداشت است.

آقای مؤمن - این تبصره در مصوبه‌ی مرحله‌ی قبلی بوده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشگده شورای نگهبان) - بله، الآن معنای حذف این تبصره، این است که آن استثنایی که سرش دعوا بود، الآن کلاً حذف شده است.

۱. تبصره (۲) ماده (۷) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۲/۴ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۷- مأموریت‌ها و وظایف سازمان در چهارچوب ماده (۳) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن در این قانون به شرح زیر می‌باشد:

۱- ...

تبصره ۲- سازمان ملی استاندارد ایران به عنوان تنها مرجع رسمی اعطای نشان حلال موظف است به منظور حصول اطمینان از انطباق استانداردهای حلال با موازین فقه اسلامی و نظارت بر اجرای آن یک فقیه مجتهد متجزی صاحب‌نظر در مسائل حلال به شورای نگهبان پیشنهاد و پس از تأیید فقهای شورای نگهبان با حکم رئیس سازمان برای چهار سال منصوب نماید. این حکم برای دوره‌های بعدی قابل تمدید می‌باشد. حکم این ماده نافی اختیارات و نظرات فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نیست. در مورد ذبح و صید حلال رعایت ماده (۶) قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۱۴ الزامی است.»

۲. تبصره (۴) ماده (۳) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳- سازمان تنها مرجع رسمی حاکمیتی در کشور می‌باشد که عهده‌دار سیاست‌گذاری، حُسن نظارت و هدایت نظام استاندارد و اطمینان‌بخشی به کیفیت کالاها و خدماتی است که در داخل کشور تولید یا ارائه و یا به کشور وارد و یا از کشور صادر می‌شود.

تبصره ۱- ...

تبصره ۴- خدمات بهداشتی، درمانی و دارویی مشمول حکم این ماده نمی‌باشد.»

آقای علیزاده - الآن مجلس گفته است: در بند (۱) ماده (۷)، عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» حذف می‌شود. این یعنی باز این استانداردها توسط سازمان استاندارد تدوین می‌شوند.

آقای کدخدائی - الآن تبصره (۱) که حذف می‌شود، دیگر عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» را ندارد؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - الآن با حذف این تبصره، تدوین استانداردهای پزشکی، نظامی، انرژی اتمی، همه‌ی اینها با خود سازمان استاندارد است. **آقای علیزاده -** بله، همین‌طور است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ولی این تبصره که بود، گفته بود تدوین استانداردهای کالاهای پزشکی با وزارت بهداشت است. **آقای کدخدائی -** نه.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا دیگر.

آقای کدخدائی - وقتی که این تبصره نباشد، اشکالی ندارد؛ چون این مطلب در خود این مصوبه هست؛ در خود این مصوبه تدوین استانداردهای پزشکی به وزارت بهداشت ارجاع داده شده است.

آقای علیزاده - آقای دکتر کدخدائی، ببینید؛ مجلس آمده است و این عبارت [= عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور»] را که یک جمله‌ی معترضه بود، برداشته است، ولی وظیفه‌ی تدوین استانداردها کماکان به‌عهده‌ی سازمان استاندارد است؛ یعنی رعایت نظر سازمان استاندارد کماکان ضروری است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، یعنی این‌طوری شده است.

آقای علیزاده - مجلس آمده است و آن عبارت [= «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور»] را برداشته است، اما گفته است باید نظر سازمان استاندارد رعایت شود؛ یعنی با اینکه سازمان استاندارد تنها مرجع تدوین استانداردها نیست، ولی باید نظر این سازمان رعایت بشود. خوب، اصلاً ایراد اول ما این بوده است که وزارت بهداشت لازم نیست در امور پزشکی، نظر سازمان استاندارد را بگیرد، بلکه طبق سیاست‌های کلی، خود این وزارتخانه مسئول تدوین این استانداردها است.

آقای مدرسی‌یزدی - بله، خودشان مسئول تدوین ضوابط استاندارد هستند.

آقای عزیزاده - بله، خود این وزارتخانه، مسئولیت استانداردها را بر عهده دارد. تدوین استانداردهای این مورد طبق سیاست‌های کلی، بر عهده‌ی خود وزارت بهداشت است.

آقای کدخدائی - خب حاج‌آقا، در بقیه‌ی بندها این مطلب آمده است. درست است که الآن مجلس این تبصره را حذف کرده است، ولی طبق بندهای دیگر، لازم نیست وزارت بهداشت برود و استانداردهایش را از آن سازمان بگیرد.

آقای عزیزاده - چرا دیگر.

آقای کدخدائی - نه.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بند دیگری که در این مورد نداریم.

آقای مدرسی‌یزدی - این تبصره گفته است تدوین استانداردهای پزشکی با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد باشد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب این تبصره، الآن حذف شده است.

آقای عزیزاده - طبق این تبصره، تدوین استانداردهای پزشکی با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد بود. الآن تنها کاری که کرده‌اند این است که عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» را از اینجا حذف کرده است.

آقای کدخدائی - خب مجلس تبصره (۱) را هم حذف کرده است.

آقای عزیزاده - آقای دکتر، مجلس که عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» را حذف نکرده است؛ تنها کاری که کرده است، عبارت «تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» را از بند (۱) حذف کرده است.

آقای کدخدائی - نه، ببینید؛ توجه بفرمایید؛ مجلس در این اصلاحیه می‌گوید: «در بند (۱) ماده (۷) عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.»

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، بله دیگر.

آقای عزیزاده - تبصره (۱) چه بوده است؟

آقای کدخدائی - تبصره (۱) گفته بود که تدوین استانداردهای پزشکی با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد است.

آقای هاشمی‌شاه‌رودی - [در جدول تطبیقی این مصوبه آمده است که] تبصره (۱) این

بند اصلاح می‌شود؛ پس مجلس این تبصره را اصلاح کرده است و آن را حذف نکرده است. مجلس این تبصره را اصلاح کرده است.

آقای مؤمن - نه، این تبصره در مصوبه‌ی فعلی حذف شده است؛ گفته است: «... و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.»

آقای کدخدائی - بله، حالا معلوم نیست این جدول درست باشد.

آقای مدرسی‌یزدی - اینکه این جدول درست نباشد، یک حرف دیگری است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - در این جدول آمده است که مجلس این تبصره را اصلاح کرده است.

آقای کدخدائی - نه، ببینید؛ ما باید خود این مصوبه را که اصلاح شده است ببینیم تا بفهمیم مجلس چه چیزی را اصلاح کرده است. خود این مصوبه آن‌طوری که گفتم اصلاح شده است.

آقای علیزاده - بله، این درست است.

آقای مدرسی‌یزدی - آقا، این جدول تطبیقی غلط است.

آقای علیزاده - بله، این جدول غلط است.

آقای مؤمن - بله، در این جدول اشتباه آمده است.

آقای کدخدائی - شما خود مصوبه را ببینید.

آقای مؤمن - بله.

آقای علیزاده - خیلی خوب، من دو روز گذشته که این مصوبه را دیدم، گفتم این ایراد درست شده است. اول این جلسه هم گفتم که این اشکال درست شده است، ولی الآن که این جدول را می‌بینم، می‌بینم که نه [این اشکال برطرف نشده است].

آقای مؤمن - من هم به خاطر اشتباه بودن این جدول، نسبت به تبصره (۱) دچار اشتباه شدم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - آقا، این تبصره که هنوز در مصوبه هست دیگر؛ با عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» شروع می‌شود.

آقای مؤمن - نه، در این اصلاحیه، این تبصره حذف شده است. تبصره (۱) را حذف کرده‌اند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، این تبصره حذف شده است.

تبصره را حذف کرده‌اند.

آقای علیزاده - این تبصره را حذف کرده‌اند.

آقای کدخدائی - خود متن این مصوبه را ملاحظه بفرمایید.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - گفته است: «در بند (۱) ماده (۷)، عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.»

آقای علیزاده - بله، درست است.

آقای کدخدائی - هر دو تایش حذف می‌شود.

آقای مدرسی‌یزدی - پس حالا این اصلاحیه باز اشکال دارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، اشکال این مصوبه همین است دیگر.

آقای هاشمی‌شاهرودی - اینجا که گفته است فقط عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» در بند (۱) و تبصره‌ی آن حذف می‌شود.

آقای مؤمن - نخیر، گفته است [این عبارت] «و تبصره (۱) آن» حذف می‌شود. اینها با هم فرق دارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، این تبصره هم حذف شده است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - نگفته است که کل تبصره (۱) حذف می‌شود.

آقای مؤمن - چرا.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا؛ گفته است تبصره (۱) حذف می‌شود.

آقای هاشمی‌شاهرودی - نه، گفته است عبارت «به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» حذف می‌شود.

آقای مؤمن - نه.

آقای کدخدائی - این تبصره را هم برداشته است دیگر.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - گفته است «و تبصره (۱) آن» حذف می‌شود.

آقای مؤمن - بله، «و تبصره (۱)» آن حذف می‌شود.

آقای علیزاده - بله، نگفته است آن عبارت در ماده (۱) و تبصره (۱) آن حذف می‌شود.

آقای مدرسی‌یزدی - الآن این تبصره حذف می‌شود، ولی این مشکل اطلاق و عموم این بند باقی است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب بله دیگر.

آقای کدخدائی - نه حاج آقا، اطلاق و عمومش باقی نیست.

آقای مؤمن - جای دیگر که چیزی نیامده است.

آقای کدخدائی - چرا.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - اصلاً شما ببینید اشکال اصلی ما به این مصوبه چه بوده است.

آقای کدخدائی - ببینید؛ بحث اصلی ما این بود که در بند (۱) گفته است: «۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور». حالا این مصوبه عبارت «تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» را برداشته است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب حالا اطلاق و عموم این بند باقی مانده است.

آقای مؤمن - این اشکال، مربوط به تبصره (۱) این بند هم مربوط بوده است.

آقای کدخدائی - نه. خب این مصوبه آمده است و در جاهای دیگر گفته است نحوه‌ی تدوین استانداردها در بحث پزشکی و مانند اینها کجا است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، چنین مطلبی نگفته است.

آقای مدرسی‌یزدی - فقط تبصره (۱) این مطلب را گفته بود، که با این اصلاحیه آن را حذف کرده‌اند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، اشکال همین است.

آقای کدخدائی - مجلس تبصره‌ی بند (۱) را برداشته است.

آقای مدرسی‌یزدی - خب در هیچ جای دیگر این مصوبه، این استثناها را ندارد.

آقای کدخدائی - چرا؛ در دو سه جای دیگر مصوبه این مطلب هست که خود وزارت بهداشت می‌تواند این کار را بکند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چنین مطلبی نیست.

آقای کدخدائی - متن مصوبه را بیاورید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بیاورید؛ متن را بیاورید.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله مدرس، ببینید؛ آن چیزی که ابهام ایجاد می‌کرد دو مطلب بود؛ یکی اینکه بند (۱) می‌گفت تنها مرجع تدوین استانداردها این سازمان است؛ پس همه‌ی نهادها باید برای تدوین استانداردها به آنجا بروند. مطلب دوم این بود که در تبصره (۱) این بند آمده بود که وزارت بهداشت هم باید برای تدوین استانداردهای پزشکی به آنجا [= شورای عالی استاندارد] برود. حالا این مصوبه، این تبصره را به‌طور کلی برداشته است و آن سازمان را هم از تنها مرجع بودن برای تدوین استانداردها درآورده است. بنابراین این مصوبه یک مرجع دیگری [= وزارت بهداشت] را هم برای تدوین استانداردهای خودشان قرار داده است.

آقای کدخدائی - بله، یک مرجع دیگری هم هست.

آقای مدرس‌یزدی - آن مرجع کجاست؟

آقای کدخدائی - آن مرجع، همین وزارت بهداشت است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - مرجع دیگری در این مصوبه نداریم.

آقای مدرس‌یزدی - کجاست؟

آقای کدخدائی - حاج‌آقا، آن مرجع در سیاست‌های کلی سلامت هست، در قانون [= این مصوبه] هم آن مراجع را آورده‌اند. حالا مصوبه‌ی اصلی را بیاورید.

آقای مدرس‌یزدی - نه، اگر در یک جای دیگر این مصوبه به مرجع دیگری تصریح کرده باشد، اشکال [آقای کدخدائی به ایراد ما] وارد است، و آلاً این مصوبه، دوباره اشکال دارد.

آقای هاشمی‌شاه‌رودی - بله، اشکال وارد است.

آقای مؤمن - نه حاج‌آقا، این اشکال وارد نیست. تبصره (۱) حذف شد. ببینید؛ بند (۱) ماده (۷) این بوده است: «ماده ۷- مأموریت‌ها و وظایف سازمان به شرح زیر می‌باشد:

۱- تعیین، تدوین، به‌روزرسانی و نشر استانداردهای ملی به‌عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور» مجلس آمده است و از این عبارت «به‌عنوان مرجع تصویب» تا

آخر تبصره (۱) را حذف کرده است. آن وقت در تبصره (۱) مصوبه‌ی قبلی عبارت «با رعایت مصوبات شورای عالی استاندارد» بوده است. پس عبارت «با رعایت شورای عالی استاندارد» هم همراه با این تبصره حذف شده است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، حذف کردند. این حرف درست است. همه‌ی اینها حذف شده است. خب، حالا آیا همان مقداری که باقی مانده است اطلاق ندارد؟
آقای مؤمن - نه.

آقای هاشمی‌شاهرودی - چرا اطلاق ندارد؟!

آقای علیزاده - ببینید؛ با توجه به اینکه قبلاً تبصره‌ای برای این بند بود، و در مقام بیان هم بود، ولی الآن که آن تبصره را حذف کرده‌اند، [فقط خود آن بند مانده است که این بند هم در مقام بیان است].

آقای مدرس‌یزدی - بله، با حذف این تبصره، دیگر این استثنائاتی که در این تبصره بود که همراه این بند نمی‌آید.

آقای هاشمی‌شاهرودی - الآن هر جا که استاندارد را تعیین کرد، بایستی به آن عمل بشود دیگر.

آقای مؤمن - نه، با تعیین چه کسی؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - تعیین هر جا. یعنی هر جایی که استاندارد تعیین کرد، بایستی به آن عمل بشود. هر جایی که این شورا [= شورای عالی استاندارد] تعیین کرد، استانداردهایش «قانون» می‌شود و باید به آنها عمل بشود دیگر.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله.

آقای هاشمی‌شاهرودی - خب این یعنی چه؟ یعنی اطلاق این بند، آن [استانداردهای مربوط به وزارت بهداشت] را هم در بر می‌گیرد.

آقای شب‌زنده‌دار - یعنی شامل تجهیزات پزشکی نمی‌شود؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - چرا؛ شامل آنها هم می‌شود دیگر.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، شامل آنها نمی‌شود.

آقای علیزاده - خیلی خب، رأی می‌گیریم.

آقای کدخدائی - حاج آقا ببینید؛ این بند اطلاق ندارد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - چرا اطلاق ندارد؟

آقای کدخدائی - چون تبصره (۴) ماده (۳) می‌گوید: «تبصره ۴ - خدمات بهداشتی، درمانی و دارویی مشمول حکم این ماده نمی‌باشد.»

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، قبلاً هم درباره‌ی این تبصره بحث کرده‌ایم.

آقای علیزاده - شما به این تبصره ایراد گرفتید و گفتید این تبصره شامل ادوات و کالاهای پزشکی نیست و تجهیزات پزشکی را هم باید می‌گفت.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - درباره‌ی این تبصره قبلاً بحث شد. **آقای کدخدائی -** بله.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این تبصره شامل تجهیزات و کالاهای بهداشتی نمی‌شود.

آقای علیزاده - بله، الآن این تبصره شامل تجهیزات پزشکی نمی‌شود.

آقای کدخدائی - حالا این مصوبه را بیاورید.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - استثنای دیگری در این مصوبه نداریم. **آقای کدخدائی -** چرا؛ داریم.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - شما نگاه کنید. اگر استثنای دیگری بود، به ما بگویید. ما این مصوبه را دیدیم، چیزی نبود.

آقای علیزاده - آقای دکتر [کدخدائی]، ایراد قبلی ما بر همین مبنا بود که تبصره (۳) ماده (۴) تنها تدوین استانداردهای «خدمات بهداشتی، درمانی و دارویی» را به عنوان استثنا گفته بود، اما تدوین استانداردهای تجهیزات پزشکی هم هست که باید استثنا می‌شد. الآن مجلس آمده است و یک کاری کرده است که باز ایراد مربوط به استانداردهای تجهیزات پزشکی از آن جهت که استثنا نشده است، به قوت خودش باقی می‌ماند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - یعنی آن تبصره (۳) سر جایش هست، [ولی با وجود آن، اشکال بند (۱) حل نمی‌شود].

آقای کدخدائی - نه، اشکال آن هم رفع می‌شود.

آقای علیزاده - رفع نمی‌شود.

آقای کدخدائی - ما ایراد گرفتیم که آنها بروند و اینها را حذف بکنند؛ چون مجلس

آمده بود و در واقع همه‌ی راه‌ها را بسته بود.

آقای علیزاده - این‌طور نیست.

آقای هاشمی‌شاهرودی - [بند (۱) مصوبه‌ی قبلی و تبصره‌ی آن در منحصر بودن مرجعیت سازمان استاندارد در تدوین استانداردها] صریح بود، ولی حالا با این اصلاحیه، تبدیل به اطلاق شده است؛ یعنی مجلس صراحتی که این مصوبه [در بند (۱) و تبصره (۱) آن بود] را حذف کرده است، ولی اطلاقش باقی مانده است.

آقای علیزاده - این ایراد باقی است. ببینید؛ الآن به موجب تبصره (۴) ماده (۳)، تنها چیزی که این مصوبه شامل آن نمی‌شود، فقط خدمات پزشکی و بهداشتی و دارویی است؛ یعنی تجهیزات پزشکی، استثنا نشده است و تحت اطلاق این مصوبه قرار می‌گیرد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، داخل در عموم مقررات این مصوبه می‌شود.

آقای کدخدائی - نه.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ اصلاً بحث ما، همین بند بود دیگر. ما به تبصره‌های دیگر که ایراد وارد نکردیم.

آقای علیزاده - بله، حضرات آقایانی که علی‌رغم این اصلاح به‌عمل آمده، اشکال سابق را به قوت خود باقی می‌دانند، اعلام نظر بفرمایند.

آقای مؤمن - این اشکال را بنویسید؛ بنویسید این مصوبه اطلاق دارد.

آقای مدرسی‌یزدی - بله، اگر این مصوبه، «تجهیزات پزشکی» را در مواد دیگر به عنوان استثنا ندارد، لاجرم این بند اشکال دارد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، آنها را ندارد.

آقای علیزاده - بله.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - تازه، این اشکال در موارد «نظامی» و مانند اینها هم وارد است؛ چون مورد «نظامی» هم در جای دیگری از این مصوبه [به عنوان استثنای حکم این مصوبه] نیامده است.

آقای علیزاده - حالا موافقین با این ایراد چند نفر شدیم؟ خیلی خب، هفت تا رأی

شد؛ پس این اشکال رفع نشده است.

آقای مؤمن - سرّ این ایراد را هم در متنش بگویید.

آقای هاشمی شاهرودی - بنویسید اطلاق این مصوبه باقی است.

آقای علیزاده - می‌گوییم: این مصوبه با توجه به اطلاق که در ماده ... آمده است، اشکال دارد.»

آقای مدرسی‌یزدی - اشکالش از جهت عموم آن است.

آقای علیزاده - بله، عموم.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، بگوییم مجلس باید مواردی غیر از آن [= موارد مذکور در تبصره (۴) ماده (۳)] را هم به عنوان استثنا در این مصوبه بیاورد. بگوییم باید مواردی غیر از آنها هم از عموم این مصوبه خارج بشود.

آقای کدخدائی - من پیشنهاد می‌کنم یک متنی بنویسید و آن را به مجلس بدهید تا آن را تصویب بکند و به شورا بیاورد؛ چون الآن ده بار است که این مصوبه مدام به مجلس می‌رود و می‌آید.

آقای علیزاده - خب چه کار کنیم؟

آقای مدرسی‌یزدی - نمی‌شود که آن را همین‌طور بپذیریم.

آقای علیزاده - اگر رفت و برگشتش یازده بار هم بشود، بالاخره باید اشکالش اصلاح بشود.

آقای کدخدائی - من می‌گویم یک متنی بنویسید تا به مجلس بدهیم و بگوییم این را بنویسید.

آقای علیزاده - می‌گوییم: با توجه به عموم اختیارات سازمان استاندارد و اینکه آن تبصره (۴) ماده (۳) تنها به خدمات پزشکی و دارویی و بهداشتی برمی‌گردد، اشکال قبلی باقی است.

آقای هاشمی شاهرودی - به اطلاقش ایراد می‌گیریم؛ تجهیزات پزشکی هم باید استثنا شود.

آقای علیزاده - بله، من بعداً عبارت این اشکال را درست می‌کنم.

آقای کدخدائی - این مصوبه در جاهای دیگر مثلاً گفته است مفاد این ماده نافی

وظایف و اختیارات قانونی سایر دستگاه‌ها نیست؛^(۱) یعنی هم‌اکنون دارد اینها را می‌گوید.

آقای عزیززاده - خیلی خوب، گفتیم این اشکال باقی است.^(۲)

آقای هاشمی‌شاهرودی - سراغ اشکال بعدی برویم.

آقای عزیززاده - خیلی خوب، اشکال بعدی این مصوبه را بیاورید. اشکال بعدی رفع شده است دیگر.

منشی جلسه - حاج آقا، این جدول تطبیقی که اصلاً غلط است؛ این جدول کامل نیست.

اما ظاهراً مجلس موضوع این اشکال دوم ما را هم حذف کرده است.

آقای عزیززاده - ایراد دوم ما چه بوده است که آن را حذف کرده‌اند؟

منشی جلسه - الآن عرض می‌کنم.

منشی جلسه - بله، [بند (۲) نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۱۴۶۵ مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۵ شورای

نگهبان]: «۲- در بند (۸) ماده (۳۶)،^(۳) علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد سابق

این شورا^(۴) کماکان به قوت خود باقی است. همچنین لازم به ذکر است در ماده

۱. ماده (۲۰) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده

۲۰- کارشناسان سازمان مجازند به دستور سازمان به محل‌های تولید، بسته‌بندی، تمرکز، عرضه و فروش کالاها و یا خدمات مشمول استاندارد اجباری وارد شوند و به بازرسی و نمونه‌برداری بپردازند.

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- مفاد این ماده نافذ و وظایف و اختیارات قانونی سایر دستگاه‌ها نیست.»

۲. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۸۹ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «با توجه به عموم اختیارات سازمان

استاندارد در این مصوبه و اینکه تبصره (۴) ماده (۳) تنها به خدمات بهداشت، درمانی و دارویی بر می‌گردد و شامل کالا و تجهیزات پزشکی نمی‌شود، لذا اشکال بند (۱) سابق این شورا کماکان به قوت خود باقی است.»

۳. بند (۸) ماده (۳۶) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۳/۷ مجلس شورای اسلامی:

«ماده ۳۶- وظایف و اختیارات شورای عالی استاندارد به شرح زیر است:

۱- ...

۸- تعیین وظایف و اختیارات و تأیید و تصویب مصوبات شورای استاندارد استان با تأیید مسئولان ردیف‌های (۱) تا (۵) این ماده فقط در چهارچوب این قانون و مصوبات شورای عالی استاندارد نافذ و

اجرائی می‌گردد.»

۴. بند (۳) نظر شماره ۹۵/۱۰۰/۵۸۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۷ شورای نگهبان: «۳- در تبصره (۴) الحاقی به

ماده (۳۵) از آنجا که تعیین وظایف و اختیارات شورای استاندارد در استان جنبه تقنینی دارد، معیار اصل

(۳۶) مقاماتی ذکر نگردیده، ظاهراً منظور مقامات مذکور در ماده (۳۵)^(۱) است که باید اصلاح گردد.

آقای هاشمی شاهرودی - بند (۸) ماده (۳۶) حذف شده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این بند را هم حذف کرده‌اند.

آقای علیزاده - آهان، مجلس آمده است و نحوه‌ی تعیین وظایف شورای استاندارد استان‌ها را حذف کرده است؛ پس الآن وظیفه‌ی شورای استاندارد استان‌ها چگونه تعیین می‌شود؟ اشکال این بند با حذف حل می‌شود؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - [با حذف این بند، قاعدتاً] وظایف

شورای عالی استاندارد استان با آیین‌نامه‌ی اجرایی این مصوبه مشخص می‌شود.^(۲)

آقای علیزاده - باید نحوه‌ی تعیین وظایف این شورا را تعیین تکلیف بکنند. شورای عالی استاندارد باید چه چیزی را تصویب بکنند؟ با این حذف، این مصوبه بدتر شده است.

آقای هاشمی شاهرودی - الآن این مصوبه نسبت به وظایف این شورا ساکت است. الآن این مصوبه در این خصوص، سکوت کرده است.

→

(۸۵) قانون اساسی شناخته شد. بند (۸) ماده (۳۶) نیز مبنیاً بر ایراد مذکور اشکال دارد.

۱. ماده (۳۵) طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳۵- ترکیب شورای عالی استاندارد عبارت است از:

۱- رئیس جمهور به عنوان رئیس شورای عالی و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور

۲- رئیس سازمان به عنوان دبیر شورای عالی

۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

۴- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

۵- وزرای «امور اقتصادی و دارایی»، «علوم، تحقیقات و فناوری»، «راه و شهرسازی»، «جهاد کشاورزی»، «صنعت، معدن و تجارت»، «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «نفت»، «نیرو»، «تعاون، کار و رفاه اجتماعی»، «ارتباطات و فناوری و اطلاعات» و «دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح»

«...»

۲. ماده الحاقی طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده الحاقی - آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب آن به پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خود مجلس، شورای استاندارد استان را تشکیل داده است، اما حالا آمده است و نظرش [در تعیین وظایف آن شورا] را حذف کرده است!

آقای علیزاده - الآن وظایف این شورا چیست؟ این وظایف در این مصوبه وجود دارد؟ این وظایف که معلوم نیست.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - اینها را حذف کرده است دیگر.

آقای موسوی - وضعیت این شورا الآن مثل وضعیتش در قبل شده است که وجود داشته است.^(۱) الآن نمی‌توان به این بند اشکال گرفت.

آقای سوادکوهی - اشکال مغایرت با قانون اساسی دارد.

آقای علیزاده - بله، ما باید به مجلس بگوییم اگر منظور این است که وظایف این شوراهای استانی با آیین‌نامه مشخص بشود، [ایراد دارد] و بالاخره باید این مطلب در این مصوبه روشن بشود. از این جهت، فعلاً این موضوع ابهام دارد. با توجه به این حذف، این مصوبه از این جهت ابهام دارد که معلوم نیست چه کسی وظایف این شوراها را تعیین می‌کند.

آقای یزدی - نه دیگر، ببینید؛ بند (۸) ماده (۳۶) می‌گوید وظایف این شورا در چهارچوب این قانون مشخص می‌شود.

آقای علیزاده - خب، این بند حذف شده است دیگر. حاج‌آقا، مجلس این بند را حذف کرده است. الآن در این اصلاحیه نوشته‌اند که بند (۸) ماده (۳۶) به کلی حذف می‌شود.

آقای مدرسی‌یزدی - خب، حذف بشود؛ حذفش چه اشکالی دارد؟

آقای علیزاده - خب، آن وقت تعیین وظیفه‌ی این شوراها در آیین‌نامه مشخص می‌شود.

آقای مدرسی‌یزدی - نه، مگر این بند چه می‌گفت؟

آقای علیزاده - می‌گفت: «۸- تعیین وظایف و اختیارات و تأیید و تصویب

۱. در این خصوص، بنگرید به: وظایف و اختیارات شورای استاندارد استان (موضوع تبصره (۲) ماده (۱۹) قانون) مصوب ۱۳۷۶/۱۵ شورای عالی استاندارد.

مصوبات شورای استاندارد استان با تأیید مسئولان ردیف‌های (۱) تا (۵) این ماده فقط در چهارچوب این قانون و مصوبات شورای عالی استاندارد نافذ و اجرایی می‌گردد.»

آقای مدرسی‌یزدی - حالا شورای استاندارد استان می‌تواند چه کار بکند؟ هیچ اختیار و وظیفه‌ای ندارد. خب نداشته باشد؛ ایرادی ندارد.

آقای سوادکوهی - اشکال مغایرت با قانون اساسی ندارد. حذف این بند اشکال مغایرت با قانون اساسی ندارد. جناب علیزاده، ما داریم به حذف این بند ابهام می‌گیریم!

آقای علیزاده - این حذف، یعنی چه؟ آقا، کلاً سابقه‌ی این مصوبه را به من بدهید.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا ببینید؛ اصلاً اشکال اصلی، مربوط به تشکیل این شورا در تبصره (۲) ماده (۳۵) بود. بعد آقایان [اعضای شورای نگهبان] گفتند که ما این اشکال را به وظایف این شورا وارد کنیم تا ببینیم وظایف چیست.

آقای علیزاده - آقای دکتر، اصل این مصوبه را بیاورید.

آقای مدرسی‌یزدی - خب، مگر چطور می‌شود؟! حالا یک چنین شورایی هست، ولی هیچ چیزی از وظایفش را نگفته‌اند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - الان وظایف این شورا چیست؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - حالا این وظایف هر شکلی داشته باشد، مجلس آنها را معین می‌کند.

آقای مدرسی‌یزدی - بله، این شورا همان مسائل اجرایی را عمل بکند.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حالا اطلاق آن آیین‌نامه، شامل تعیین وظایف و اختیارات این شورا هم می‌شود.

آقای سوادکوهی - حذف این بند اشکال مغایرت با قانون اساسی ندارد، ولی وظایف و اختیارات این شورا باید تفسیر بشود.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ابهام دارد؛ حداقل ابهام دارد.

آقای سوادکوهی - من هم همین را می‌گویم دیگر؛ بله، ابهام را رأی بگیرید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حداقل این است که ابهام دارد.
آقای علیزاده - ابهام که قطعاً دارد؛ چون معلوم نیست شورای استاندارد استان چه کار می‌کند.

آقای هاشمی‌شاه‌رودی - اجرا می‌کند.

آقای علیزاده - شورا که اجرا نمی‌کند.

آقای کدخدائی - الان مجلس این موضوع را حذف کرده است.

آقای علیزاده - نه، اگر مجلس کار اجرایی را به‌عهده‌ی این شورا گذاشته باشد، اشکال دارد.

منشی جلسه - حاج‌آقا، این مصوبه خودش تشکیل شورای استاندارد استان را پیش‌بینی کرده است، با این حال، آیا می‌تواند نسبت به وظایفش اظهار نظر نکند؟
آقای علیزاده - من هم همین را می‌گویم دیگر. تبصره (۲) ماده (۳۵) این شورا را ایجاد کرده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - [اگر قرار بود با حذف این بند ایراد حل شود]، پس دو بار ایراد گرفتن به آن [در نظرهای شماره ۹۵/۱۰۰/۵۸۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۷ و شماره ۹۶/۱۰۲/۱۴۶۵ شماره ۱۳۹۶/۳/۲۵] برای چیست؟ پس چرا دو بار به آن ایراد گرفتیم؟ برای چه دو بار در خصوص تعیین وظایف این شورا ایراد گرفتیم؟

آقای علیزاده - تبصره (۲) ماده (۳۵) گفته است: «تبصره ۲- شورای استاندارد استان به ریاست استاندار و دبیری مدیر کل استاندارد استان و عضویت مدیران کل و رؤسای سازمان‌ها و نهادهایی که وزرا و رؤسای آنها عضو شورای عالی استاندارد می‌باشند و دو نفر کارشناس به پیشنهاد مدیر کل استاندارد و با حکم استاندار و یک نفر از نمایندگان استان به انتخاب مجمع نمایندگان استان مرتبط با حوزه استاندارد تشکیل می‌شود.

تبصره ۳- سازمان مجاز است برای انجام وظایف تخصصی، مراکز وابسته را که به تأیید شورای عالی استاندارد و مراجع ذی‌ربط می‌رسد، ایجاد کند.»

آقای هاشمی‌شاه‌رودی - این شورا کلیات را تصویب می‌کند. بالاخره ما نمی‌توانیم به حذف این بند اشکال وارد بکنیم. این حذف خلاف چه چیزی است؟

آقای کدخدائی - ما که ادعایی نداریم. این آقایان، موضوع را رها نمی‌کنند.

آقای علیزاده - آقای دکتر، ببینید؛ مجلس آمده است و یک شورایی ایجاد کرده است. بعد، آخر سر در خصوصش چه گفته است؟

آقای کدخدائی - هیچ.

آقای علیزاده - چرا دیگر؛ گفته است آیین‌نامه اجرایی [وظایف این شورا را مشخص می‌کند]. الآن این مصوبه هیچ چیزی در این مورد ندارد، ولی آیین‌نامه‌ی اجرایی این قانون راجع به این مسائل تعیین تکلیف می‌کند.

آقای کدخدائی - آخر، بند مربوط به این موضوع حذف شده است.

آقای علیزاده - نه، نشده است؛ چون بعد در آخر گفته است دولت آیین‌نامه‌ی اجرایی این مصوبه را بنویسد؛ یعنی دولت می‌آید و برای این شورا وظیفه تعیین می‌کند: «ماده الحاقی - آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب آن به پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - الآن تعیین وظایف این شورا را می‌برند در دل آیین‌نامه [و آنجا نسبت به وظایف این شورا تعیین تکلیف می‌کنند].
آقای علیزاده - چون این وظایف در اینجا نیامده است، آن را در ضمن آیین‌نامه می‌نویسند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ اشکال شورا [در نظر شماره ۱۳۹۵/۱۲/۱۷] این بود که تعیین وظایف و اختیارات این شورا، یک کار تقنینی است.

آقای سوادکوهی - بله دیگر.

آقای کدخدائی - خب، الآن این مصوبه می‌گوید اصلاً این موضوع منتفی شده است دیگر؛ نه شورای استانی وجود دارد و نه وظیفه‌ای برایش مشخص شده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، [اگر مقصود مجلس این است، اصلاً] شورای استان را از این مصوبه حذف بکنند.

آقای علیزاده - آقای دکتر کدخدائی، الآن که شورای استان وجود دارد.

آقای کدخدائی - نه، وجود ندارد دیگر.

آقای علیزاده - چرا؛ تشکیل این شورا در ماده (۳۵) پیش‌بینی شده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، خود این شورا هست؛ در ماده (۳۵) آمده است. حالا باید بگوییم این ماده ابهام دارد؛ بگویید وظایف این شورا چیست.

آقای علیزاده - این ابهام مربوط به ماده (۳۸) است.

منشی جلسه - حالا که به آن [= تبصره (۱) بند (۱) ماده (۷)] ایراد گرفتید، بگذارید به این بند هم ایراد بگیریم.

آقای مدرس‌یزدی - اصلاً باید در قانون اساسی بیاوریم که قانون باید گویا باشد. آن وقت ما ایراد می‌گیریم.

آقای علیزاده - ببینید؛ ما همیشه به تشکیل این شوراها این ایراد را می‌گیریم و می‌گوییم باید ببینیم وظیفه‌اش چیست.^(۱) در این مصوبه هم وظیفه‌ی این شورا را در آنجا تعیین کردند که ما به آن، ایراد گرفتیم.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ رویه‌ی شورای نگهبان این بوده است که در مورد هر شورایی می‌گفتیم وظایفش چیست.

آقای علیزاده - من در جلسه‌ی قبلی [بررسی این مصوبه] نبودم. شما باید این ایراد را این طوری می‌گرفتید؛ باید می‌گفتید ترکیب شورای فلان با توجه به وظایفی که در آنجا

۱. شورای نگهبان تاکنون در موارد متعدد، مشخص نبودن اعضا و وظایف شوراهای مختلف را مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی دانسته است. به عنوان نمونه، در بند (۱-۲) نظر شماره ۹۵/۱۰۲/۲۱۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۶ شورای نگهبان در خصوص جزء (۵) الحاقی ماده (۱) لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۴/۳۰ مجلس شورای اسلامی نسبت به تشکیل شورای عالی مهارت آمده است: «۱-۲- در جزء (۵) الحاقی به ماده یک از جهت مشخص نبودن ترکیب اعضا، ضوابط تدوین نظام صلاحیت‌های حرفه‌ای و مرجع تصویب یا تأیید آیین‌نامه، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی شناخته شد.» متن جزء (۵) الحاقی ماده (۱) لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۴/۳۰ مجلس شورای اسلامی بدین شرح بود: «۵- شورای عالی مهارت به ریاست معاون اول رئیس جمهور تشکیل می‌شود. این شورا مکلف است بر اساس آیین‌نامه‌ای که حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تشکیل تدوین می‌شود، نظام صلاحیت‌های حرفه‌ای مشاغل را طراحی و استقرار آن را مدیریت کند.» برای آگاهی از سایر نظرات شورای نگهبان در این خصوص، بنگرید به: فتحی، محمد و کوهی اصفهانی، کاظم، «اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان (۱۳۹۴-۱۳۵۹)؛ جلد سوم: اصول ۷۶ تا ۱۱۲ قانون اساسی»، تهران، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵، ذیل اصل هشتماد و پنجم، صص ۱۶۹-۴۵۸.

تعیین شده است، اشکال دارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - اشکال ما هم همین بود.

آقای علیزاده - بله، ولی شما رفته‌اید به ماده (۳۶) ایراد گرفته‌اید.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج‌آقا، اشکال ما همین بود.

آقای علیزاده - بله، باید اشکال را به ترکیب این شورا وارد می‌کردید.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ایراد ما به ماده (۳۵) بود، ولی این

ایراد به ماده (۳۶) موکول شد تا در آنجا نوشته بشود، و الاً اصل ایراد در ترکیب این شورا بود.

آقای علیزاده - اصل ایراد این بوده است که اصلاً مؤسسه‌ی استاندارد را به یک

«سازمان» تبدیل کرده‌اند. زمان بررسی این مصوبه، من در جلسه‌ی شورا نبوده‌ام و شما این کار را تأیید کردید. خوب از این به بعد، می‌توانند تمام کارهای یک وزارتخانه به یک سازمان بدهند! حالا شما بگویید قانون اساسی رعایت شده است یا نشده است. الان طبق این مصوبه، همه‌ی کارها را به رئیس جمهور می‌دهید. آخر، این کار، کار بدی است؛ چون وظایف رئیس جمهور در قانون اساسی مشخص است.

آقای ابراهیمیان - در این مورد ما با شما موافقیم.

آقای سوادکوهی - حالا رأی بگیرید.

آقای علیزاده - خوب، حالا به نظر من حذف این بند ایراد دارد؛ آقایانی که می‌گویند

ایراد دارد، رأی بدهند.

آقای سوادکوهی - مغایرت با قانون اساسی؟

آقای علیزاده - بله، خیلی خوب، [این ایراد رأی نیامورد.]

آقای سوادکوهی - شاید ابهام، رأی داشته باشد.

آقای علیزاده - ابهام بگیریم؟ دیگر وقتی این اشکال رأی ندارد، به ابهام رأی می‌دهید؟

حضرات آقایانی که می‌گویند این مصوبه ابهام دارد، رأی بدهند.

آقای مدرسی‌یزدی - چه ابهامی دارد؟

آقای علیزاده - از این جهت ابهام دارد که معلوم نیست چه کسی وظیفه‌ی این شورا را

تعیین می‌کند. اگر تعیین این وظایف می‌خواهد به آیین‌نامه محول بشود، اشکال دارد.

ما این مطلب را می‌گوییم.

آقای سوادکوهی - بله.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، [اگر اشکال نگیریم]، مجلس می‌گوید از این به بعد، ما شوراها را تشکیل می‌دهیم، ولی وظایفشان را نمی‌نویسیم؛ چون درباره‌ی وظایفشان بحث نمی‌شود.

آقای ابراهیمیان - البته اگر وظایف شورا را ننویسد و فقط به همین قدر اکتفا کنند، عیبی ندارد؛ چون یک شورا است و در آن شور می‌کنند دیگر.

آقای مدرس‌یزدی - نه، این شورا یک شورای عالی است. یک دستوری می‌دهند و به او می‌گویند آن دستور را انجام بده.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، ببینید؛ [در صورتی که نسبت به این حذف، ایراد نگیریم] آن وظایفی را که مجلس برای این شورا در این مصوبه نوشت و شما در مراحل قبل به آن ایراد وارد کردید، دوباره همان‌ها را می‌توانند به این شورا بدهند. شما در دو مرحله به وظایفی که مجلس برای این شورا نوشته بود، ایراد وارد کردید و گفتید تعیین این وظایف برای این شورا ایراد دارد. خب، الآن همان وظایف را به این شورا می‌دهند. حالا چه کسی این وظایف این شورا را تعیین می‌کند؟ کسی این وظایف را در این مصوبه تعیین نمی‌کند. این مصوبه فقط می‌گوید شورای عالی استاندارد استان‌ها وظیفه دارد.

منشی جلسه - ولی معلوم نیست این وظایف چیست.

آقای سوادکوهی - خب حالا بعدی‌اش را بخوانید.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۸۹ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۳/۳۳۸۶۲ مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ و پیرو نامه شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۳۴ مورخ ۱۳۹۶/۵/۴، طرح تقویت و توسعه نظام استاندارد که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و هفتم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- با توجه به عموم اختیارات سازمان استاندارد در این مصوبه و اینکه تبصره (۴) ماده (۳) تنها به خدمات بهداشت، درمانی و دارویی بر می‌گردد و شامل کالا و تجهیزات پزشکی نمی‌شود، لذا اشکال بند (۱) سابق این شورا کماکان به قوت خود باقی است.»

لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم

مشری جلسه - «لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم^(۱)»

ماده واحده - تبصره ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱^(۲) حذف و دو تبصره به شرح زیر به ماده مذکور الحاق می‌گردد:

تبصره ۱- در مورد پرداخت‌هایی که از طرف غیر از پرداخت‌کننده اصلی حقوق به اشخاص حقیقی به عمل می‌آید، پرداخت‌کنندگان مکلفند هنگام هر پرداخت، مالیات متعلق را با رعایت معافیت‌های قانونی مربوط به حقوق به‌جز معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون،^(۳) به نرخ مقطوع ده درصد (۱۰٪) محاسبه، کسر و

۱. لایحه اصلاح تبصره ماده (۸۶) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۷ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۷ با عنوان «لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم» به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی‌شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۱۱/۳۴۲۲۴ مورخ ۱۳۹۶/۴/۳۱ برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۱ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲. ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحات و الحاقات بعدی: «ماده ۸۶- (اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷) پرداخت‌کنندگان حقوق هنگام هر پرداخت یا تخصیص آن مکلفند مالیات متعلق را طبق مقررات ماده (۸۵) این قانون محاسبه و کسر و ظرف سی روز ضمن تسلیم فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان حقوق و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت و در ماه‌های بعد فقط تغییرات را صورت دهند.

تبصره- (اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱) پرداخت‌هایی که کارفرمایان به اشخاص حقیقی غیر از کارکنان خود که مشمول پرداخت کسورات بازنشستگی یا بیمه نمی‌باشند با عنوان حق‌المشاوره، حق حضور در جلسات، حق‌التدریس، حق‌التحقیق و حق پژوهش پرداخت می‌کنند، بدون رعایت معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون مشمول مالیات مقطوع به نرخ ده درصد (۱۰٪) می‌باشد. کارفرمایان موظفند در موقع پرداخت یا تخصیص، مالیات متعلقه را کسر و ظرف مدت تعیین‌شده در ماده (۸۶) این قانون با اعلام مشخصات دریافت‌کنندگان مطابق فرم نمونه اعلام‌شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور به اداره امور مالیاتی پرداخت کنند و در صورت تخلف، مسئول پرداخت مالیات و جریمه‌های متعلق خواهند بود.»

۳. ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۸۴- میزان معافیت مالیات بر درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق از یک یا چند منبع، هر ساله در قانون بودجه

حداکثر تا پایان ماه بعد با فهرستی حاوی نام و نشانی دریافت کنندگان و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت کنند و در صورت تخلف، مسئول پرداخت مالیات و جریمه‌های متعلق خواهند بود.

تبصره ۲- «...»

آقای مدرسی یزدی - الآن این را تغییر داده‌اند یا تغییر نداده‌اند؟

آقای مؤمن - بله دیگر، هر دوی این تبصره‌ها جدید هستند.

آقای مدرسی یزدی - نه، مقصودم لایحه‌ی دولت است. مجلس هم در نامه‌اش نوشته است که لایحه‌ی دولت با اصلاحاتی به تصویب رسیده است؛ می‌خواهم ببینم اصلاحات مجلس نسبت به لایحه‌ی دولت زیاد است؟

آقای مؤمن - مجلس گفته است که آن لایحه را اصلاح کرده است.^(۱) حالا آن را ببینید؛ اگر می‌خواهید، لایحه‌ی دولت را ببینید.

منشی جلسه - بله، تغییرات مجلس در لایحه‌ی دولت زیاد است.

آقای مدرسی یزدی - بله، تغییراتش زیاد است.

آقای هاشمی شاهرودی - لایحه‌ی خود دولت این تبصره را اصلاح کرده است، نه مجلس.

آقای مدرسی یزدی - مجلس آمده است و لایحه‌ی اصلاح [تبصره ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم] را اصلاح کرده است.

آقای مؤمن - پس حالا اگر می‌خواهید، متن لایحه‌ی دولت را هم بخوانیم تا مصوبه‌ی مجلس را با آن تطبیق بدهیم.

آقای مدرسی یزدی - لایحه را بیاورید. من آن را می‌خوانم. بله، در لایحه‌ی دولت

→

سنواتی مشخص می‌شود.»

۱. نامه‌ی شماره ۲۱۱/۳۴۲۲۴ مورخ ۱۳۹۶/۴/۳۱ رئیس مجلس شورای اسلامی به دبیر شورای نگهبان: «در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم که با عنوان لایحه «اصلاح تبصره ماده (۸۶) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم» به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود و در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۶/۴/۲۷ مجلس با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، به پیوست ارسال می‌گردد.»

این‌طور آمده است: «مقدمه توجیهی: با توجه به تبصره ماده (۸۶) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴، فعالیت‌های پژوهشی که توسط کارفرما به کارکنان خود (اعضای هیئت علمی) و غیر کارکنان واگذار می‌گردد، مشمول مالیات با نرخ متفاوت شده است، لذا به منظور یکسان نمودن نرخ مالیات فعالیت‌های پژوهشی و اصلاح نرخ مالیات فعالیت‌های مذکور، لایحه زیر برای طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود: ...»

آقای مؤمن - بله، خیلی خوب.

آقای مدرسی یزدی - اصل لایحه‌ی دولت برای اصلاح تبصره‌ی ماده (۸۶)، این است: «ماده واحده - تبصره ماده (۸۶) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴، به‌عنوان تبصره (۱) تلقی و عبارتهای «غیر از کارکنان خود که مشمول کسورات بازنشستگی یا بیمه نمی‌باشند» و «حق پژوهش» حذف و متن زیر به‌عنوان تبصره (۲) ماده مذکور الحاق می‌شود:

تبصره ۲ - قراردادهای پژوهشی با رعایت سایر احکام مقرر در تبصره (۱)، مشمول مالیات مقطوع به نرخ پنج درصد (۵٪) می‌شوند.»

آقای مؤمن - یعنی لایحه‌ی دولت، تبصره (۲) را به این ماده الحاق کرده است.
آقای یزدی - بله.

آقای مدرسی یزدی - بله دیگر، این لایحه چیز دیگری ندارد؛ قسمتی از تبصره (۱) را حذف کرده است؛ یعنی دو سه عبارت را از آن حذف کرده است؛ عبارتهای «غیر از کارکنان خود که مشمول کسورات بازنشستگی یا بیمه نمی‌باشند» و «حق پژوهش» از این تبصره حذف شده است.

آقای مؤمن - یعنی مجلس این تبصره (۱) را اضافه کرده است؛ یعنی عوض تبصره‌ی قبلی این تبصره (۱) جدید را آورده است.

آقای مدرسی یزدی - الآن تبصره (۱) این مصوبه در لایحه‌ی دولت نیست.

آقای مؤمن - نه، تبصره (۱) جدید است؛ این تبصره (۱) جدید است. مجلس دو تبصره به ماده (۸۶) اضافه کرده است.

آقای مدرسی یزدی - بله.

آقای مؤمن - خوب، شما می‌فرمایید در لایحه‌ی دولت یک تبصره بوده است، ولی

مجلس اینها را ...

آقای مدرسی یزدی - ... دو تبصره‌اش کرده است.

آقای مؤمن - آن تبصره‌ای که الان شما فرمودید، تبصره (۲) این مصوبه است. همین که الان آن را خواندید. تبصره (۱) این مصوبه [جدید است].

آقای مدرسی یزدی - مجلس در تبصره (۱) هم دخالت کرده است.

آقای مؤمن - نه.

آقای مدرسی یزدی - ماده (۸۶)، قبلاً یک تبصره داشته است.

آقای مؤمن - الان مجلس چیز دیگری گفته است و آن تبصره‌ی قبلی حذف شده است.

آقای مدرسی یزدی - نه، تبصره‌ی قبلی [در لایحه‌ی دولت] اصلاً حذف نشده است، بلکه دولت تنها دو عبارت را از آن حذف کرده است. ببینید؛ نوشته شده است که تبصره‌ی ماده (۸۶) به عنوان تبصره (۱) تلقی می‌شود.

آقای مؤمن - تبصره (۱) سابق حذف شده است.

آقای مدرسی یزدی - کل این تبصره، حذف نشده است.

آقای مؤمن - چرا؛ حذف شده است.

آقای مدرسی یزدی - نه، کل آن تبصره حذف نشده است. فقط گفته شده است که شماره‌ی این تبصره را (۱) بگذارید.

آقای مؤمن - نه، این تبصره (۱) غیر از آن تبصره‌ی قبلی است.

آقای موسوی - مصوبه‌ی مجلس می‌گوید تبصره‌ی ماده (۸۶) حذف می‌شود و دو تبصره به شرح زیر هم اضافه می‌شود.

آقای مؤمن - بله، می‌گوید تبصره‌ی ماده (۸۶) حذف شد.

آقای مدرسی یزدی - نه.

آقای مؤمن - عجب! آن حرف شما مربوط به پیشنهاد دولت در لایحه‌اش است، ولی من این چیزی را که مصوبه‌ی مجلس گفته است، عرض می‌کنم. مجلس در این مصوبه گفته است تبصره (۱) سابق را حذف کردیم و دو تا تبصره‌ی دیگر آوردیم. دو تا تبصره‌ی دیگر جدید هستند. البته مفاد تبصره (۲) تقریباً همین است که شما از لایحه‌ی دولت خواندید.

آقای مدرسی یزدی - نه، تبصره (۱) همان تبصره‌ی قبلی است که مجلس آن را اصلاح کرده است.

آقای مؤمن - نه، این تبصره، تبصره‌ی قبلی نیست. خود مجلس می‌گوید تبصره‌ی قبلی را حذف کرده است، ولی شما می‌فرمایید مجلس آن را اصلاح کرده است؟!

آقای موسوی - موضوع این تبصره (۱) مصوبه، همان موضوع تبصره‌ی قبلی است [که حذف شده است]، ولی در مصوبه گفته‌اند تبصره‌ی قبلی حذف می‌شود و دو تبصره‌ی دیگر اضافه می‌شود.

آقای هاشمی شاهرودی - به هر صورت آن را حذف کرده‌اند دیگر.
آقای مؤمن - بله.

آقای مدرسی یزدی - بله، ولی این لایحه می‌گوید آن تبصره هنوز هست. موضوعش هم نرخ مالیات پرداخت‌های خاصی است که به اشخاص حقیقی صورت می‌گیرد.
آقای مؤمن - نرخ مالیات پرداخت‌های موضوع تبصره (۲) پنج درصد (۵٪) است، اما نرخ‌ی که در تبصره‌ی اول آمده، ده درصد (۱۰٪) است.

آقای هاشمی شاهرودی - آقای مدرسی، این تبصره (۱) هم عین همان تبصره‌ی قبلی است. مجلس فقط عبارتش را عوض کرده است.

آقای مدرسی یزدی - بله، تبصره‌ی (۱) قبلی را کم و زیاد کرده‌اند.

آقای هاشمی شاهرودی - مجلس قسمتی از عبارت تبصره (۱) را عوض کرده و یک چیزی هم به آن اضافه کرده است؛ مثلاً این قید «تا پایان ماه» را اضافه کرده است. بعد، تبصره (۲) را هم اضافه کرده است.

آقای علیزاده - خب، فعلاً چه شد؟ به این مصوبه ایراد دارید؟
آقای مؤمن - نه.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، ما به اینکه مجلس تبصره (۲) را به این ماده اضافه کرده است، ایرادی نداریم.

آقای مؤمن - تبصره (۲) که می‌گوید پنج درصد (۵٪) از پرداخت‌ها را به عنوان مالیات بگیرند، عیبی ندارد. نرخ مالیاتی که در آن تبصره‌ی بالایی هم آمده، ده درصد (۱۰٪) است که از راه دیگری است.

آقای هاشمی شاهرودی - تازه مجلس مطالبی را در تبصره (۲) اضافه کرده است.

آقای مؤمن - بله، این تبصره غیر از آن تبصره‌ی پیشنهادی لایحه‌ی دولت است.
آقای علیزاده - بله، مجلس یک‌جا چیزهایی را از لایحه‌ی دولت کم کرده است و یک جاهایی به آن اضافه کرده است.

آقای مؤمن - نه، خود تبصره (۱) [جدید است].

آقای علیزاده - «تبصره ۱- در مورد پرداخت‌هایی که از طرف غیر از پرداخت‌کننده اصلی حقوق به اشخاص حقیقی به عمل می‌آید، پرداخت‌کنندگان مکلفند هنگام هر پرداخت، مالیات متعلق را با رعایت معافیت‌های قانونی مربوط به حقوق به‌جز معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون به نرخ مقطوع ده درصد (۱۰٪) محاسبه، کسر و حداکثر تا پایان ماه بعد با فهرستی حاوی نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان آن به اداره امور مالیاتی محل پرداخت کنند و در صورت تخلف، مسئول پرداخت مالیات و جریمه‌های متعلق خواهند بود.»

آقای مؤمن - بله.

آقای علیزاده - حالا آقایان می‌فرمایند این تبصره چه اشکالی دارد؟

آقای یزدی - هیچ اشکالی ندارد. اصلاً بگذارید آن را بخوانند.

آقای علیزاده - خب، بخوانید دیگر.

منشی جلسه - «تبصره ۲- پرداخت‌های دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی قانونی دارای مجوز رسمی از وزارتین فوق‌الذکر می‌باشند، به اشخاص حقیقی اعم از کارکنان و غیر کارکنان خود در قالب حق‌التدریس مشمول مالیات مقطوع به نرخ ده درصد (۱۰٪) و حق‌التحقیق، حق پژوهش و قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی مشمول مالیات مقطوع به نرخ پنج درصد (۵٪) با رعایت سایر احکام مقرر در تبصره (۱) خواهد بود.»

آقای سوادکوهی - حالا این تبصره، موجب تبعیض نیست؟ پژوهشکده هم همین ایراد را گرفته است؛^(۱) چون مثلاً مؤسساتی که مربوط به حوزه‌ی علمیه‌ی قم است، مشمول

۱. «اما نکته‌ای که در خصوص مصوبه حاضر وجود دارد، ناظر به تبعیضی است که ترجیح و امتیاز

حکم این تبصره نیست.

آقای هاشمی شاهرودی - خب، این مطلب در لایحه‌ی خود دولت بوده است. این تبصره در خود این لایحه بوده است.

آقای سوادکوهی - بله، در لایحه‌ی دولت بوده است، ولی [در گزارش مجمع مشورتی حقوقی] آن را تبعیض تلقی کرده‌اند.

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی تبعیض ناروا است؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - الآن این تبصره آمده است و برای کارکنان، یعنی اساتید و کارکنان خود دانشگاه یک تخفیفی قائل شده است. قبلاً کسانی که از دانشگاه خودشان بیرون می‌رفتند و با یک دانشگاه دیگر قرارداد می‌بستند، ده درصد (۱۰٪) مالیات می‌دادند، ولی قاعده‌ی عمومی این بود که از یک نرخی به بالا، فرد باید بیست درصد (۲۰٪) مالیات می‌داد.^(۱) الآن برای اینکه کارکنان یک دانشگاه برای انجام کار پژوهشی به جای دیگر نروند و در دانشگاه خودشان کار کنند، مجلس آمده و در این مصوبه گفته است اینها برای حق‌التدریس ده درصد (۱۰٪) و برای پژوهش پنج درصد (۵٪) مالیات بدهند. در واقع مالیات را برای اعضای داخلی دانشگاه‌ها کم کرده است.

→

مالیاتی در نظر گرفته شده در تبصره (۲) الحاقی به ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص پرداخت‌های مربوط به حق‌التحقیق، حق پژوهش و قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی توسط مؤسسات نام‌برده شده، ایجاد می‌کند؛ توضیح آنکه در این تبصره، صرفاً دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات دارای مجوز از دو وزارتخانه ذکر شده مشمول حکم این تبصره قرار گرفته‌اند و مؤسسات دارای مجوز از سایر مراجع ذی‌صلاح نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی یا قانون‌گذار مشمول حکم این تبصره نیستند، در حالی که وجه عدم احتمال آنها مشخص نیست. بنابراین به نظر می‌رسد تبعیض در نظر گرفته شده بین مؤسسات مشمول حکم این تبصره و سایر دانشگاه‌ها و مراکز علمی که از مراجع ذی‌صلاح مجوز دارند، مغایر بند (۹) اصل سوم قانون اساسی است.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، صص ۱۰-۱۱، قابل مشاهده در نشانی زیر:

yon.ir/KULQb

۱. ماده (۸۵) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۸۵- نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولتی و غیر دولتی مازاد بر مبلغ مذکور در ماده (۸۴) این قانون و تا هفت برابر آن مشمول مالیات سالانه ده درصد (۱۰٪) و نسبت به مازاد آن بیست درصد (۲۰٪) است.»

آقای عزیزاده - بله، فلسفه‌ی این کار خوب است، اما ممکن است آقایان به این مصوبه اشکال مغایرت با اصل (۷۵) داشته باشند. من حالا نمی‌دانم ایراد دارد یا ندارد.

آقای مدرسی یزدی - این تخفیف مالیاتی، درآمد دولت را کم می‌کند یا نه؟ شاید درآمد دولت را کم نکند.

آقای عزیزاده - قبلاً نرخ مالیات دست دولت نبوده است که آن را اضافه و کم کند؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، این مالیات نرخ مقطوع داشته است.

آقای عزیزاده - قبلاً هم‌ه‌اش چند درصد بوده است؟

آقای ابراهیمیان - قبلاً مالیات دریافتی، از نرخ این مصوبه بیشتر بوده است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نرخ مالیات برای کسانی که از دانشگاه خودشان بیرون می‌رفتند و کار می‌کردند، ده درصد (۱۰٪) و برای کسانی که داخل دانشگاه خودشان کار می‌کردند تا یک جایی ده درصد (۱۰٪) و از آن به بعد بیست درصد (۲۰٪) بوده است. الآن مجلس آمده است و این نرخ‌ها را بر عکس کرده است؛ گفته است نرخ مالیات پژوهش‌کنانی که در داخل دانشگاه کار می‌کنند، پنج درصد (۵٪) و مالیات حق‌التدریس این افراد ده درصد (۱۰٪) است که خب مشابه جاهای دیگر است؛ یعنی در واقع مجلس خواسته است که مالیات در پژوهش را کم بکند.

آقای عزیزاده - حتماً گفته است کارکنان از دانشگاه خودشان بیرون نروند [تا برای مؤسسه‌ی دیگری کار کنند]، بله؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، نگفته است که بیرون نروند؛ گفته است اگر بیرون بروند و آنجا کار کنند، نرخ مالیاتشان ده درصد (۱۰٪) است.

آقای موسوی - با این مصوبه اساتید را تشویق می‌کنند تا بیرون بروند.

آقای مدرسی یزدی - آقای دکتر [ره‌پیک]، گفته است: اشخاص حقیقی اعم از کارکنان و غیر کارکنان.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - باشد؛ گفته است: کارکنان و غیر کارکنان «داخلی»؛ یعنی افراد داخل خود دانشگاه.

آقای مدرسی یزدی - نه.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا دیگر؛ قید «خود» هم دارد.

- آقای مدرسی یزدی** - گفته است: اشخاص حقیقی اعم از کارکنان و غیر کارکنان.
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - بعد از این عبارت، کلمه‌ی «خود» را هم آورده است.
- آقای مدرسی یزدی** - خب، «غیر کارکنان خود» یعنی می‌توانید از دانشگاه‌های دیگر هم به‌کار بگیرید.
- آقای علیزاده** - این تبصره دارد می‌گوید فقط کسانی که [داخل این دانشگاه هستند مشمول این معافیت می‌شوند]؛ یعنی این تبصره برای کسانی است که دارند داخل دانشگاه تحقیق انجام می‌دهند.
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - بله دیگر.
- آقای علیزاده** - این، درآمد عمومی را کم نمی‌کند؛ این نرخ مالیات، درآمد عمومی را کم نمی‌کند؛ چون باعث می‌شود افراد بیشتری بیایند و تحقیقات بکنند.
- آقای مدرسی یزدی** - نه، ببینید؛ این تبصره می‌گوید «غیر کارکنان خود».
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - حاج‌آقا، «غیر کارکنان»، یعنی اعضای هیئت علمی و مانند اینها.
- آقای مدرسی یزدی** - بله، منظور اعضای هیئت علمی است که آنها را از دانشگاه‌های دیگر دعوت کرده‌اند.
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - نه دیگر، اگر این‌طور باشد که فید «خود» لازم ندارد.
- آقای مدرسی یزدی** - عیبی ندارد؛ معنایش این نیست که این افراد مربوط به خود دانشگاه باشند.
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - نه.
- آقای مدرسی یزدی** - الآن فرض کنید دانشگاه تهران از دانشگاه شهید بهشتی یک نیرو می‌گیرد. این نیرو، مشمول این تبصره می‌شود دیگر.
- آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان)** - نه، موضوع این تبصره، بر عکس است.
- آقای موسوی** - قبلاً اگر این اساتیدی که بیرون می‌رفتند، داخل دانشگاه خودشان کار می‌کردند، باید بیست درصد (۲۰٪) مالیات می‌دادند. این کار باعث می‌شد که اساتید

به بیرون از دانشگاه بروند و کار کنند.

آقای مدرسی یزدی - می‌دانم؛ الآن قرار شده است مالیات را از همه با نرخ ده درصد (۱۰٪) بگیرند؛ چه آن فرد، کارکن خود دانشگاه باشد و چه نباشد. یعنی چه از پرسنل خودش باشد و چه از پرسنل دانشگاه دیگری باشد و با این دانشگاه قرارداد بسته باشد.

آقای علیزاده - منتها تحقیق در این دانشگاه انجام می‌شود.

آقای مدرسی یزدی - نه، این قید لازم نیست. فرد باید ادنی [=کمترین] انتساب را به دانشگاه طرف قرارداد داشته باشد تا جزء قید «کارکنان خود» تلقی شود. لذا حالا اشکالی ندارد که برود و در خانه‌اش تحقیق را انجام بدهد؛ چون وقتی که آن فرد با این دانشگاه قرارداد دارد، کارکن این دانشگاه محسوب می‌شود.

آقای علیزاده - نه، منظورم این است که آن فرد باید تحقیق را برای آن دانشگاه انجام بدهد.

آقای مدرسی یزدی - بله، این مطلب که معلوم است. خب معنا ندارد که یک دانشگاهی به آن فرد پول بدهد تا این فرد برای دانشگاه دیگری تحقیق کند.

آقای علیزاده - بله، همین‌طور است.

آقای کدخدائی - این مطلب روشن است.

آقای موسوی - الآن قانون مالیات‌های مستقیم می‌گوید وقتی که استادی در یک جایی [غیر از دانشگاه خودش] به تدریس بپردازد، باید ده درصد (۱۰٪) مالیات پرداخت بکند، ولی اگر این کار را در دانشگاه خودش انجام بدهد، باید ده درصد (۱۰٪) تا بیست درصد (۲۰٪) مالیات بپردازد. این باعث می‌شده است که استادی که برای خود دانشگاه است، مدام به جاهای دیگر برود و آنجاها درس بدهد.

آقای مدرسی یزدی - خیلی خب، حالا این تبصره، مالیات همه را ده درصد (۱۰٪) کرده است. الآن این تبصره مالیات همه را ده درصد (۱۰٪) کرده است؛ چه آن فرد برای دانشگاه خودش کار بکند و چه برای غیر دانشگاه خودش، مالیاتش فرقی نمی‌کند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ولی تبعیض حکم این تبصره، از این جهت نیست، بلکه تبعیضش یک چیز دیگر است. تبعیضش این است که گفته است

فقط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی که مصوب وزارتین باشند، مشمول این نرخ مالیاتی هستند، در حالی که ما الآن دانشگاه‌هایی داریم که مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی هستند.

آقای مدرسی یزدی - بله.

آقای ابراهیمیان - بله.

آقای علیزاده - این تبعیض نیست. چه تبعیضی است؟!؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بالاخره این تبصره یک امتیازی برای اساتید و کارکنان این دانشگاه‌ها قائل شده است.

آقای علیزاده - خب، پس با این استدلال باید بگوییم آنهایی که مثلاً از دانشگاه‌های دولتی مدرک دارند و فلان حقوق‌ها را [نسبت به دارندگان مدرک از دانشگاه‌های غیر دولتی] دارند، تبعیض است. این، تبعیض ناروا نیست. ببینید؛ اگر چیزی به تصویب مجلس برسد و بگوید آنهایی که این امتیاز را دارند، مشمول فلان حکم هستند که اشکالی نیست. بله، اگر همه یک‌طور بودند [و احکام غیر برابر داشتند]، آن وقت تبعیض ناروا می‌شد. پس در این تبصره تبعیض هست، اما تبعیض ناروا نیست. تبعیض روا است، برای اینکه مشمولان این تبصره یک چیزی را دارند که غیر آنها آن را ندارند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - وجهی برای این تبعیض وجود ندارد؛ چون تفاوت دانشگاه‌های غیر مشمول این تبصره با مشمولان فقط در مجوزشان است، و الا این دانشگاه‌ها با هم فرقی نمی‌کنند؛ مثلاً مجوزش از شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

آقای علیزاده - خب ببینید؛ آن مصلحت است، و گرنه این تبعیض، تبعیض ناروایی نیست. [اشکال شما به این تبصره] مثل این است که یک کسی بگوید عالم را احترام کنید. آن وقت یکی دیگر بگوید من هم آدمم و عالم هم آدم است، پس چرا من را احترام نکنند؟ اینجا تبعیض هست، اما این تبعیض، ناروا نیست. این دانشگاه‌های مشمول این تبصره، مصوب وزارتین هستند، ولی دانشگاه‌های دیگر مصوبه‌ی وزارتین را ندارند؛ پس این تبعیض، ناروا نیست.

آقای مدرسی یزدی - اگر این تبصره ایراد داشته باشد، ایرادش فقط مغایرت با اصل (۷۵) است.

آقای ابراهیمیان - حاج آقا [ی عزیزاده]، ممکن است مجلس همین طوری یک ملاکی برای این تبعیض قرار داده باشد، اما اگر ملاکش این تفاوت را توجیه نکند، این تبعیض، ناروا می شود.

آقای عزیزاده - ملاکش این تفاوت را توجیه می کند دیگر.

آقای ابراهیمیان - مثلاً فکر کنم بعضی از مؤسسات پژوهشی را «قانون» تأسیس کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، تأسیس بعضی از مؤسسات با قانون است و بعضی ها هم با مجوز شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس شده اند.

آقای ابراهیمیان - اگر قانون یا شورای عالی انقلاب فرهنگی به یک مؤسسه ای مجوز داده باشند، [چرا این مؤسسه نباید مشمول این تبصره باشد؟!]

آقای عزیزاده - اگر مجلس بگوید این تبصره شامل دانشگاه هایی که «قانون» آنها را تأسیس کرده است نشود، تبعیض ناروا است؟

آقای ابراهیمیان - خب، اگر این تفاوت ملاکی نداشته باشد، بله.

آقای مدرسی یزدی - بله، چون مصوبه ی شورای عالی انقلاب فرهنگی هم قانون است، بلکه فوق قانون است.

آقای ابراهیمیان - اگر این تفاوت توجیهی نداشته باشد، تبعیض ناروا محسوب می شود؛ یعنی صرف اینکه مجوز این دانشگاه ها از وزارتین است توجیه درستی نیست، بلکه ما باید به یک وجهی استناد بکنیم که این تفاوت را توضیح بدهد.

آقای عزیزاده - آیا اصلاً «قانون» در جایی گفته است [که فلان دانشگاه تأسیس شود؟]

آقای مدرسی یزدی - حالا آیا واقعاً دانشگاهی داریم که اصلاً فقط شورای عالی انقلاب فرهنگی آن را تأسیس کرده باشد؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، یک تعداد از دانشگاه ها هستند که شورای عالی انقلاب فرهنگی مجوز تأسیس آنها را داده است. دانشگاه علوم قضایی را هم «قانون»^(۱) تأسیس کرده است.

۱. ماده (۳۵) قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶/۳/۲۵ مجلس شورای ملی: «ماده ۳۵- وزارت دادگستری مکلف است به منظور تأمین کادر مورد نیاز اعم از قضایی و اداری با همکاری وزارت علوم و آموزش عالی به تأسیس دانشکده علوم قضایی و خدمات اداری دادگستری اقدام نماید

آقای ابراهیمیان - بله، قانون آن را تأسیس کرده است.

آقای علیزاده - خب بکند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - قانون این دانشگاه را تأسیس کرده است. بعضی از دانشگاه‌ها را شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس کرده است و بعضی‌ها هم مصوب شورای گسترش آموزش عالی است.

آقای سوادکوهی - خب، این مؤسسات را وزارت علوم را هم تأیید کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، ایجاد این دانشگاه‌ها با وزارت علوم نبوده است.

آقای سوادکوهی - نه، الان [وزارت علوم، این دانشگاه‌ها را تأیید کرده است].

آقای علیزاده - ببینید؛ این تبصره نگفته است وزارت علوم باید تأسیس این دانشگاه‌ها را تصویب بکند؛ چون شورای عالی انقلاب فرهنگی باید تأسیس همه‌ی دانشگاه‌ها را تصویب بکند و بعداً وزارتخانه مجوز تأسیس دانشگاه‌ها را می‌دهد. مجوز آن دانشگاه‌هایی که برای امور غیر پزشکی است، بر عهده‌ی وزارت علوم است و مجوز آنهایی که پزشکی است بر عهده‌ی وزارت بهداشت است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه.

آقای سوادکوهی - بله دیگر.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه دیگر؛ این مؤسسات که دیگر نیازی به مجوز وزارتین ندارند.

آقای علیزاده - مجوز را که شورای عالی انقلاب فرهنگی نمی‌دهد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، بعد از اینکه شورای عالی انقلاب فرهنگی مجوز تأسیس دانشگاه را داد، دیگر شورای گسترش آموزش عالی وزارتین برای تأسیس دانشگاه مجوز نمی‌دهد. آن مجوز وزارتین، برای این است که مثلاً می‌خواهند رشته یا چیز دیگری بگیرند، ولی اصل مجوز تأسیس را شورای عالی انقلاب فرهنگی داده است.

→

و داوطلبان خدمت در دادگستری را از بین فارغ‌التحصیلان دانشکده مذکور و سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی طبق قوانین مربوط انتخاب کند.»

آقای مدرسی یزدی - البته لایحه‌ی دولت اعم بوده است؛ گفته است: «تبصره ۲- قرارداد‌های پژوهشی با رعایت سایر احکام مقرر در تبصره (۱)، مشمول مالیات مقطوع به نرخ پنج درصد (۵٪) می‌شوند.»

آقای ابراهیمیان - قبلاً این تبصره را نداشتیم دیگر. این تفصیل را هم نداشتیم.

آقای مدرسی یزدی - نه، لایحه‌ی دولت، این محدودیت را نداشته است.

آقای ابراهیمیان - آن مشکل مغایرت با اصل (۷۵) را هم بررسی کنیم.

آقای مدرسی یزدی - این مشکل در اینجا نیست دیگر. این ایراد که نمی‌تواند در «لویح» مطرح باشد؛ چون لایحه را خود دولت ارائه می‌کند و مجلس آن را تصویب می‌کند.

آقای علیزاده - من اگر بگویم ما به اینها [= دانشگاه‌های غیر از وزارتین] نمی‌دهیم و به اینها [دانشگاه‌های مصوب وزارتین] می‌دهیم، اشکالی دارد؟

آقای مدرسی یزدی - مشکلی ندارد.

آقای علیزاده - پس الآن چرا وقت را تلف می‌کنید؟ اگر می‌گویید این تبصره خلاف است، رأی می‌گیریم.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این تبصره مغایر با اصل (۷۵) نیست.

آقای مدرسی یزدی - بله، مغایر اصل (۷۵) نیست دیگر؛ مشکل مغایرت با اصل (۷۵) ندارد. اگر اشکالی داشته باشد، همین تبعیض ناروا است.

آقای علیزاده - بله، ایراد اصل (۷۵) وارد نیست.

آقای مدرسی یزدی - تبعیض ناروایش یک‌خُرده مشکل است. واقعاً فرض بکنید که یک قراردادی منعقد شود و آن جاها هم مثلاً دانشگاه‌هایی باشد که شورای عالی انقلاب فرهنگی آنها را تأسیس کرده باشد. خب چرا باید آنها بیست درصد (۲۰٪) مالیات بدهند؟!

آقای علیزاده - ما اصلاً نمی‌دانیم که این حکم بر دانشگاه‌هایی که مجوز آنها را شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌دهد، صدق نکند.

آقای کدخدائی - اصلاً مجوز تأسیس دانشگاه‌ها به شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رود، ولی خود این شورا که دانشگاه تأسیس نمی‌کند.

آقای علیزاده - به نظر ما، مقررات این دانشگاه‌ها در همان وزارتین تصویب می‌شود.

ما این را می‌گوییم.

آقای مدرسی یزدی - نمی‌دانم؛ من این مطلب را نمی‌دانم. موضوعش را کنار بگذارید تا روی آن یک تحقیقی بکنند.

آقای شب‌زنده‌دار - یعنی شما می‌گویید این قید «دارای مجوز رسمی از وزارتین»، یک قید توضیحی است؟

آقای کدخدائی - بله، وزارتین مجوز یک دانشگاه را صادر می‌کنند؛ چون بعد از تأسیس دانشگاه، اینها از جهت اجرایی باید زیر نظر این وزارتخانه‌ها بروند؛ مستقل که نیستند.

آقای شب‌زنده‌دار - ولی این تبصره فقط شامل دانشگاهی است که مجوز را از وزارتین گرفته است دیگر؛ یعنی جاهایی داریم که از وزارتین مجوز ندارند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - در برخی موارد که قانون مجوز می‌دهد، یعنی قانون یک دانشگاه را تأسیس می‌بکند یا شورای عالی انقلاب فرهنگی مجوز می‌دهد، برای ایجادش که دوباره وزارتخانه مجوز نمی‌دهد.

آقای علیزاده - در مواردی که قانون مجوز تأسیس دانشگاهی را می‌دهد، نمی‌گوید که فلان جا دانشگاه ایجاد بشود.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا دیگر؛ قانون همین را می‌گوید.

آقای علیزاده - نه، بعداً وزارت علوم به همان دانشگاهی که قانون اجازه داده است، مجوز می‌دهد.

آقای مدرسی یزدی - وزارت دوباره مجوز نمی‌دهد، ولی اگر این‌طوری است [که] وزارت به همه‌ی دانشگاه‌ها مجوز می‌دهد]، این تبصره مشکلی ندارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - وزارت، دیگر برای تأسیس مجوز نمی‌دهد، بلکه برای راه‌اندازی یک رشته یا یک گروه یا چیزهای دیگر مجوز می‌دهد.

آقای کدخدائی - خیلی خوب، وقتی وزارت مجوز می‌دهد، یعنی چه؟ یعنی دارد ایجاد آن دانشگاه را تأیید می‌کند دیگر.

آقای سوادکوهی - این قید «مجوز» [در این مصوبه] به چه معناست؟

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این تبصره می‌گوید دانشگاه‌های مشمول این تبصره باید دارای مجوز وزارتین باشند.

آقای علیزاده - حضرات آقایانی که این تبصره را از این جهت خلاف می‌دانند، اعلام بفرمایند.

آقای مدرسی یزدی - راجع به این موضوع باید تحقیق بشود؛ چون واقعاً ابهام داریم.

آقای علیزاده - این مصوبه چه زمانی به شورا آمده است؟

منشی جلسه - سی و یکم تیر آمده است.

آقای شب‌زنده‌دار - این قید «مجوز» یعنی چه؟

آقای علیزاده - اگر معنای این تبصره آن‌طور باشد که ما گفتیم، ما ایرادی به آن نداریم.

آقای شب‌زنده‌دار - این تبصره می‌گوید دانشگاه‌ها این مجوز را از وزارتین داشته باشند؛ یعنی ممکن است برخی از این دانشگاه‌ها این مجوز را نداشته باشند.

آقای علیزاده - آقایانی که می‌گویند اگر معنای این تبصره این‌طور باشد [= همی دانشگاه‌ها دارای مجوز از وزارتین نیستند]، ایراد دارد، رأی بدهند.

آقای مدرسی یزدی - به چه رأی بدهیم؟

آقای علیزاده - آقایانی که می‌گویند این تبصره با آن معنا، اشکال دارد، رأی بدهند.

آقای مدرسی یزدی - بله، در این صورت تبعیض ناروا است.

آقای علیزاده - حالا موافقین با این ایراد چند نفر شدیم؟

منشی جلسه - سه نفر.

آقای علیزاده - خیلی خب، این ایراد رأی ندارد. دستور بعدی را بخوانید.

آقای مدرسی یزدی - این ایراد رأی نداشت؛ چون فرضی بود.

آقای علیزاده - این مصوبه اشکالی ندارد.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۱ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۱۱/۳۴۲۲۴ مورخ ۱۳۹۶/۴/۳۱ و پیرو نامه شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۳۲ مورخ ۱۳۹۶/۵/۴، لایحه اصلاح ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب جلسه مورخ بیست و هفتم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی

منشی جلسه - دستور بعدی «لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی»^(۱) است.

آقای علیزاده - حضرات آقایان این مصوبه را مطالعه فرموده‌اند؟

منشی جلسه - موافقتنامه‌ها را معمولاً خود آقایان اعضا [در بیرون از جلسه‌ی شورا] می‌خوانند.

آقای مؤمن - این مصوبه در [مجمع مشورتی فقهی] قم هم بحث شده است.

آقای علیزاده - در قم بحث شده است؟

آقای مؤمن - بله. به آن، ایراد هم گرفتیم.

آقای علیزاده - خب، اگر اشکال دارد، اشکالاتش را بفرمایید.

آقای مدرسی یزدی - این مصوبه یک اشکال اولیه دارد؛ من آن را عرض بکنم تا به اشکال ثانوی برسیم.

آقای علیزاده - بفرمایید.

آقای مدرسی یزدی - اشکال اولی این مصوبه این است که ماده واحده بیان می‌دارد که:

«ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت

۱. لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۷ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۵۴/۳۴۷۹۸ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۶/۹/۱ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۹/۸ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۳۳۹۵ مورخ ۱۳۹۶/۹/۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

مربوط و یا کمک اقدام نماید...»^(۱) در صورتی که طبق اصل (۸۰)، «کمک» باید با تصویب مجلس باشد.

آقای ابراهیمیان - بله، کمک باید به صورت «موردی» در مجلس تصویب بشود.

آقای مدرسی یزدی - بله، حالا توضیحش را عرض می‌کنم. البته مجلس در تبصره‌ی این ماده گفته است رعایت اصول (۷۷) و (۱۳۹) در اجرای این موافقتنامه لازم است، ولی باید می‌نوشت رعایت اصل (۸۰) هم لازم است و اعطای کمک به این مجمع باید به تصویب مجلس برسد.

آقای علیزاده - درست می‌فرمایید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - مدتی است که شورای نگهبان چنین ایرادی را نمی‌گیرد.^(۲)

آقای علیزاده - چرا؛ ما همیشه این ایراد را می‌گرفتیم.^(۳)

۱. ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط و یا کمک اقدام نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.

تبصره- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این موافقتنامه الزامی است.»

۲. به عنوان نمونه، می‌توان به ماده واحده قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در انجمن فرهنگستان‌ها و مجامع علمی آسیا مصوب ۱۳۹۵/۸/۲۳ مجلس شورای اسلامی اشاره کرد که مقرر می‌داشت: «ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در «انجمن فرهنگستان‌ها و مجامع علمی آسیا» به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط اقدام نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.

تبصره ۱- «... شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه، طی نامه‌ی شماره ۹۵/۱۰۰/۳۲۳۰ مورخ ۹۵/۹/۲۴ آن را فاقد مغایرت با موازین شرع و قانون اساسی اعلام کرد.

۳. شورای نگهبان تا کنون در موارد متعدد، تصویب کلی پرداخت‌ها و کمک‌های دولت به نهادهای خارجی را مغایر اصل (۸۰) قانون اساسی شناخته است. به عنوان نمونه، در نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۶۰۱۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنسرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۵ مجلس شورای اسلامی آمده است: «در ماده واحده، از آنجا که مستفاد از اصل (۸۰) قانون اساسی این است که هرگونه کمک باید به

آقای مدرسی یزدی - حالا اجازه بدهید؛ تا آنجا که من یادم می‌آید ما به این موضوع ایراد می‌گرفتیم. منتهای مراتب ممکن است این ایراد را توجیه کنیم. من اینجا می‌خواهم توجیهی را که قبلاً می‌کردیم عرض بکنم، و آلاً همان‌طور که آقایان [اعضای شورای نگهبان] می‌فرمودند، تصویب این کمک‌ها باید به صورت موردی باشد.

آقای علیزاده - الان ایشان [= حاج آقای مدرسی] ایراد دارند.

آقای مدرسی یزدی - بله، چون اصل (۸۰) می‌گوید این کمک‌ها باید به تصویب مجلس برسد، ولی اگر خواسته باشیم این ایراد را توجیه بکنیم، می‌توانیم آن را توجیه بکنیم.

آقای علیزاده - آقایان در قم هم همین اشکال را گفته‌اند.^(۱)

آقای مدرسی یزدی - خیلی خوب، حالا اجازه بدهید عرض من تمام بشود.

آقای علیزاده - بله، بفرماید.

آقای مدرسی یزدی - حالا ممکن است بعضی از آقایان درباره‌ی وارد بودن این اشکال ابهام داشته باشند و آن را این‌طور توجیه بفرمایند که اصل (۸۰) گفته است همه‌ی

→

طور موردی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، لذا ماده واحده از این جهت مغایر اصل مذکور شناخته شد.» متن ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنسرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۵ مجلس شورای اسلامی بدین شرح بود: «ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود در مشارکت (کنسرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا به شرح منشور و آیین‌نامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط و یا کمک اقدام کند. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.

تبصره - ...» برای آگاهی از سایر نظرات شورای نگهبان در این خصوص، بنگرید به: فتحی، محمد و کوهی اصفهانی، کاظم، «اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان (۱۳۹۴-۱۳۵۹)؛ جلد سوم (اصول ۷۶ تا ۱۱۲ قانون اساسی)»، تهران، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵، ذیل اصل هشتماد، صص ۱۰۶-۱۲۹.

۱. «نظر بعضی از اعضاء این بود که ظاهر عنوان «تصویب مجلس شورای اسلامی» مذکور در اصل هشتماد قانون اساسی، تعیین مقدار آن کمک‌ها توسط مجلس شورای اسلامی می‌باشد و مجرد اجازه کمک نمودن به مجمع بدون تعیین مقدار آن، خلاف اصل هشتماد می‌باشد. در مقابل نظر بعضی از اعضاء این بود که مفاد اصل هشتماد با اجازه داده‌شده نسبت به اقدام در کمک نمودن، رعایت می‌شود.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۴۰، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۴، قابل مشاهده yon.ir/e2JIU در نشانی زیر:

کمک‌ها باید با تصویب مجلس باشد. در اینجا هم مجلس دارد این کمک‌ها را تصویب می‌کند.

آقای علیزاده - نه.

آقای مدرسی یزدی - گفتم حالا ممکن است بعضی از آقایان این توجیه را بکنند. شما [= آقای علیزاده] را عرض نکردم. حالا اگر این اصل را به اصلی [= اصل (۵۲)] که درباره‌ی بودجه است، ضمیمه بکنیم که گفته است تمام پرداخت‌ها باید به حسب قانون باشد و طبق قانون مصوب باشد، آنوقت این اصل، شامل این پرداخت‌ها هم می‌شود. یعنی اگر این دو اصل را به هم ضمیمه بکنیم، دیگر معلوم می‌شود این پرداخت‌ها باید به صورت موردی تصویب بشود.

آقای علیزاده - ما همیشه می‌گفتیم پرداخت‌ها باید به صورت موردی تصویب بشود.

آقای مدرسی یزدی - بله، قبول دارم. حالا من فقط توجیهی که ممکن است برای این کار بشود را عرض کردم.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - دوستان ما [در مجمع مشورتی حقوقی] هم این ایراد را به این مصوبه گرفته‌اند؛^(۱) منتها مواردی در مصوبات اخیر داریم که تصویب کلی پرداخت‌ها در آنها کفایت کرده است و تأیید شده‌اند.

آقای علیزاده - نه.

آقای مدرسی یزدی - من یادم نمی‌آید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا؛ مواردی از این قبیل داریم.

آقای مدرسی یزدی - آنچه که من یادم می‌آید و آقای علیزاده هم همیشه با همین موافق بوده‌اند، این است که همواره اعضای شورا می‌گفتند پرداخت‌های دولت باید به صورت موردی تصویب بشود.

۱. «در ماده واحده این مصوبه، صلاحیت یافتن دولت جهت پرداخت کمک به مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی، بدون تعیین و تصویب موردی آن توسط مجلس شورای اسلامی از جهت رعایت اصل (۸۰) قانون اساسی مبنی بر لزوم تصویب هرگونه گرفتن و دادن کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت توسط مجلس محل تأمل می‌باشد. البته این نکته قابل ذکر است که نظیر چنین حکمی در موافقتنامه‌های متعددی وجود دارد که به تأیید شورای نگهبان نیز رسیده است.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷ مورخ ۱۰/۵/۱۳۹۶، ص ۱۳، قابل مشاهده در نشانی زیر:

آقای مدرسی یزدی - خود من هم چند بار این ایراد را گرفته‌ام.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشگده شورای نگهبان) - این ایراد درست است. تصویب پرداخت‌ها باید به صورت موردی باشد.

آقای سوادکوهی - الآن هم تصویب این پرداخت‌ها به صورت موردی است. به نظر می‌رسد الآن هم این پرداخت‌ها به صورت موردی تصویب می‌شود؛ چون مجلس در مورد این موافقتنامه چنین چیزی را تصویب کرده است.

آقای علیزاده - نه.

آقای مدرسی یزدی - خیر، الآن مبلغ این پرداخت‌ها چقدر است؟ یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) دلار است، صد هزار (۱۰۰,۰۰۰) دلار است، چقدر است؟

آقای علیزاده - این پرداخت‌ها یک بار که نیست.

آقای سوادکوهی - خب در این خصوص مجلس به دولت اجازه می‌دهد که کمک بکند.

آقای مدرسی یزدی - خب دولت چقدر کمک بکند؟ صد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار بدهد یا یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) دلار بدهد؟

آقای سوادکوهی - این پرداخت‌ها، به صورت کمک است دیگر. کمک هم که دیگر در حدود بودجه‌ای است که دولت دارد.

آقای مدرسی یزدی - خب این‌طور که نمی‌شود. قانون باید مبلغ این پرداخت‌ها را هم مشخص کند.

آقای کدخدائی - حداقل در قانون سقف این پرداخت‌ها را باید اعلام کنند.

آقای مدرسی یزدی - مجلس باید مبلغ کمک را نگاه بکند و آن را تصویب کند. باید بنویسند که اصل (۸۰) هم در اجرای این موافقتنامه رعایت بشود.

آقای کدخدائی - یعنی میزان این پرداخت‌ها را آنجا [= در مجلس] تعیین می‌کنند.

آقای مدرسی یزدی - مجلس باید به مبلغ کمک رسیدگی بکند و آن را تصویب کند.

آقای سوادکوهی - این اصل دیگر بهتر از این رعایت نمی‌شود. مجلس چطور آن را رعایت بکند؟

آقای کدخدائی - ما حق عضویت در سازمان ملل متحد را تعیین می‌کنیم؟

آقای سوادکوهی - نه.

آقای مدرسی یزدی - حق عضویت در آن سازمان که مشمول «کمک بلاعوض» نیست. **آقای کدخدائی** - نه، حق عضویت کشورها در سازمان ملل، نهایتاً در مجمع [= مجمع عمومی سازمان ملل متحد] می‌رود [و مقدارش آنجا تعیین می‌شود].

آقای علیزاده - جناب آقای دکتر ببینید؛ سازمان ملل می‌گوید سالانه این قدر به عنوان حق عضویت بده. بعد مجلس ما هم آن مبلغ را تصویب می‌کند و دولت آن را می‌پردازد، اما این مصوبه دارد به دولت می‌گوید به این مجمع کمک بکنید.

آقای کدخدائی - بله، من عرض می‌کنم این پرداخت‌ها هم [مثل همین پرداخت حق عضویت به سازمان ملل است].

آقای مؤمن - نه.

آقای علیزاده - نه، کمک بلاعوض باید مورد به مورد به مجلس برود و تصویب بشود. باید برای مجلس مشخص شود که امسال چقدر می‌خواهیم کمک بکنیم، سال بعد چقدر می‌خواهیم کمک بکنیم.

آقای سوادکوهی - خب، دولت مبلغ این کمک‌ها را در بودجه‌اش می‌آورد دیگر [و مجلس هم مصوبه‌ی بودجه را تصویب می‌کند].

آقای مدرسی یزدی - نه، ممکن است دولت این کمک را در ضمن لایحه‌ی بودجه نیاورد.

آقای علیزاده - آخر، این مصوبه نگفته است [که مجلس این کمک‌ها را تصویب کند]. **آقای مدرسی یزدی** - این مصوبه دارد تعیین مقدار این کمک‌ها را در اختیار دولت قرار می‌دهد.

آقای علیزاده - آقای دکتر [سوادکوهی]، این مصوبه این مطلب را نگفته است؛ اگر مجلس بگوید دولت این مبالغ را در بودجه بیاورد، ما حرفی نداریم. اگر این را اینجا می‌گفت، ما که حرفی نداشتیم.

آقای مدرسی یزدی - حالا در بودجه هم پرداخت این مبالغ، باید به عنوان کمک بیاید، نه به یک عنوان دیگر.

آقای علیزاده - بله دیگر.

آقای مدرسی یزدی - این مصوبه مثل این است که بگویند این مقدار پول در اختیار دولت است. بعد، دولت هر قدر که دلش خواست، به هر جایی که خواست بدهد!

آقای سوادکوهی - خب، باید بگوییم که بنویسند این کمک‌ها «در چهارچوب بودجه‌ی سنواتی» باشد.

آقای مدرسی یزدی - نه، باید بنویسند اصل (۸۰) باید رعایت بشود.

آقای سوادکوهی - این اصل که ظاهراً رعایت شده است.

آقای مدرسی یزدی - نه.

آقای علیزاده - نه، رعایت نشده است.

آقای سوادکوهی - مگر اینکه بگوییم مقدار این مبالغ باید در بودجه تعیین بشود.

آقای علیزاده - آقای دکتر، در مورد صلح دعاوی هم همین‌طور است. در مورد ارجاع به داوری هم همین‌طور است. مجلس که اول نمی‌آید [به طور کلی] بگوید ما ارجاع به داوری را اجازه می‌دهیم. ما می‌گوییم هر وقت این موارد بخواهد اتفاق بیفتد، باید مورد به مورد به تصویب مجلس برسد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه دیگر، الان مجلس به‌طور کلی اجازه داده است.

آقای مدرسی یزدی - شما که خودتان همین اشکال را داشتید.

آقای علیزاده - بله، آقایان در قم هم همین ایراد را گرفته‌اند. البته نظر بعضی از اینها این بوده است.

آقای مؤمن - بله، در مجمع قم هم دو نظر بود. بعضی از اعضا گفتند این ماده ایرادی ندارد، ولی بعضی‌ها ایراد داشتند.

آقای علیزاده - برای پرداخت هر کمکی باید مصوبه‌ی مجلس باشد.

آقای مؤمن - بله، مجلس باید مقدار این پرداخت‌ها را مشخص بکند.

آقای علیزاده - بله، حضرات آقایانی که می‌فرمایند این پرداخت‌ها باید مورد به مورد به تصویب مجلس برسد، رأی بدهند. نظر ما هم همین است. رأی آورد؟ بله، هفت نفر رأی دادند؛ پس رأی آورد.

آقای مدرسی یزدی - رویه‌مان هم همیشه همین‌طور بوده است.

آقای علیزاده - بله، همیشه همین بوده است.^(۱)

۱. بند (۱) نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «۱- نظر به اینکه دادن

آقای علیزاده - خب، ایراد دوم آقایان در مجمع مشورتی قم نسبت به ماده (۲)، ذیل بند (۳) است؛ گفته‌اند: «نظر بعضی از اعضاء این بود که اطلاق تجویز اتخاذ تصمیم‌گیری نسبت به اهداف دیگر از جهت شمول نسبت به تجویز اتخاذ تصمیماتی که خلاف شرع می‌باشد، خلاف شرع است...»^(۱)

آقای مؤمن - طبق این بند، این مجمع حق دارد هدف خودش را عوض بکند.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، بند (۳) ماده (۲) این مصوبه این طوری است دیگر.

آقای علیزاده - «ماده ۲- مقاصد و اهداف

مقاصد و اهداف مجمع به قرار زیر می‌باشد:

۱- تشکیل هم‌نشستی به منظور بحث، بررسی، تبادل تجربیات و تسهیل در امر توسعه و بهبود سیاست‌ها و مدیریت مالیات و یا زکات در کلیه جوانب آنها در کشورهای عضو.»

آقای مؤمن - بند (۳) را بخوانید.

آقای علیزاده - بند (۳) را بیاورید. «ماده ۳- فعالیت‌ها

فعالیت‌های مجمع می‌تواند شامل موارد زیر باشد: ...»

آقای مؤمن - نه، آن عبارت بند (۳) ماده (۲) را بخوانید: «۳- شناسایی نقش مهم مدیریت مالیات و زکات در ارتقای توسعه اقتصادی؛ مجمع می‌تواند اهداف دیگری را که طی جلسه رؤسای هیئت‌ها در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود، اتخاذ کند.»

آقای علیزاده - ماده‌ی چند؟

→

کمک‌های بلاعوض باید مورد به مورد به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، لذا ماده واحد از این حیث، مغایر اصل (۸۰) قانون اساسی است.»

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۴۰، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۴، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/e2J1U

ادامه‌ی نظر مجمع مشورتی فقهی در خصوص بند (۳) ماده (۲) چنین است: «... در مقابل، بعضی دیگر از اعضاء این بود که تصمیم‌گیری نسبت به اهداف، جنبه عملی نداشته و مجرد هدف و امور نظری می‌باشد. علاوه بر این اطلاق تصمیم‌گیری نسبت به مالیات نیز موجب تصمیمات خلاف قوانین گمرکی نیز می‌شود و همان دو نظر در اینجا نیز می‌آید. این اختلاف نظر بین اعضاء در بند یک ماده (۲) نیز در مورد تعبیر به «تسهیل در امر توسعه و بهبود سیاست‌ها و مدیریت مالیات یا زکات» تحقق دارد.»

آقای مؤمن - همین آخر ماده (۲) است.

آقای علیزاده - آهان، بند آخر ماده (۲). بله، «۳- ... مجمع می‌تواند اهداف دیگری را که طی جلسه رؤسای هیئت‌ها در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود، اتخاذ کند.»

آقای مؤمن - حالا آقایان [اعضای مجمع مشورتی فقهی] درباره‌ی این بند گفته‌اند ممکن است که در این «اهداف دیگر» هدفی باشد که با موازین شرع یا با قانون اساسی سازگار نباشد.

آقای علیزاده - متن ماده (۲) را بیاورید تا ببینیم چه می‌گوید: «ماده ۲- مقاصد و اهداف

مقاصد و اهداف مجمع به قرار زیر می‌باشد:

۱- تشکیل هم‌نشستی به منظور بحث، بررسی ...»

آقای مؤمن - این یکی از اهداف است.

آقای علیزاده - بله، ببینیم در هدف دوم چه می‌گویند: «۲- ترویج همکاری و همیاری متقابل میان مقامات مالیاتی کشورهای عضو اصلی و عضو وابسته و فراهم نمودن هم‌نشستی برای تبادل تجربیات و بهترین رویه‌ها میان اعضا.» یعنی حضرات آقایان [اعضای مجمع مشورتی فقهی] می‌فرمایند این اختیاری که در مورد اتخاذ اهداف دیگر در بند (۳) ماده (۲) بیان شده است یک جنبه‌ی تقنینی دارد.

آقای مؤمن - بله، ممکن است که اعضای این مجمع یک تصمیمی بگیرند که با شرع مغایر باشد.

آقای علیزاده - اصلاً به‌طور کلی این مطلب از جهت قانون اساسی هم اشکال دارد.

آقای مؤمن - بله.

آقای علیزاده - چون این بند، هدف مجمع را به عنوان یک کار اجرایی تعیین کرده است، و حال اینکه این هدف نیاز به تنظیم قانون دارد. این بند از جهت قانونی هم اشکال دارد.

آقای مؤمن - بله، از نظر قانون اساسی هم اشکال دارد.

آقای کدخدائی - ولی این‌طور نیست؛ «اهداف دیگر» در راستای همین اهدافی است که این اساسنامه مطرح کرده است.

آقای علیزاده - گفته است مجمع می‌تواند «اهداف دیگری را» اتخاذ بکند؛ نگفته است

که فقط همین اهداف را اتخاذ بکند.

آقای کدخدائی - اهداف دیگری اتخاذ بکند که چه بشود؟ اهدافی را اتخاذ می کند که در راستای اهداف این مجمع باشد.

آقای علیزاده - نه آقای دکتر، اصلاً این بند عبارت «در راستا» یا چیز دیگری مثل این را نگفته است. اگر این را می گفت، ما حرفی نداشتیم. اگر این را می گفت، ما حرفی نداشتیم، ولی این را نگفته است.

آقای مؤمن - این بند گفته است این مجمع می تواند اهداف دیگری را اتخاذ کند؛ گفته است این مجمع اهداف دیگر را اتخاذ می کند.

آقای علیزاده - یعنی این مجمع می تواند اهداف دیگری غیر از این سه مورد را اتخاذ کند.

آقای کدخدائی - خب اهداف دیگری در رابطه با چه چیزی اتخاذ می کند؟

آقای علیزاده - نمی دانم؛ چون نگفته است اهداف دیگر در رابطه با چه چیزی باشد. اهداف دیگر می تواند در رابطه با هر چیزی باشد.

آقای کدخدائی - یعنی مثلاً این اهداف می تواند در رابطه با کره ی مریخ باشد؟!

آقای مؤمن - نه، ولی این مطلب را هم نگفته است.

آقای کدخدائی - خیلی خب.

آقای علیزاده - خب ببینید؛ این بند دارد هدف جدیدی را تعیین می کند؛ دارد هدف دیگری غیر از این اهداف را تعیین می کند. این اشکال دارد. مطمئناً این اشکال دارد. آقای دکتر [کدخدائی] ببینید؛ اگر نام بردن اهداف لازم نبود، خب این ماده هیچ کدام از این اهداف را هم نمی گفت.

آقای کدخدائی - معمولاً منظور، هر مسئله ای است که در راستای اهداف این مجمع باشد.

آقای علیزاده - بله، معمولاً منظور، اهدافی است که در راستای همین موارد باشد، اما این ماده که این را نگفته است، بلکه می گوید این مجمع می تواند اهداف جدیدی اتخاذ کند.

آقای کدخدائی - یعنی می فرمایید «اهداف دیگر»، یعنی اهدافی غیر مرتبط با این مجمع؟

آقای مؤمن - نه، یعنی اهدافی غیر از آن اهدافی که در این ماده هست؛ یعنی یک سری اهداف جدید.

آقای علیزاده - آقای دکتر ببینید؛ این ماده (۲) آمده است و سه هدف را تعیین کرده است. بعد می‌گوید می‌شود این آقایان اعضای این مجمع بیایند و غیر از این سه تا هدفی را که من تعیین کرده‌ام، اهداف دیگری را هم بدون اینکه به تصویب مجلس برسد تعیین نکنند.

آقای یزدی - این اهداف مربوط به مالیات است.

آقای علیزاده - اینجا این را نگفته است؛ اگر گفته باشد که اهداف دیگر مربوط به مالیات است، ما حرفی نداریم.

آقای یزدی - نه، حتماً منظورشان از اهداف دیگر، اهداف مربوط به مالیات‌ها است.

آقای علیزاده - در این بند، کلمه‌ی «مربوط» نیامده است، فقط گفته است این مجمع می‌تواند اهداف دیگری را اتخاذ کند. کجا کلمه‌ی «مربوط» را گفته است؟! ذیل این بند را بخوانید: «۳- ... مجمع می‌تواند اهداف دیگری را که طی جلسه رؤسای هیئت‌ها در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود، اتخاذ کند.» یعنی این مجمع می‌تواند بیاید و چیز دیگری را هم بر این اهداف بیفزاید.

آقای کدخدائی - نه، مگر این مجمع، چه‌کاره است؟ عنوان این مجمع چیست؟ عنوانش «مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی» است؛ یعنی در حوزه‌ی مالیات فعالیت می‌کند؛ پس اهدافش از حوزه‌ی مالیات خارج نمی‌شود.

آقای مؤمن - نه، ممکن است اهدافش از این حوزه خارج شود.

آقای علیزاده - بله خب، شاید خارج بشود.

آقای کدخدائی - نه، یعنی اهداف این مجمع در همان حوزه است.

آقای علیزاده - نه، اهدافش تنها در حوزه‌ی مالیات نیست؛ مثل همین «شناسایی نقش مهم مدیریت مالیات». اسم این مجمع که این اختیار را عوض نمی‌کند. حالا این اساسنامه، این اسم را روی این مجمع گذاشته است، اما گفته است می‌تواند اهداف دیگری را هم تعیین کند. حضرات آقایانی که به این بند اشکال دارند، اعلام رأی بفرمایند.

آقای یزدی - این اهداف هم مربوط به مالیات‌ها است.

آقای مؤمن - این بند، این قید را ندارد.

آقای علیزاده - بله، این موافقتنامه فقط گفته است که این مجمع مالیاتی است. حضرت آیت الله یزدی ببینید؛ اگر این طوری بود که اصلاً در این موافقتنامه هیچ چیزی در مورد اهداف نمی‌گفت، بلکه می‌آمد و می‌گفت که اعضا بیایند و در مورد مالیات هر کاری خواستند بکنند. در این صورت، ما هم حرفی نداشتیم. اما الآن این بند آمده است و گفته است که مجمع می‌تواند اهداف دیگری را اتخاذ بکند؛ پس نگفته است «اهداف مالیاتی» را اتخاذ بکند، بلکه از این جهت اطلاق دارد؛ یعنی تنها شامل اهداف مالیاتی نمی‌شود.

آقای یزدی - خب، به مالیاتی بودن این مجمع تصریح کرده‌اند.

آقای علیزاده - باشد؛ ما درباره‌ی این اطلاق [مالیاتی بودن این مجمع] صحبت نمی‌کنیم. ما اصلاً درباره‌ی این اطلاق صحبت نمی‌کنیم، بلکه می‌گوییم این اهداف دیگر، یک چیزی غیر از آن سه هدفی است که در ماده (۲) گفته شده است.

آقای یزدی - خب مجمعی است که کارش راجع به زکات و مالیات است، آیا وقتی که اعضای آن دور هم می‌نشینند و می‌خواهند راجع به یک هدف بحث بکنند، درباره‌ی هدف جنگ و صلح بحث می‌کنند؟! یا مثلاً درباره‌ی هدف سیاست بحث می‌کنند؟! یا درباره‌ی اهداف مربوط به زکات و مالیات بحث می‌کنند؟

آقای علیزاده - حضرت آیت الله، اصلاً این موافقتنامه کلاً درباره‌ی مالیات است؛ پس ما می‌توانیم بگوییم این موافقتنامه چون کلاً در مورد مالیات است، ما نسبت به آن حرفی نداریم!

آقای مدرسی یزدی - نه، درباره‌ی زکات هم است.

آقای علیزاده - باشد؛ درباره‌ی زکات هم باشد. ببینید؛ اینجا در ماده (۲) این مصوبه آمده‌اند و سه تا هدف را برای این مجمع تعیین کرده‌اند، بعد ذیل این اهداف هم گفته‌اند که این مجمع می‌تواند بیاید و در مورد چیزهایی غیر از این سه تا مثل نذورات هم نظر بدهد.

آقای موسوی - رأی بگیرید.

آقای علیزاده - اگر آقایان رأی می‌دهند، من رأی می‌گیرم. حضرات آقایانی که می‌گویند این قسمت ایراد دارد، اعلام کنند؛ چون همان طوری که اهداف در سه بند

بالا صریحاً آمده است، این هدف‌ها هم باید صریحاً بیان شود ...

آقای ابراهیمیان - یا قید بشود که این اهداف به تصویب مجلس برسد.

آقای علیزاده - بله، یا به تصویب مجلس برسد؛ یعنی تعیین این اهداف بدون تصویب مجلس اشکال دارد. حضرات آقایانی که به این ایراد رأی می‌دهند، رأی بدهند.

آقای مدرسی یزدی - یعنی شما می‌فرمایید اطلاق این بند اشکال دارد، ولی من به اصلش ایراد دارم.

آقای یزدی - آخر این بند چه اطلاقی دارد؟

آقای علیزاده - حالا الان موافقین با این ایراد چند نفر شدیم؟

منشی جلسه - شش تا رأی دارد.

آقای شب‌زنده‌دار - هفت تا شد.

آقای علیزاده - خب هفت نفر شدیم؛ پس این بحث هم تمام شد.

آقای مدرسی یزدی - من یک شبهه‌ی دیگری دارم.

آقای علیزاده - حالا بگذارید این ایراد را بنویسیم.

آقای ابراهیمیان - اطلاق این بند، حتی می‌تواند اهداف مالیاتی هم باشد [و در عین حال، اشکال داشته باشد]؛ مثلاً این مجمع می‌گوید در راستای اهداف مالیاتی، عدم کمک به سازمان‌های تروریستی از محل مالیات‌ها را تصویب می‌کنم، ولی خودش کار را [به نحو دیگری] خراب می‌کند؛ [چون ممکن است بعداً] در یک جای دیگر اعلام کنند که فلان نهاد، تروریستی است.

آقای علیزاده - پس می‌نویسیم ذیل این ماده که مجمع می‌تواند اهداف دیگری را تعیین کند، اشکال دارد؛ یعنی ذیل ماده (۲) از این جهت که گفته است مجمع می‌تواند اهداف دیگری را که طی جلسه رؤسای هیئت‌ها در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود اتخاذ کند، اشکال دارد؛ چون مشخص نیست آن «اهداف دیگر» چیست. آن اهداف باید مشخص بشود و به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. بنابراین این ماده از این جهت اشکال دارد و خلاف اصل (۷۷) است.^(۱)

۱. بند (۲) نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «۲- ذیل ماده (۲) از این جهت که مجمع می‌تواند اهداف دیگری را به اهداف و مقاصد مذکور اضافه نماید، چون مشخص نیست این اهداف کدامند، بنابراین لازم است اهداف صریحاً تعیین و به تصویب مجلس شورای اسلامی برسند؛

آقای مدرسی یزدی - آقا، من اصلاً یک شبهه‌ای نسبت به کل این مصوبه دارم که واقعش این شبهه، قوی است. فرض این است که ما می‌گوییم دولت‌های دیگر عضو این مجمع هستند؛ دولت‌هایی که مشروعیت حقیقی ندارند و حق وضع مالیات ندارند، همچنان که حق حکومت هم ندارند، ولی ما به اندازه‌ای که مطابق مصالحمان است با آنها ارتباط برقرار می‌کنیم. آن وقت اگر این همکاری اطلاق داشته باشد، یکی از این مواردی که ما می‌توانیم به آنها کمک بکنیم این است که چگونه بیشتر مالیات بگیرند؛ یعنی مال مردم مسلمان به خصوص شیعه را بیشتر به نحو ناحق بگیرند. «عَشَّارِی»^(۱) یکی از چیزهایی است که در روایات مورد مذمت شدید قرار گرفته است.^(۲) خب، این کار چه فرقی با «عَشَّارِی» می‌کند؟ حکومت‌های بنی‌امیه و بنی‌عباس هم «عَشَّارِی» می‌کردند. در روایات آمده است دعای همه مستجاب است مگر کسی که «عَشَّار» باشد؛ خب، یعنی کسی که عَشَّارِ آن حکومت‌ها باشد.^(۳) حالا آیا جایز است که ما این

→

فلذا مغایر اصل (۷۷) قانون اساسی شناخته شد.»

۱. «س ۱۱۰۶: کار پلیس و مأموران راهنمایی و رانندگی و گمرک و اداره مالیات بر درآمد در جمهوری اسلامی چه حکمی دارد؟ آیا آنچه در بعضی از روایات آمده است که دعای مأموری که کار افراد را به حکومت گزارش می‌دهد و دعای مأمور مالیات و گمرک مستجاب نمی‌شود، شامل آنان هم می‌گردد؟ ج: کار آنان فی نفسه در صورتی که بر اساس مقررات قانونی باشد، اشکال ندارد؛ و ظاهراً مراد از «عریف» و «عَشَّار» در روایات افرادی هستند که انجام این کارها را در حکومت‌های طاغوتی و ظالم بر عهده دارند.» حسینی خامنه‌ای، سید علی بن جواد، أجوبة الاستفتاءات (فارسی)، قم، دفتر معظم له در قم، ج ۱، ۱۴۲۴ ه.ق، ص ۲۴۴.

۲. «فی وَصِيَّةِ التَّبِيِّ (ص) لِعَلِيِّ (ع) قَالَ: يَا عَلِيُّ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْجَنَّةَ لِبَنْتَيْنِ؛ لَبْنَةَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لَبْنَةَ مِنْ فِضَّةٍ إِيَّيْ أَنْ قَالَ فَقَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَّالُهُ وَ عَزَّ عِزِّي وَ جَلَّالِيُّ لَا يَدْخُلُهَا مُدْمِنٌ خَمْرٌ وَ لَا تَمَامٌ وَ لَا دَيْوُثٌ وَ لَا شُرْطِيٌّ وَ لَا مُخَنَّثٌ وَ لَا تَبَّاشٌ وَ لَا عَشَّارٌ وَ لَا قَاطِعٌ رَحِمٍ؛ در وصیت پیامبر (ص) به علی (ع) فرمودند: ای علی، خداوند بهشت را از دو نوع آجر ساخته؛ یکی طلا و یکی نقره تا اینکه پیامبر (ص) فرمود: پس خداوند فرمود: به عزت و جلالم سوگند، اشخاص دائم‌الخمر و سخن‌چین و دیوث و سرباز و مخنث و نبش‌کننده قبرها و عَشَّار و قاطع رحم را داخل این بهشت نمی‌کنم.» (حرّ عاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم‌السلام، ج ۱، ۱۴۰۹، ج ۱۵، ص ۳۴۳)

۳. «عَنْ نَوْفِ الْبِكَالِيِّ فِي حَدِيثٍ أَنْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (ع) قَالَ لَهُ يَا نَوْفُ، إِنَّ دَاوُدَ (ع) قَامَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَالَ إِنَّهَا سَاعَةٌ لَا يَدْعُو فِيهَا عَبْدٌ إِلَّا اسْتَجِيبَ لَهُ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَشَّارًا أَوْ عَرِيفًا، أَوْ شُرْطِيًّا أَوْ صَاحِبَ

←

کار را تجویز نکنیم؟ خب این یک شبهه است.

ضمن اینکه اصل گرفتن مالیات و زکات و امثال اینها توسط برخی از حکومت‌ها، خلاف است. حالا اگر شما مصلحت ملزمه‌ای می‌بینید که اینها را قبول نکنید، خود اینها هم شرعی می‌شود و با مصلحت ملزمه عیبی ندارد، ولی اگر مصلحت ملزمه‌ای نباشد، واقعه این است که پذیرش این کار یک مقدار مشکل است و باید برایش یک فکری اندیشید.

آقای علیزاده - این ایراد مثل همان ایرادی است که قبلاً در مورد موافقتنامه‌های همکاری حقوقی و قضایی با کشورها می‌گرفتید،^(۱) ولی به تازگی دیگر آقایان [فقهای

→

عَرَطَبَةٍ - وَ هُوَ الطُّبُّورُ - أَوْ صَاحِبَ كُوبَةٍ - وَ هُوَ الطُّبْلُ؛ از نوف بکالی در حدیثی نقل شده است که گفته است: امیرالمؤمنین (ع) به او فرمود: ای نوف، داود علیه‌السلام در این ساعت از شب (نزدیک سحر برای راز و نیاز با حق تعالی) برخاست و گفت: این ساعتی است که دعا نمی‌کند در آن بنده‌ای مگر آنکه روا می‌گردد، مگر اینکه ده یک‌گیر (باجگیر و گمرکچی و راهدار) یا کسی که مردم را به ستمکاران بشناساند و اسرارشان را نزد آنها فاش نماید یا گزمه و همکاران داروغه یا نوازنده‌ی ساز یا نقاره‌چی و دهل‌زن باشد. (حرّ عاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم‌السلام، ج ۱، ۱۴۰۹، ص ۷، ج ۷۸)

۱. شورای نگهبان تا کنون در موارد متعدد، موافقتنامه‌های همکاری حقوقی و قضایی با کشورهای دیگر را مغایر شرع دانسته است. به عنوان نمونه، در نظر شماره ۹۱/۳۰/۴۶۳۷۸ مورخ ۱۳۹۱/۱/۳۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه موافقتنامه همکاری حقوقی و قضایی در امور کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ آمده است: «همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است، این لایحه از این جهت که اطلاق برخی مواد آن از جمله بند (ج) ماده (۱) و بند (۳) ماده (۹) اعمال مقررات و تصمیمات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته است و مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه عراق و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو بر خلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.» بند (۳) ماده (۹) لایحه موافقتنامه همکاری حقوقی و قضایی در امور کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ بدین شرح بود: «ماده ۹- انتقال موقت

۱- ...

۳- شخص منتقل‌شده، در قلمرو طرف متعاقد درخواست‌کننده تا زمانی که طرف متعاقد درخواست‌شونده آزادی وی را اعلام نکند، در حبس نگهداری خواهد شد.»

شورای نگهبان] به آن ایراد رأی ندادند.^{۱)}

آقای مدرسی یزدی - بله، این ایراد، مثل همان ایراد است. حالا اینکه آقایان فقها به این ایراد رأی می دهند یا رأی نمی دهند را نمی دانم، ولی من عرض کردم که این مسئله، واقعاً شبهه دارد.

آقای علیزاده - مطلب حاج آقای مدرسی روشن شد. حضرات آقایان فقها، اگر به این جهت، به اطلاق این موافقتنامه اشکال دارند، بفرمایند. حالا این اشکال در چه ماده‌ای است؟

آقای مدرسی یزدی - مثلاً بند (۲) ماده (۲) گفته است: «۲- ترویج همکاری و همیاری متقابل میان مقامات مالیاتی کشورهای عضو اصلی و عضو وابسته و فراهم نمودن هم‌نشستی برای تبادل تجربیات و بهترین رویه‌ها میان اعضا»

آقای علیزاده - حالا مگر ما با کافرهای یک چنین قراردادی بسته‌ایم؟

آقای هاشمی شاهرودی - هم‌نشستی برای چیست؟ برای تبادل تجربیات است.

آقای مدرسی یزدی - بله، برای تبادل تجربیات است. خیلی خوب، یعنی آن حکومت یاد بگیرد که چه کار بکند بهتر پول از مردم بگیرد. خوب نباید چینی چیزی را به آن حکومت یاد بدهیم. نباید اینها را یادش بدهیم دیگر، بلکه باید او را نهی بکنیم و اصلاً بگوییم چرا این پول‌ها را می‌گیری و چرا زکات را به غیر اهل ولایت می‌دهی؟

آقای علیزاده - پس حضرات آقایانی که با این ایراد موافقت، بفرمایند. پس الآن این ایراد، رأی ندارد. باز اگر آقایان رأی می‌دهند، بفرمایند.

آقای مدرسی یزدی - من خودم به این ایراد رأی می‌دهم، حالا هر کس دیگری هم که می‌خواهد، رأی بدهد.

آقای علیزاده - ایراد بعدی را بخوانید.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شب‌زنده‌دار، ایراد بعدی را بفرمایید.

آقای شب‌زنده‌دار - ایراد بعدی شبیه همین فرمایش ایشان [= آقای مدرسی یزدی] است.

۱. به عنوان نمونه، بنگرید به مشروح مذاکرات جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۳/۳۱ شورای نگهبان در بررسی لایحه معاهده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اندونزی در زمینه استرداد مجرمین مصوب ۱۳۹۶/۳/۱۰ مجلس شورای اسلامی، که به دلیل ناکافی بودن آرای فقهای شورا در خصوص مغایرت این مصوبه با موازین شرع، سرانجام این مصوبه به تأیید شورای نگهبان رسید.

آقای یزدی - اصلاً اول متن را بخوانید، بعداً به آن اشکال وارد کنید.

آقای علیزاده - حاج آقا، فقط هر جایی که مورد اشکال است خوانده می شود. منظور این است که ببینیم کدام ماده اشکال دارد.

آقای شبزنده‌دار - نه، حاج آقای یزدی می فرمایند همه‌ی متن موافقتنامه خوانده بشود. **آقای علیزاده -** ما در موافقتنامه‌ها، همه‌ی متن را نمی خوانیم، بلکه فقط همان جایی که مورد اشکال است، خوانده می شود.

منشی جلسه - حاج آقا، در موافقتنامه‌ها همه‌ی متن را نمی خوانیم.

آقای یزدی - آقایان متن را نخوانده‌اند و دارند اشکال وارد می کنند!

آقای علیزاده - حضرت آیت الله یزدی، در موافقتنامه‌ها فقط همان جایی را که آقایان نسبت به آن اشکال دارند می خوانیم. بفرمایید؛ ماده بعدی چیست؟

آقای شبزنده‌دار - ماده بعدی، ماده (۳) است که بند (۲) آن این است: «۲- سازمان‌دهی هم‌اندیشی‌ها، کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در خصوص ابعاد موضوعات مربوط به مدیریت مالیات و یا زکات.»

آقای علیزاده - ذیل بند (۳) ایراد دارد؟

آقای هاشمی شاهرودی - نه، بند (۲) ماده (۳).

آقای شبزنده‌دار - آقایان [اعضای مجمع مشورتی فقهی] در قم درباره‌ی بندهای (۱) و (۲) ماده (۳) این طوری گفته‌اند: «نظر بعضی از اعضاء این بود که «سازمان‌دهی و برگزاری فرامه‌ی‌های فنی» و «سازمان‌دهی هم‌اندیشی‌ها، کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در خصوص ابعاد موضوعات مربوط به مدیریت مالیات و زکات» بدون تصویب و رأی اکثریت ایشان - که خلاف نظر مذهب حقه امامیه می باشد - و بدون ثمره عملی، لغو و بلافایده است و در صورتی که سازمان‌دهی مذکور منجر به عمل و ارتکاب اموری که خلاف مصوبات مجلس شورای اسلامی در امر مالیات و یا خلاف فقه امامیه در امر زکات گردد، خلاف شرع و قانون اساسی و قوانین معتبر و مشروع جمهوری اسلامی ایران می باشد.»^(۱) خلاصه، گفته‌اند ایران،

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۴۰، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۴، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/e2J1U

یک عضو این مجمع است و در آنجا [برای موضوعات مورد بحث] رأی‌گیری می‌کنند. خوب اگر ایران مخالف امری باشد، فایده‌ای ندارد؛ حالا یا آن امر را خلاف شرع می‌داند یا خلاف قوانین می‌داند؛ چون در آن مجمع، اکثریت با اعضای آن است. آن وقت اعضای آن به آن چیزی رأی می‌دهند و آن چیزی مصوب می‌شود که بر خلاف نظر فقهی ما است یا بر خلاف قوانین موضوعه‌ی ما است.

آقای علیزاده - این بند گفته است مصوبه‌های این مجمع لازم‌الاجراء است؟

آقای شب‌زنده‌دار - بله، اگر لازم‌الاجراء نیست، پس این کار لغو است؛ اما اگر لازم‌الاجراء است، پس خلاف شرع است.

آقای هاشمی شاهرودی - مصوبات این مجمع بر خلاف قانون که نیست؛ چون خود همین مصوبات، قانون می‌شود. آن وقت این قانون، مخصّص آن قانون داخلی ما می‌شود؛ چون همین موافقتنامه به قانون تبدیل می‌شود. یعنی وقتی ما قانوناً به این موافقتنامه ملحق شدیم، مصوبات این مجمع هم قانون می‌شود.

آقای شب‌زنده‌دار - نه.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، خلاف شرع بودن این بند در باب زکات، درست است. این اشکال، همان بحث قبلی آقای مدرسی است.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شاهرودی ببینید؛ الآن اعضای این مجمع می‌نشینند و این جلسات را برگزار می‌کنند و با هم هم‌اندیشی می‌کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - خوب، نتیجه‌ی آن جلسات قانون می‌شود دیگر.

آقای علیزاده - بله، بعداً اگر اعضای این مجمع آنها را قبول داشتند، آنها را به مملکتشان می‌برند و قانونی‌اش می‌کنند، نه اینکه این بند بخواهد بگوید مصوبات این مجمع برای اعضا لازم‌الاجراء است. اعضای این مجمع می‌روند و سمینارهایی را برگزار می‌کنند و جلسات هم‌اندیشی می‌گذارند تا بهتر عمل بکنند.

آقای هاشمی شاهرودی - برای اینکه بهتر عمل بکنند.

آقای علیزاده - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - اگر این‌طور باشد بهتر است.

آقای علیزاده - این بند اصلاً نمی‌گوید مصوبات این مجمع لازم‌الاتباع است. تصمیمات این مجمع برای کشورهای عضو که لازم‌الاتباع نیست. در هیچ جای این

موافقتنامه چنین حرفی را نگفته است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، ماده (۳) فقط نوشته است «فعالیت‌های مجمع».

آقای علیزاده - بله، این ماده فعالیت‌های مجمع را ذکر می‌کند، نه اینکه بگوید آن مجمع تصمیم گرفته و گفته است که اعضا باید این تصمیم را اجرا بکنند. اعضای این مجمع تنها آنجا می‌روند و با هم می‌نشینند و بحث و تبادل نظر می‌کنند. بعد اینها را به مملکت خودشان می‌برند. برخی از آنها می‌گویند ما این کارها را می‌کنیم و برخی از آنها می‌گویند ما آن کارها را می‌کنیم. اعضا هر کدام را که پذیرفتند انجام می‌دهند. پس کشورهای عضو هم‌اندیشی می‌کنند و تنها آنهایی را که پذیرفتند، برای مملکتشان اجرا می‌کنند و آنهایی را که نپذیرفتند، خب اجرا نمی‌کنند دیگر.

آقای ابراهیمیان - حالا چون ما [= دولت ایران] در اقلیتیم، اگر عضو آن مجمع هم نشویم، آنها نهایتاً کار خودشان را می‌کنند. بنابراین فایده‌ی عضویت در این مجمع این است که ما صدای مخالف هستیم و می‌توانیم در آنجا رأی مخالف را بدهیم.

آقای شبزنده‌دار - نه، آن مصوباتی که برای ما الزام‌آور باشد، [ایراد دارد] که خب حالا می‌فرمایند [الزام‌آور نیست].

آقای ابراهیمیان - نه، جنس این فعالیت‌ها در راستای اهداف بیان‌شده است. این اهداف از جنس مشورت و همکاری و هم‌اندیشی و غیره است. جلسات این مجمع، مثل همین سمینارهایی است که خودمان می‌گذاریم. این بند هم از جنس این چیزها است و لزومی در آن نیست.

آقای علیزاده - بله، این ماده اشکالی ندارد. این جلسات هم مثل همین سمینارهای خودمان است که می‌گذاریم؛ می‌نشینیم، ناهار می‌خوریم، شام می‌خوریم و بعد، هیچ تصمیمی هم اجرایی نمی‌شود!

آقای هاشمی شاهرودی - خلاصه، در این بند الزامی برای کشورها نیست.

آقای ابراهیمیان - جز برای آن اعضایی که [بعداً آنها را در کشورشان تصویب می‌کنند].

آقای شبزنده‌دار - این ماده (۹) هم می‌گوید: «۹- ... بدین وسیله کشورهای عضو موافقت می‌نمایند که «مجمع» در خصوص سیاست‌های مالیاتی هیچ کشوری هیچ‌گونه نظر سیاسی ابراز نخواهد کرد، قطعنامه‌ای تصویب نخواهد نمود یا بیانیه

عمومی نخواهد داشت.»

آقای علیزاده - ماده (۹) که بند (۲) ندارد!

آقای هاشمی شاهرودی - نه، بند (۹) همین ماده (۳) را می‌گویند.

آقای علیزاده - آهان، بند (۹) ماده (۳).

آقای هاشمی شاهرودی - بله، خوب است دیگر.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، این مطلب خوب است، اما اشکالش این است که موضوع این موافقتنامه مالیات و زکات است، در صورتی که این بند این مسئله را فقط راجع به مالیات گفته و زکات را در اینجا بیان نکرده است.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، مشکلی ندارد.

آقای علیزاده - خب زکات را نگفته است دیگر، حالا ما بگوییم چرا زکات را نگفته‌اید؟!

آقای شب‌زنده‌دار - همین لازم است که کلمه‌ی «زکات» هم اینجا اضافه بشود. چون در ادامه می‌گوید: «... مجمع در خصوص سیاست‌های مالیاتی هیچ کشوری هیچ‌گونه نظر سیاسی ابراز نخواهد کرد، قطعنامه‌ای تصویب نخواهد نمود یا بیانیه عمومی نخواهد داشت.»

آقای هاشمی شاهرودی - «زکات» را هم یک نوع «مالیات» حساب کرده‌اند.

آقای شب‌زنده‌دار - خب ممکن است بعداً آنها مثلاً نسبت به زکات ما بیانیه صادر کنند و بگویند شما بیخود از آن چیزها زکات می‌گیرید.

آقای هاشمی شاهرودی - نه.

آقای یزدی - اصلاً شما این زکاتی که در این موافقتنامه آمده است را فقط زکات مورد نظر ما می‌دانید یا زکاتی که اهل سنت آن را زکات می‌دانند؟ چون آنها همه‌ی درآمدهای شرعی خودشان را به تعبیری داخل در عنوان زکات می‌کنند. اهل سنت این وجوهاتی که ما داریم را ندارند؛ یعنی سهم امام و سهم سادات و اینها را اصلاً ندارند. اسم هر پولی را که می‌گیرند، زکات یا مالیات می‌گذارند. چیزی که زائد بر آن مقررات شرعی‌شان باشد، مالیات می‌دانند. آن مقررات شرعی‌شان را هم زکات می‌دانند و از آنها هم به زکات تعبیر می‌کنند؛ یعنی آنها به مازاد بر زکات که حکومت آن را می‌گیرد، مالیات می‌گویند.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، آنها از پولی که در بانک باشد هم زکات می‌گیرند؛ مثلاً کشور

پاکستان از حساب کسانی که پول در بانک دارند، زکات کسر می‌کند، مگر اینکه صاحب حساب، شیعه باشد.

آقای هاشمی شاهرودی - این بند (۹)، در مورد سیاست‌های مالیاتی است. حاج‌آقای شب‌زنده‌دار، عبارت «سیاست‌های مالیاتی» شامل زکات هم می‌شود. این بند فقط در مورد مالیات نیست، بلکه در مورد سیاست‌های مالیاتی است که شامل زکات هم می‌شود.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، چون در این موافقتنامه مالیات و زکات را در مقابل هم قرار داده است، این تقابل، این را تجویز می‌کند که در حقیقت [زکات و مالیات دو موضوع جداگانه هستند. در نتیجه، انحصار حکم این بند به مالیات] از تزییقات این موافقتنامه می‌شود؛ پس این موافقتنامه، این کار را تجویز می‌کند.

آقای هاشمی شاهرودی - این بند می‌گوید مجمع در خصوص سیاست‌های مالیاتی هیچ کشوری هیچ‌گونه نظر سیاسی ابراز نخواهد کرد.

آقای عزیزاده - حاج‌آقای شب‌زنده‌دار، من اصلاً یک حرف دیگری دارم؛ من می‌گویم اگر این بند اصلاً «زکات» را نیاورده باشد، اشکالی دارد؟

آقای هاشمی شاهرودی - نه، همین عبارت «سیاست‌های مالیاتی» زکات را هم در بر می‌گیرد. مقصود این بند این است که اعضا حق ندارند بیانیه‌های سیاسی صادر بکنند. **آقای عزیزاده -** اتفاقاً با نیاوردن «زکات» در اینجا احتیاط کرده‌اند؛ چون زکات یک امر دینی است، لذا نخواسته‌اند این را بیاورند. چون هر کدام از اعضا خودشان یک برنامه‌ای برای زکات دارند، نخواسته‌اند بیابند و زکات را در همه جا طبق یک برنامه از اعضا بخواهند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، زکات را که در همه جای این موافقتنامه گفته‌اند. فقط اینجا آن را حذف کرده‌اند.

آقای عزیزاده - خب، اینکه اینجا آن را حذف کرده‌اند، اشکالی دارد؟

آقای ابراهیمیان - بله دیگر، ممکن است مفهوم داشته باشد.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، مفهوم دارد دیگر.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، مفهوم ندارد.

آقای شب‌زنده‌دار - مفهوم دارد.

آقای علیزاده - یعنی اگر اعضای این مجمع در مورد زکات تحقیقات نکنند، اشکال دارد؟

آقای هاشمی شاهرودی - [اگر مفهوم هم داشته باشد،] مفهوم «لقب»^(۱) دارد. مفهوم این بند، مفهوم «لقب» می‌شود.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، مفهومش از نوع «التفصیلُ قاطعٌ للشَّرْکَةِ»^(۲) است.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، این بند، تفصیل بین زکات و مالیات نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - چرا دیگر؛ چون زکات را در همه جا به مالیات عطف می‌کنند، ولی در اینجا آن را به مالیات عطف نکرده‌اند.

آقای هاشمی شاهرودی - ماده (۴) را بخوانید. بحث روی اینها ارزش ندارد.

آقای ابراهیمیان - حاج آقا، این مطلب در ماده‌ی چند آمده بود؟

آقای هاشمی شاهرودی - ذیل ماده (۳).

آقای شب‌زنده‌دار - ذیل بند (۹) ماده (۳).

آقای علیزاده - آخرین بند ماده (۳).

آقای یزدی - این بند گفته است: «... مجمع در خصوص سیاست‌های مالیاتی هیچ کشوری هیچ‌گونه نظر سیاسی ابراز نخواهد کرد...»

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی اینکه هیچ کس به دیگری نمی‌گوید شما چرا زیاد مالیات گذاشته‌اید، یا کم گذاشته‌اید.

آقای یزدی - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - این چیز خوبی است.

۱. «بحث از انتفاء یا عدم انتفای حکم در صورت انتفای لقب است. مقصود از لقب نزد اصولیون اعم است از اینکه اسم جنس باشد، مثل «رجل و مرأه» یا عَلَمُ شخص باشد؛ مثل «محمد و علی» یا جامد باشد یا مشتق. در اینکه لقب (مثل «أطعم الفقیر») مفهوم دارد (یعنی «غیر فقیر را اطعام نکن») یا ندارد، اختلاف است، اما بیشتر عالمان شیعی و سنی برای آن مفهومی قائل نیستند.» جمعی از محققین مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی، فرهنگ‌نامه اصول فقه، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چ ۱، ۱۳۸۹ هـ.ش، ص ۷۶۸، قابل مشاهده در نشانی زیر:

۲. ترجمه: «جدایی بین چند موضوع، شراکت آن موضوع با موضوع‌های دیگر را در حکم، قطع می‌کند.»

آقای یزدی - یعنی در حقیقت اعضای این موافقتنامه همان مقررات شرعی خودشان را رعایت می‌کنند. معنای این بند، این است.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای مدرسی یزدی - اطلاق خود این مطلب هم خلاف شرع است.

آقای یزدی - اهل سنت وقتی از «زکات» سخن می‌گویند، یعنی فقط همان «درآمدهای شرعی».

آقای شب‌زنده‌دار - اگر کلاً یک ماده اضافه می‌شد که بالاخره باید نسبت به زکات، جهات شرعی رعایت شود، خوب می‌شد، یا اگر حق تحفظی گذاشته بشود، بهتر است؛ ولی حالا اگر این‌طوری که آقای علیزاده می‌فرمایند باشد، که آن مصوباتِ مجمع، تازه اینجا می‌آید و در مجلس تصویب می‌شود، این اشکال برطرف می‌شود دیگر.

آقای هاشمی شاهرودی - آقایان اگر به جایی اشکال دارند، بفرمایند.

آقای شب‌زنده‌دار - نه دیگر، اشکال ما همین‌ها بود.

آقای هاشمی شاهرودی - شما می‌گویید یک بند کلی به این مصوبه اضافه بشود که مثلاً در باب زکات، هر کس قانون شرعی خودش را رعایت بکند؟

آقای شب‌زنده‌دار - بله، یعنی احکام شرعی زکات تحفظ بشود.

آقای مدرسی یزدی - حداقل از باب قاعده‌ی الزام،^(۱) هر کسی می‌تواند طبق مذهب خودش عمل کند.

آقای هاشمی شاهرودی - یا اگر اصلاً زکات را از این مصوبه حذف می‌کردند، بهتر می‌شد؛ چون خود مردم هم می‌توانند زکات را بدهند. زکات مثل خمس نیست که بایستی به حاکم شرع و دولت و غیره داده شود.

۱. «یکی از قواعد مسلمة عقلائیة این است که اگر شخصی یا قومی بر حسب ضوابط معینه خودشان به یک قاعده و ضابطه‌ای ملتزم باشند، شخص دیگری که آن ضابطه از نظر او صحیح نیست، می‌تواند با کسی که به آن ضابطه ملتزم است، عمل کند و این، در مواردی شرعاً امضاء شده و دستور داده‌اند از این قاعده عقلائی پیروی کنیم. ... ضابطه این است هر شخص شیعی مذهب می‌تواند الزام کند اهل سایر مذاهب را به آنچه خود آنها ملتزم هستند و عقیده‌مند می‌باشند.» موسوی خمینی، سید روح الله، توضیح المسائل (محشّی)، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چ ۸، ۱۴۲۴ هـ.ق، ج ۲، صص ۸۶۲-۸۶۴، بقیه ملحقات رساله آیت‌الله خوئی.

آقای شب‌زنده‌دار - واقعاً اگر زکات را از این موافقتنامه حذف کنند، بهتر است. حالا فایده‌ی مشمول بودن زکات چیست؟

آقای مدرسی یزدی - معمولاً اهل سنت یک چنین اختیاری را ندارند.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، آنها این اختیار را ندارند؛ خود دولت زکات را می‌گیرد.

آقای یزدی - از نظر آنها مصارف زکات غیر از مصارف مقیدی است که ما داریم.

آقای هاشمی شاهرودی - اصلاً خود اهل سنت زکات را می‌گیرند؛ دولت آنها زکات را می‌گیرد، ولی طبق مذهب ما، دولت زکات را نمی‌گیرد، بلکه خود مردم زکاتشان را می‌دهند.

آقای یزدی - بله.

آقای علیزاده - الآن به جای دیگر این موافقتنامه هم ایراد دارید؟ به ماده‌ی دیگری ایراد دارید؟ خیلی خوب، بررسی این مصوبه هم تمام شد.

آقای شب‌زنده‌دار - فقط یک پیشنهادی هست که در مورد زکات حق تحفظ گذاشته بشود که مقررات این موافقتنامه مخالف جهات شرعی که ما می‌گوییم نباشد.

آقای یزدی - مقصود از این زکات، آن درآمدهایی است که اهل سنت اسمش را زکات می‌گذارند، نه زکات ما.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، این شامل زکات ما هم می‌شود.

آقای یزدی - درست است. در این صورت عضو یک مجمعی می‌شویم که مجمع درباره‌ی مالیات و زکات [مقررات وضع می‌کند].

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی پیشنهاد بدهیم تا «زکات» را حذف کنند.

آقای یزدی - این «زکات»، کدام زکات است؟ اگر شامل زکات ما هم می‌شود، [ممکن است اشکال داشته باشد].

آقای شب‌زنده‌دار - شامل زکات ما هم می‌شود.

آقای هاشمی شاهرودی - ما خودمان زکات را می‌دهیم؛ دولت ما که زکات نمی‌گیرد.

آقای یزدی - زکات ما مصارف مشخص و دقیقی دارد و نمی‌شود آنها را جا به جا کرد یا نمی‌شود آنها را در همه جا مصرف کرد، ولی زکات از نظر اهل سنت، یعنی کل مسائل مالی شرعی که دارند. مصارف زکات آنها هم شامل مصارف زکات ما است و هم مصارف دیگری برای آن در نظر می‌گیرند.

آقای علیزاده - البته ما هم جاهایی را تعیین کرده‌ایم که از مردم زکات می‌گیرند.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، دولت که زکات را نمی‌گیرد.

آقای کدخدائی - درست است.

آقای هاشمی شاهرودی - الآن گرفتن زکات، الزامی است؟ الزامی به گرفتن زکات

نیست. در مذهب ما گرفتن زکات الزامی ندارد؛ یعنی مردم می‌توانند زکات را به مأمورین وصول زکات بدهند یا اینکه مثل خیلی‌ها، خودشان زکاتشان را به مصارف مشخص شده می‌رسانند.

آقای شب‌زنده‌دار - ولی اهل سنت زکات را می‌گیرند.

آقای یزدی - یعنی باید در یک جایی از این مصوبه قید بکنند که در زکات شرعی، مصالح شرعی ما رعایت بشود.

آقای شب‌زنده‌دار - حالا اگر یک چنین چیزی در این مصوبه بیاید خوب است.

آقای یزدی - نتیجه‌ی اصلی، این شد دیگر؛ آقایان فقها این را قبول دارند که اگر کلمه‌ی «زکات» اعم باشد که اعم است و شامل زکاتی بشود که ما در برابر سایر وجوهات شرعیه به آن زکات می‌گوییم، مصارفش باید مصارف معین در شرع باشد و نمی‌شود آن را به هر مصرفی رساند؟

آقای علیزاده - مگر اینجا برای زکات، محل مصرف تعیین کرده‌اند؟

آقای مدرسی یزدی - نه، محل مصرفی برای آن تعیین نکرده‌اند.

آقای یزدی - ولی از نظر آنها کلمه‌ی «زکات» غیر از زکاتی است که در بین ما است. آنها می‌روند و غیر از مالیات حکومتی‌شان، کل زکات را هم به قول حاج آقا اجباراً از مردم می‌گیرند. زکات در بین آنها، هم سهم امام است و هم سهم فقرا است و هم چیزهای دیگر، که همه‌ی اینها جزء زکاتشان است.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله یزدی، آیا اینها در این موافقتنامه برای زکات، محل مصرفی را هم تعیین کرده‌اند؟

آقای هاشمی شاهرودی - نه، تعیین نکرده‌اند.

آقای یزدی - نه.

آقای علیزاده - اینها موارد مصرف زکات را نگفته‌اند، بلکه اینها گفته‌اند زکات در هر کشور و هر حکومت، هر مصرفی که برای خودش دارد با هر دین و هر مذهبی دارد،

مصرف بشود. پس اینها نیامده‌اند این مسئله را بگویند.

آقای یزدی - آقایان فقها هم همین را می‌گویند؛ می‌گویند این موافقتنامه به نوعی تقیید بشود که باید در مصرف زکات، جهات شرعی رعایت بشود.

آقای مدرسی یزدی - جهات شرعی باید در اخذ زکات هم رعایت بشود.

آقای علیزاده - ما که نمی‌توانیم به کشورهای دیگر بگوییم شما مسائل شرعی ما را رعایت بکنید.

آقای مدرسی یزدی - اگر بنا است مسائل شرعی رعایت بشود، باید مسائل شرعی در هر دو تائیس رعایت بشود؛ هم در اخذ زکات و هم در مصرف آن. چه فرقی می‌کند؟

آقای علیزاده - ما می‌توانیم به عربستان بگوییم که شما موازین شرعی ما را رعایت بکنید؟

آقای یزدی - نه، نمی‌توانیم به اینها بگوییم.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، مسائل شرعی هر جایی برای خودش است.

آقای یزدی - بله، هر جایی مطابق شرع خودشان عمل می‌کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - آقایان [= اعضای مجمع مشورتی فقهی] به ماده (۴) هم اشکال دارند؟

آقای شب‌زنده‌دار - نه.

آقای هاشمی شاهرودی - به ماده (۴) اشکالی ندارند. به ماده (۵)،^(۱) یعنی زبان‌های کاری مجمع هم که اشکال ندارند.^(۲)

۱. ماده (۵) اساسنامه مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۵- زبان‌ها

زبان‌های کاری مجمع عربی، انگلیسی و فرانسوی می‌باشد. متون اسناد رسمی مجمع به زبان‌های عربی، انگلیسی و فرانسوی خواهد بود، اما در صورت بروز هرگونه اختلاف میان متون، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.»

۲. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۵۴/۳۴۷۹۸ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱، لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع مقامات مالیاتی کشورهای اسلامی مصوب جلسه مورخ بیست و هشتم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر

آقای عزیزاده - دستور بعدی چیست؟ آن را هم بخوانیم.

آقای مؤمن - دستور بعدی در مورد موافقتنامه شرایط اضطراری در دریای خزر است.

آقای کدخدائی - «لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر»^(۱)

آقای یزدی - بررسی دستور قبلی تمام شد؟

آقای هاشمی شاهرودی - بله، تمام شد.

آقای مؤمن - موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر.

آقای هاشمی شاهرودی - بعید است که این موافقتنامه هم مشکلی داشته باشد.

آقای عزیزاده - آقایان این موافقتنامه‌ی مربوط به دریای خزر را خوانده‌اند؟

آقای کدخدائی - آقای دکتر موسوی می‌فرمایند آن را خوانده‌اند.

آقای موسوی - بله، من خوانده‌ام.

آقای شب‌زنده‌دار - خب، ما [در مجمع مشورتی فقهی] تا الآن بخشی از آن را

→

۱- نظر به اینکه دادن کمک‌های بلاعوض باید مورد به مورد به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، لذا ماده واحده از این حیث، مغایر اصل (۸۰) قانون اساسی است.

۲- ذیل ماده (۲) از این جهت که مجمع می‌تواند اهداف دیگری را به اهداف و مقاصد مذکور اضافه نماید، چون مشخص نیست این اهداف کدامند، بنابراین لازم است اهداف صریحاً تعیین و به تصویب مجلس شورای اسلامی برسند؛ فلذا مغایر اصل (۷۷) قانون اساسی شناخته شد.

۱. لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۶ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۵۱/۳۴۸۰۴ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

خوانده‌ایم.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ما [در مجمع مشورتی حقوقی] به آن ایرادی نگرفته‌ایم.

آقای علیزاده - [مجمع مشورتی حقوقی، به این موافقتنامه] ایراد نگرفته‌اند؟

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، ما ایرادی نگرفته‌ایم.

آقای علیزاده - [مجمع مشورتی فقهی] قم هم به این موافقتنامه ایرادی نگرفته است؟

آقای کدخدائی - آقای شب‌زنده‌دار می‌فرمایند که در مجمع فقهی بخشی از آن را خواندند؛ یعنی به بررسی بخشی از آن رسیده‌اند و ایرادی نداشته‌اند.

آقای علیزاده - یعنی می‌فرمایید بررسی این موافقتنامه بماند تا همه‌اش را بخوانند؟

آقای مؤمن - نه.

آقای موسوی - این موافقتنامه فقط یک اشکال دارد؛ باید در عنوان این موافقتنامه، عبارت «دریای مازندران» را به کار ببرند، ولی کلمه‌ی «خزر» را به کار برده‌اند.

آقای مدرسی یزدی - خب اشکالش چیست؟

آقای هاشمی شاهرودی - می‌گویند اشکالش در اسمش است.

آقای موسوی - باید عبارت «دریای خزر» به عبارت «دریای مازندران» تبدیل شود.

آقای یزدی - یعنی عنوان «شرایط اضطراری در دریای خزر» غلط است؟

آقای مدرسی یزدی - نه، من اینکه «خزر» اشتباه است را نمی‌دانستم.

آقای موسوی - بله، این اسم برگرفته از یک قوم یهودی به نام «خزر» است که آتشکده‌ها را ویران کردند.

آقای کدخدائی - [حالا این وجه تسمیه] قطعی نیست؛ برخی این وجه را می‌گویند.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شب‌زنده‌دار، حاج‌آقای مؤمن می‌فرمایند ظاهراً مجمع مشورتی قم یک ایرادی به این موافقتنامه گرفته بودند.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، حالا یک ایراد در اینجا نسبت به بند (۴) ماده (۳)^(۱) نوشته

۱. ماده (۳) لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳- اصول طرف‌ها در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری طبق قوانین ملی خود و موازین کلی پذیرفته‌شده بین‌المللی و بر اساس اصول زیر همکاری خواهند کرد:

شده است. «۴- توزیع وسایل امدادی بین اشخاص آسیب دیده، بدون تبعیض از نظر نژادی، قومیتی، مذهبی، سیاسی یا موارد دیگر.» اشکال این است که این بند در مواردی که امکانات به اندازه‌ی همه نیست، خلاف شرع است.

آقای علیزاده - محل بحث، ماده (۴) است؟

آقای کدخدائی - حاج آقا، محل اشکال، بند (۴) ماده (۳) است؛ صفحه (۳).

آقای علیزاده - «۴- توزیع وسایل امدادی بین اشخاص آسیب دیده، بدون تبعیض از نظر نژادی، قومیتی، مذهبی، سیاسی یا موارد دیگر.»

آقای کدخدائی - حالا ایراد را بخوانید.

آقای شبزنده‌دار - اشکال این مجمع، این است: «در تزامم و دوران امر بین مسلمان و غیر مسلمان و مؤمن و غیر مؤمن، عدم تبعیض وجهی نداشته و خلاف شرع می‌باشد.»

آقای یزدی - این بند در مورد یک حادثه‌ای است که در دریا پیش می‌آید. فرضاً یک حادثه‌ای در دریا پیش آمده است که حالا باید به حادثه‌دیدگان در دریای خزر کمک کرد. این بند می‌گوید که در این کمک دیگر نباید بین افراد تبعیضی قائل شد. باید همه‌شان را نجات داد و نباید گذاشت غرق شوند.

آقای شبزنده‌دار - نه، در مقام تزامم چه کار بکنیم؟

آقای ابراهیمیان - حاج آقا، این بند که ناظر به مورد تزامم نیست. این بند در واقع ناظر به تبعیض منفی است؛ یعنی در جایی که شما می‌توانید همه را نجات بدهید، در این موارد، نگوئید ما فقط اینها را نجات می‌دهیم.

آقای مدرسی یزدی - نه، این بند مربوط به توزیع وسایل امدادی است، ولو اینکه امکانات به اندازه‌ی کافی نباشد.

→

۱- برابری و عمل متقابل

۲- استقلال در تصمیم‌گیری در سطح داخلی

۳- امداد رسانی از سوی طرف‌ها طبق امکانات آنها

۴- توزیع وسایل امدادی بین اشخاص آسیب دیده، بدون تبعیض از نظر نژادی، قومیتی، مذهبی، سیاسی یا موارد دیگر.»

آقای یزدی - این بند می‌گوید شما باید یک‌طوری عمل بکنید که فرد غرق نشود؛ چون طرف دارد غرق می‌شود؛ دارد می‌میرد.

آقای مدرسی یزدی - فرض کنید الآن پنجاه نفر دارند غرق می‌شوند.

آقای یزدی - مثلاً همه‌شان در یک کشتی نشسته‌اند.

آقای مدرسی یزدی - بله، ولی ما بیست و پنج وسیله‌ی نجات غریق داریم. حالا این بند می‌گوید تو بین این پنجاه نفر فرق نگذار و این وسایل را به ردیف به این افراد بده، حالا وسیله به هر کسی رسید، رسید.

آقای ابراهیمیان - این بند نمی‌خواهد این مورد را بگوید. اینجا این مورد را نمی‌خواهد بگوید. این بند می‌خواهد بگوید وقتی [وسایل کافی است، به همه‌ی افراد بدهید].

آقای علیزاده - توزیع بدون تبعیض، یعنی اینکه این وسایل را به همه بده. یعنی آن تجهیزات را به تعداد افراد تقسیم بکن. این بند می‌خواهد بگوید به همه‌ی افراد کمک شود.

آقای هاشمی شاهرودی - یعنی مقصود هم‌عرض بودن افراد نیست؛ یعنی کلاً باید وسایل نجات را به همه برسانند.

آقای مدرسی یزدی - البته نمی‌شود این اشکال را وارد بکنیم؛ چون ما داریم با آنها قرارداد می‌بندیم.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این بند می‌خواهد قاعده‌ی کلی را بگوید که در اینجاها باید تساوی رعایت شود.

آقای یزدی - یک کشتی در دریای خزر است و یک عده‌ای مسافر در آن هست. حالا اتفاقاً این کشتی دچار حادثه شده است و مسافران دارند غرق می‌شوند. این بند می‌گوید در اینجاها باید به مسافران این کشتی کمک کرد.

آقای جنتی - بله.

آقای مدرسی یزدی - ما بخشی از این موافقتنامه را مطالعه کرده‌ایم. همه‌اش را مطالعه نکرده‌ام. اگر آقایان بقیه‌اش را نگاه کرده‌اند و به آن اشکالی ندارند، بفرمایند.

آقای سوادکوهی - اشکالی نیست.

آقای جنتی - خوب، سراغ دستور بعدی برویم. آقای علیزاده، جواب این مصوبه را هم

بدهید تا برود.

آقای کدخدائی - پس این را رأی گیری کنند؟

آقای علیزاده - این موافقتنامه اشکالی ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، اشکالی ندارد.

آقای علیزاده - بحث این موافقتنامه مربوط به دریای خزر هم تمام شد. این مصوبه هم

تأیید شد.

منشی جلسه - بله، تأیید شد.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای علیزاده - بله، نوشتیم که موافقتنامه‌ی راجع به دریای خزر ایرادی نداشت.^(۱)

---

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۵۱/۳۴۸۰۴ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱، لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه پیشگیری و واکنش به شرایط اضطراری در دریای خزر مصوب جلسه مورخ بیست و هشتم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی

منشی جلسه - دستور بعدی «لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی»^(۱) است.

آقای عزیزاده - بخوانید.

آقای جنتی - یک ماده واحده است با ده تا تبصره.

منشی جلسه - «ماده واحده - تهیه، عرضه و یا واگذاری آثاری از قبیل رساله، پایان نامه، مقاله، طرح پژوهشی، کتاب، گزارش یا سایر آثار مکتوب و یا ضبط شده پژوهشی - علمی و یا هنری اعم از الکترونیکی و غیر الکترونیکی توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به قصد انتفاع و به عنوان حرفه یا شغل با هدف ارائه کل اثر و یا بخشی از آن توسط دیگری به عنوان اثر خود، جرم بوده و مرتکب یا مرتکبان علاوه بر واریز وجوه دریافتی به خزانه دولت مشمول مجازات به شرح زیر می باشند:

۱- ارتکاب جرم توسط شخص حقیقی مشمول مجازات جزای نقدی درجه سه و محرومیت از حقوق اجتماعی درجه شش است.

۲- در صورت ارتکاب جرم توسط شخص حقوقی علاوه بر مجازات مرتکب و مدیران و گردانندگان مربوطه، مجازات شخص حقوقی حسب مورد مطابق مواد

۱. لایحه مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی در تاریخ ۱۳۹۴/۴/۱۴ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ با عنوان لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۱۰۱/۳۵۲۶۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۲ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر ابهام در برخی از مفاد این مصوبه را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۵ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۶/۵/۳۱ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۳۹۵ مورخ ۱۳۹۶/۶/۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

(۲۰)، (۲۱) و (۲۲) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱^(۱) تعیین می‌گردد. تبصره ۱- معاونت در جرائم موضوع بندهای (۱) و (۲) مستوجب حداقل مجازات مقرر می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که ارتکاب جرم موضوع این قانون از طریق پایگاه الکترونیکی و یا در قالب بنگاه (شامل مؤسسه، شرکت یا هر نوع دیگر) اعم از ثبت‌شده یا نشده انجام شود و یا برای انجام آن اقدام به تبلیغ به هر نحو گردد، مرتکب یا مرتکبان به میانگین حداقل و حداکثر مجازات مقرر فوق محکوم می‌شوند.

تبصره ۳- ...»

آقای شب‌زنده‌دار- این تبصره (۲)، محل صحبت کثیری در مجمع مشورتی فقهی بود. این تبصره می‌گوید: «در صورتی که ارتکاب جرم موضوع این قانون از طریق پایگاه الکترونیکی و یا در قالب بنگاه (شامل مؤسسه، شرکت یا هر نوع دیگر) اعم از

۱. مواد (۲۰)، (۲۱) و (۲۲) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۲۰- در صورتی که شخص حقوقی بر اساس ماده (۱۴۳) این قانون مسئول شناخته شود، با توجه به شدت جرم ارتكابی و نتایج زیان‌بار آن به یک تا دو مورد از موارد زیر محکوم می‌شود. این امر مانع از مجازات شخص حقیقی نیست:

الف- انحلال شخص حقوقی

ب- مصادره کل اموال

پ- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج سال

ت- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج سال

ث- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری حداکثر برای مدت پنج سال

ج- جزای نقدی

چ- انتشار حکم محکومیت به وسیله رسانه‌ها.

تبصره- مجازات موضوع این ماده، در مورد اشخاص حقوقی دولتی و یا عمومی غیر دولتی در مواردی که اعمال حاکمیت می‌کنند، اعمال نمی‌شود.

ماده ۲۱- میزان جزای نقدی قابل اعمال بر اشخاص حقوقی حداقل دو برابر و حداکثر چهار برابر مبلغی است که در قانون برای ارتکاب همان جرم به وسیله اشخاص حقیقی تعیین می‌شود.

ماده ۲۲- انحلال شخص حقوقی و مصادره اموال آن زمانی اعمال می‌شود که برای ارتکاب جرم به وجود آمده یا با انحراف از هدف مشروع نخستین، فعالیت خود را منحصرأ در جهت ارتکاب جرم تغییر داده باشد.»

ثبت شده یا نشده انجام شود...» در آن بنگاه بسته می شود. برخی از اعضای این مجمع می گفتند که اطلاق این تبصره، شامل مواردی می شود که خلاف شرع است.^(۱) یکی از آن موارد مثلاً یک مؤسسه ای است که این کارهای خلاف را کرده است. حالا فرض کنید که این مؤسسه در آنجا شاگردانی دارد؛ (۵۰۰) تا یا (۴۰۰) تا شاگرد دارد. این تبصره می گوید آنجا را پلمب می کنند و کارش را متوقف می کنند. این پلمب و توقف، باعث می شود که آن شاگردها و آنهایی که اصلاً دخالتی در این امر نداشته اند، متضرر بشوند.

آقای یزدی - مدیر را مجازات می کنند؛ یعنی شخصیت حقوقی را مجازات می کنند. به سایر افراد مؤسسه که کاری ندارند.

آقای شب زنده دار - نه، بحث «مدیر» اینجا نیامده است. حالا من توضیحش را خدمتتان

۱. «نظر چهار عضو از نه نفر از اعضای حاضر در جلسه این بود که اطلاق این تبصره خلاف شرع می باشد. توضیح اینکه اطلاق تبصره مورد بحث شامل تعطیل نمودن و متوقف کردن فعالیت بنگاه و پایگاه الکترونیکی در فرضی که فردی از افراد حقیقی مرتکب این جرم گردد و یا اینکه بعضی از اشخاص حقوقی - نه تمام اشخاص - مرتکب این جرم گردند، می شود و تعطیل نمودن پایگاه به مجرد ارتکاب جرم بعضی از افراد وجهی نداشته و خلاف شرع می باشد؛ خصوصاً با توجه به اینکه موجب آواره شدن دانش پژوهان آن بنگاه و مؤسسه می گردد. در مقابل نظر اکثر اعضاء این بود که چنین اطلاق ثابت نیست و مستفاد از تعبیر «از طریق پایگاه الکترونیکی و یا در قالب بنگاه» آن است که پایگاه الکترونیکی به عنوان وسیله ای برای خلافتکاری درآمده است و بنگاه به صورت قالبی برای خلافتکاری درآمده است و در صورتی که پایگاه الکترونیکی و بنگاه مذکور بدین گونه باشد، تعطیل نمودن و متوقف کردن فعالیت آن مانعی ندارد. به خلاف فرضی که شخص حقیقی و یا بعضی از اشخاص حقوقی پایگاه الکترونیکی یا بنگاه مذکور عمل خلاف را انجام دهند که اطلاق تبصره شامل چنین صورتی نمی گردد و وجهی برای تعطیل نمودن آن در این فرض نیست.

ان قلت: در فرضی که کل بنگاه و قالب بنگاه خلافتکاری می باشد، تعطیل نمودن آن منجر به آواره شدن دانش پژوهان آن گردیده؛ و لذا دارای ایراد است.

قلت: اگر کل بنگاه خلافتکار است، قاعدتاً دانش پژوهان آن نیز خلافتکار می باشند. مضافاً اینکه ایشان می توانند جذب سایر مؤسسات و مراکز علمی مشابه و مرتبط با مرکز متخلف گردند. همچنین تعطیل نمودن و متوقف کردن با دستور مراجع قضایی صالحه می باشد که در فرض عدالت ایشان مشکلی لازم نمی آید. البته اگر بنگاه دارای چند بخش می باشد و خلاف در بعضی از بخش ها صورت گرفته است، تعطیل نمودن بخش های دیگر وجهی ندارد.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۴۱، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۴، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/9O6fW

عرض می‌کنم. حالا البته اشتباه از جانب من است که این اشکال را زود خواندم؛ چون این اشکال مربوط به تبصره (۳) است که می‌گوید: «تبصره ۳- محل بنگاه و یا پایگاه الکترونیکی مندرج در تبصره (۲) به درخواست یکی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع مربوطه و با دستور مراجع قضایی حسب مورد پلمب یا متوقف می‌شود.» طبق این تبصره، آن مؤسسه پلمب می‌شود یا متوقف می‌شود. البته بعضی از اعضا [ای مجمع مشورتی فقهی] هم می‌گفتند نه، این پلمب و توقف در صورتی است که حتی شاگردا، یعنی کل اعضا در ارتکاب جرم دخیل باشند.

آقای یزدی - «تبصره ۳- محل بنگاه و یا پایگاه الکترونیکی مندرج در تبصره (۲) به درخواست یکی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع مربوطه و با دستور مراجع قضایی حسب مورد پلمب یا متوقف می‌شود.» معنای این عبارت این است که اگر کل اعضای آن مؤسسه در ارتکاب جرم دخیل بودند، مؤسسه پلمب می‌شود؟ خب بله، اگر کل اعضا دخیل بودند، خب همه مجرمند. ولی اگر کل اعضا دخیل نبودند، چه می‌شود؟

آقای هاشمی شاهرودی - می‌گوید پلمب به درخواست یکی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع است. خب، این وزارتخانه‌ها هم که پلمب را این‌طوری [= در صورتی که تنها برخی از اعضای مؤسسه مجرم باشد،] درخواست نمی‌کنند.

آقای شب‌زنده‌دار - ولی این مصوبه اجازه می‌دهد که مؤسسه تعطیل شود.

آقای یزدی - مؤسسه را با دستور قضایی تعطیل می‌کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - این مصوبه اجازه‌اش را می‌دهد، ولی وزارتخانه‌ها پلمب را درخواست نمی‌کنند؛ چون به مصلحت نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - نه.

آقای کدخدائی - فرض بکنید بانکی متخلف بشود و کارهای خلاف انجام بدهد. بعد مسئولین هم آن بانک را تعطیل بکنند. در این صورت، سرمایه‌گذارانی که آنجا بودند به هر حال به نوعی متضرر می‌شوند، ولی مسئولین با تعطیل کردن آن بانک دارند از یک کار خلاف جلوگیری می‌کنند. الآن هم دارند آن مؤسسه‌ی متخلف را تعطیل

می‌کند. بله، حالا ممکن است در کنارش چهار نفر هم به دلیل اینکه دیگر در آنجا حضور ندارند، یک ضرری داشته باشند. این کار، چه اشکالی دارد؟

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای یزدی - همیشه این بحث در مورد مجازات کلیه‌ی شرکت‌ها و شخصیت‌های حقوقی بوده است.

آقای کدخدائی - خب، در غیر این صورت، مؤسسه‌ی متخلف دوباره به کار خلافتش ادامه می‌دهد.

آقای شب‌زنده‌دار - نه دیگر، چون این مؤسسه برای این افراد متخلف است. یک سری از این افراد را هم که گرفته‌اند.

آقای کدخدائی - خب، اگر این افراد را گرفتند، پس عملاً این مؤسسه تعطیل می‌شود دیگر.

منشی جلسه - گاهی اصلاً کار یک مؤسسه خلاف است. الآن دور میدان انقلاب از این مؤسسه‌ها هست.

آقای یزدی - این بحث همیشه درباره شرکت‌ها و مؤسسات و سازمان و شخصیت‌های حقوقی بوده است.

آقای کدخدائی - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - اگر یک جایی این چنین باشد، وزارتخانه‌ی مربوطه مصلحت نمی‌بیند و پلمب آنجا را درخواست نمی‌کند. بالاخره این بند درخواست پلمب مؤسسه‌ی متخلف را در اختیار این دو وزارتخانه قرار داده است. آن وزارتخانه هم به مصلحت آن مؤسسه نگاه می‌کند.

آقای مدرس‌یزدی - علاوه بر این، خب اصولاً قانون می‌گوید که خسارت کسانی که دچار ضرر شده‌اند و عضو این مؤسسه‌ها بوده‌اند باید جبران بشود.^(۱) این مطلب در قانون هست که اگر یک کسی به کس دیگری خسارت زد، خب این خسارت را باید جبران کند.

۱. ماده (۱) قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹/۲/۷ کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین: «ماده ۱ - هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی‌احتیاطی به جان یا سلامتی یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجارتي یا به هر حق دیگر که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده، لطمه‌ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود، مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می‌باشد.»

آقای یزدی - نه دیگر، با احراز شدن تخلف، صلاحیت این مؤسسه در حقیقت زیر سؤال می‌رود.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، تبصره (۴) را بخوانید.

آقای شب‌زنده‌دار - مثلاً طرف، دانشجوی مثلاً دانشگاه آزاد فلان جا است که حالا مؤسسه‌اش را پلمب می‌کنند [و این فرد ضرر می‌کند].

آقای یزدی - یعنی اگر به قول شما یک مؤسسه‌ای هست که مثلاً پنجاه تا شاگرد دارد و ده، پانزده تا از پایان‌نامه‌هایش تقلبی از کار درآمد، خوب باید در این مؤسسه را بست، ولو اینکه ده، پانزده نفر دیگر هم ضرر می‌کنند؛ چون این مؤسسه‌ای که ده، پانزده تا از پایان‌نامه‌هایش تقلبی است، از اعتبار ساقط می‌شود. اعضای این مؤسسه، این پایان‌نامه‌ها را از دیگران برداشته‌اند و مدرک گرفته‌اند و می‌خواهند اینها را بعداً به دولت بدهند و از اینها استفاده نکنند. خوب، این مؤسسه از اعتبار ساقط می‌شود. حالا پانزده نفر دیگر از شاگردهایش هم آسیب می‌بینند. خوب چاره‌ی دیگری نیست. اینها باید بروند و در یک مؤسسه‌ی دیگری کار بکنند.

آقای مدرسی یزدی - نه، اینها نباید آسیب ببینند. مؤسسه باید به اینها خسارت بدهد.

آقای یزدی - حالا بالاخره باید بروند و در جای دیگری درس بخوانند. اعتبار این مؤسسه [با این تخلفات] از بین می‌رود، البته نه فقط به خاطر یک پایان‌نامه‌ی تقلبی. چون اگر یک مؤسسه و یک شخصیت حقوقی بخواند مجازات بشود، باید جرمش جرمی باشد که بگویند این دستگاه مجرم به حساب می‌آید، نه اینکه یک نفر یا یک پایان‌نامه‌ی تقلبی از آن بیرون بیاید. وقتی به یک مؤسسه گفته می‌شود این مؤسسه بی‌اعتبار است که مثلاً سه تا، چهار تا کار تقلبی از آن در بیاید یا کتاب‌های دیگران را به اسم خودش چاپ کرده باشد یا پایان‌نامه‌های دیگران را به اسم مثلاً بچه‌های خودشان چاپ کرده باشد. در این موارد، این مؤسسه بی‌اعتبار می‌شود. این حرف، درست است دیگر. خوب البته دیگران هم ضرر می‌بینند، اما اینکه می‌گوییم ضرر می‌بینند، یعنی اینکه باید بروند و جاهای دیگری درس بخوانند. من یادم است درباره تخلفات شرکت مسافربری هم همین اعتراض مطرح شده بود. مسئولین که نمی‌آیند با یک تصادف در یک شرکت مسافربری را ببندند، ولی اگر یک شرکت مسافربری هر روز دو تا تصادف داشته باشد، ولو اینکه چهل، پنجاه تا ماشین هم داشته باشد، در این

شرکت را می‌بندند و می‌گویند شما دیگر حق مسافری ندارید. البته صاحب ماشین‌ها باید بروند و ماشین‌هایشان را به شرکت‌های دیگر ببرند و با آنها کار کنند. اما این شرکت، دیگر اعتبار ندارد، چرا؟ به خاطر اینکه عرضه‌ی رئیس آن شرکت، عرضه‌ای نبوده است که بتواند این شرکت را کنترل بکند. معنای شخصیت حقوقی، همین است. **آقای موسوی** - ممکن است دو تا منظور از این تبصره برداشت شود؛ یک وقتی هست که مثلاً فرض کنید چند تا پایان‌نامه در دانشکده‌ی حقوق دانشگاه علامه طباطبایی مشکل دارد، این تبصره به این معنا نیست که آن دانشکده یا دانشگاه را تعطیل بکنند. اما مؤسساتی در بیرون هستند که اصلاً کارشان این است که پول می‌گیرند و پایان‌نامه‌ی تقلبی تولید می‌کنند و برای دانشجو پایان‌نامه و مانند اینها می‌نویسند. این تبصره بیشتر به آن مؤسسات اشاره دارد و می‌گوید آن وقت مثلاً با درخواست وزارت علوم این مؤسسات را ببندید.

آقای شب‌زنده‌دار - در اینجاها که اشکالی وجود ندارد، اما اطلاق این تبصره اشکال دارد.

آقای موسوی - آن مسئله‌ای که آیت‌الله شب‌زنده‌دار مطرح کردند، این است که وقتی که این مؤسسه بسته شد، افرادی متضرر می‌شوند. اگر آن مؤسسه‌ی تقلبی که مدام دارد پول می‌گیرد و برای دیگران پایان‌نامه می‌نویسد بسته شد، آن کارگراها و آنهایی که در آنجا مشغول هستند ضرر می‌بینند؛ چون در صورت بسته شدن مؤسسه، این کارگراها باید از آنجا بروند، آن وقت حقوقشان چطوری پرداخت شود؟ منظور جناب آقای شب‌زنده‌دار این است. ضمن اینکه به جای کلمه‌ی «پلمب» در این تبصره، می‌توانیم کلمه‌ی «مهر و موم» بگذاریم که مغایر با اصل (۱۵) نشود.

آقای شب‌زنده‌دار - شاگردانی که آنجا کار می‌کنند، متضرر می‌شوند، در صورتی که آنها دخیل در این تخلفات نیستند.

آقای موسوی - بله.

آقای یزدی - بالاخره یک شخصیت حقوقی، مرکب از تعدادی از افراد است. اگر صدق بکند که آن شخصیت حقوقی مجرم است، باید اعتبار شخصیت حقوقی از آن گرفته بشود. همچنان که اگر زید یا هر شخصیت حقیقی جرم کرد، باید خودش مجازات بشود، شخصیت حقوقی هم ممکن است [مرتکب جرم شود و لذا باید

خودش مجازات شود]. وقتی این عنوان روی یک مؤسسه‌ای باشد. حالا فرق نمی‌کند اسم علامه رویش باشد یا اسم مجتهد رویش باشد یا اسم یک دانشگاهی رویش باشد. به هر حال این شخصیت حقوقی یک مؤسسه‌ای است که پایان‌نامه‌ی تقلبی به اشخاص می‌دهد یا مثلاً با پول نمره به افراد می‌دهد یا کتاب‌های دیگران را به اسم خودش چاپ می‌کند. بعضی از ناشرین هستند که این حالت را دارند. حالا باید در تشکیلات آن ناشری را که کتاب‌های بقیه را به اسم خودش چاپ می‌کند، بست. البته در این بستن، تضرر هم هست، ولی این، یک مسئله‌ی عرفی و عقلائی است.

آقای جنتی - حالا این تبصره اشکالی ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - آقا بخوانید؛ تبصره‌ی بعدی را بخوانید تا جلو برویم.

آقای کدخدائی - بله، بخوانیم.

آقای هاشمی شاهرودی - تبصره (۴) را بخوانید دیگر.

آقای جنتی - آقا بخوانید.

آقای موسوی - حالا بهتر است گفته شود در مؤسسه را «مهر و موم» می‌کنند.

آقای کدخدائی - نه دیگر، الآن که مهر و موم وجود ندارد.

آقای موسوی - چرا؟ الآن مثلاً در اینجا را مهر و موم نمی‌کنند؟

آقای کدخدائی - نه، الآن [به جای مهر و موم] یک کاغذ روی در می‌زنند؛ مهر و موم و «سیم و سرب» دیگر استفاده نمی‌شود.

منشی جلسه - این ایراد مربوط به «پلمب» وارد شد؟

آقای هاشمی شاهرودی - نه، ایرادی ندارد. بخوانید. تبصره (۴) را بخوانید که مربوط به بحث «بازرسان» است.

آقای موسوی - خود «پلمب» که فارسی نیست.

آقای هاشمی شاهرودی - «پلمب» دیگر خیلی داخلی شده است. تبصره (۴) را بخوانید.

آقای جنتی - بخوانید.

منشی جلسه - «تبصره ۴- بازرسان وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اجرای این قانون و مطابق قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ پس از فراگیری مهارت‌های لازم، عندالاقضاء می‌توانند به عنوان ضابط خاص محسوب شوند.»

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - دوستان [در مجمع مشورتی حقوقی] به این تبصره یک ابهامی گرفته‌اند؛^(۱) از این جهت که این بازرسان را می‌خواهند ضابط کنند، منتها ضابطه ندارد. این تبصره فقط گفته است اینها عندالافتضاء ضابط بشوند.

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خب دیگر، تبصره (۵) را بخوانید. این هم اشکال نیست.

منشی جلسه - «تبصره ۵- ارائه خدماتی که در جریان تهیه آثار پژوهشی- علمی و هنری انجام آنها توسط اشخاص ثالث متعارف است از قبیل خدمات آزمایشگاهی، تایپ، کمک به گردآوری داده‌ها، ترجمه، تکثیر و ویراستاری اثر، مشمول حکم مقرر در این قانون نیست.

تبصره ۶- در صورت استفاده از آثار متقلبانه موضوع این قانون توسط اعضای هیئت علمی، دانشجویان، کارکنان اداری و طلاب، ضمن سلب هرگونه امتیاز مادی و یا معنوی مترتب بر آن و ملغی‌الاثربودن هرگونه مدرک تحصیلی، پایه، مرتبه علمی، رتبه و یا عناوین مشابه علمی، به تخلفات نامبردگان حسب مورد توسط هیئت‌های انتظامی اعضای هیئت علمی، هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیته‌های انضباطی دانشجویان و یا دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت رسیدگی شده و به مجازات‌های زیر محکوم می‌شوند:

الف- هیئت علمی به یکی از مجازات‌های ردیف (۷) تا (۱۱) ماده (۸) قانون مقررات انتظامی هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن^(۲)

۱. «در ذیل این تبصره، منظور از واژه «عندالافتضاء» معلوم نیست؛ چرا که مشخص نیست افراد مذکور در این تبصره در چه شرایطی «ضابط» محسوب می‌شوند و ضابطه این امر چیست و مرجع تشخیص آن کیست و لذا این تبصره ابهام دارد.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۴۷، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، صص ۱۴-۱۵، قابل مشاهده در نشانی زیر:

yon.ir/47Nsz

۲. ماده (۸) قانون مقررات انتظامی هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۸- انواع مجازات‌ها به ترتیب اهمیت عبارتند از:

...-۱

۷- انفضال موقت از یک ماه تا یک سال

ب- دانشجویان به یکی از مجازات‌های ردیف (ب-۱) تا (ب-۵) ماده (۷) آیین‌نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۳۵۸ مورخ ۱۴/۰۶/۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن^(۱)

پ- کارکنان اداری به یکی از مجازات‌های ردیف (د) تا (ک) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن^(۲)

→

۸- بازخرید خدمت با پرداخت (۴۵) روز حقوق در قبال هر سال خدمت دولتی تا ده سال و پرداخت یک ماه حقوق در قبال هر سال نسبت به مازاد ده سال خدمت. کسور بازنشستگی افرادی که خدمت آنان بازخرید می‌شود به آنان مسترد خواهد شد و کسر یک سال خدمت یک سال محسوب می‌شود.

۹- اخراج از دانشگاه یا مؤسسه آموزشی یا تحقیقاتی مربوط

۱۰- اخراج از مؤسسه متبوع و محرومیت از پذیرش در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور

۱۱- انفصال دائم از خدمات دولتی.

تبصره- ...»

۱. ماده (۷) تکمیل آیین‌نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۰۶/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی: «ماده ۷- تنبیهات:

الف- تنبیهاتی که با حکم کمیته‌های انضباطی دانشگاه یا کمیته مرکزی انضباطی نسبت به دانشجویان می‌تواند اعمال شود. ...

ب- تنبیهاتی که فقط با حکم کمیته مرکزی انضباطی نسبت به دانشجویان می‌تواند اعمال شود:

ب-۱- منع موقت از تحصیل تا چهار نیم‌سال تحصیلی (با احتساب یا بدون احتساب سنوات) تبصره- چنانچه پس از اجرای حکم کمیته و در طول مدت تحصیل دانشجوی، احتساب سنوات محرومیت از تحصیل مانع از فارغ‌التحصیل شدن دانشجوی شود و دانشجوی متعذر به عذر موجه شود، کمیته مرکزی پس از ارائه دلایل و مدارک تعذر از سوی دانشجوی و بررسی، بنا به تشخیص می‌تواند اقدام به تبدیل حکم به عدم احتساب سنوات کند.

ب-۲- تغییر محل تحصیل دانشجوی

ب-۳- تبدیل دوره تحصیلی دانشجوی از روزانه به شبانه

ب-۴- اخراج دانشجوی از دانشگاه با حفظ حق شرکت مجدد در آزمون ورودی

ب-۵- محرومیت از تحصیل در کلیه دانشگاه‌ها تا (۵) سال.»

۲. ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۹- تنبیهات اداری به ترتیب زیر عبارتند از:

الف- اخطار کتبی بدون درج در پرونده استخدامی

ب- توبیخ کتبی با درج در پرونده استخدامی

←

ت- طلاب؛ بر اساس قوانین و مقررات دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت.»
آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حالا نمی‌شود به این تبصره (۶) ایراد جدی وارد کرد، ولی این ماده استفاده از آثار متقلبانه را هم برای دانشجویان و هم برای اعضای هیئت علمی تخلف انتظامی حساب کرده است و بررسی تخلفات کارکنان را به هیئت تخلفات اداری داده است، در حالی که بررسی تخلفات طلاب را به دادسرای ویژه روحانیت داده است.

آقای هاشمی شاهرودی - آخر طلاب چنین هیئتی ندارند؛ طلاب چیزی به‌عنوان تخلف انتظامی ندارند.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چرا؛ [مجمع مشورتی حقوقی] می‌گوید آنجا هم یک هیئت انضباطی خاص حوزه‌ی علمیه هست.^(۱)

→

ج- کسر حقوق و فوق‌العاده شغل یا عناوین مشابه حداکثر تا «یک‌سوم از یک ماه» تا یک سال

د- انفصال موقت از یک ماه تا یک سال

ه- تغییر محل جغرافیایی خدمت به مدت یک تا پنج سال

و- تنزل مقام و یا محرومیت از انتصاب به پُست‌های حساس و مدیریتی در دستگاه‌های دولتی و دستگاه‌های مشمول این قانون

ز- تنزل یک یا دو گروه و یا تعویق در اعطای یک یا دو گروه به مدت یک یا دو سال

ح- بازخرید خدمت در صورت داشتن کمتر از (۲۰) سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین زن و کمتر از (۲۵) سال سابقه خدمت دولتی در مورد مستخدمین مرد با پرداخت (۳۰) تا (۴۵) روز حقوق مبنای مربوط در قبال هر سال خدمت به تشخیص هیئت صادرکننده رأی

ط- بازنشستگی در صورت داشتن بیش از بیست سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین زن و بیش از (۲۵) سال سابقه خدمت دولتی برای مستخدمین مرد بر اساس سنوات خدمت دولتی با تقلیل یک یا دو گروه

ی- اخراج از دستگاه متبوع

ک- انفصال دائم از خدمات دولتی و دستگاه‌های مشمول این قانون.

تبصره ۱- «...»

۱. «نکته‌ای که در این رابطه وجود دارد، این است که با توجه به اینکه به موجب «آیین‌نامه انضباطی طلاب حوزه‌های علمیه» مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۰ کمیته خاص شورای عالی حوزه‌های علمیه، رسیدگی به تخلفات انضباطی طلاب بر عهده هیئت‌های انضباطی خاصی تحت عنوان «هیئت انضباطی واحد آموزشی» و «هیئت انضباطی استان» قرار گرفته است، به نظر می‌رسد مناسب بود جهت رعایت تناسب در تعیین مرجع رسیدگی به تخلفات طلاب نسبت به سایر اشخاص موضوع تبصره (۶) (دانشجویان،

←

آقای موسوی - باید این موضوع را به عنوان «تذکر» به مجلس بگوییم.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - البته نمی‌شود ایراد آن‌طوری گرفت.

آقای هاشمی شاهرودی - حوزه که هیئت تخلفات اداری ندارد. دادگاه ویژه روحانیت هم که دادگاه رسیدگی به تخلفات اداری نیست و اصلاً این کار، تخلفات اداری حساب نمی‌شود.

آقای سوادکوهی - رسیدگی به این تخلفات [در دادگاه ویژه روحانیت] می‌تواند از جهت «ارتکاب اعمال خلاف شئون روحانیت» باشد، که البته آن هم ضابطه‌ای ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - همین شیوه بهتر است. این روش قوی‌تر است و قاطعیتش هم بیشتر است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، بازدارنده‌تر است.

آقای هاشمی شاهرودی - بازدارنده‌تر است.

منشی جلسه - «تبصره ۷- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند جهت پیشگیری از جرائم موضوع این قانون اقدامات زیر را انجام دهند:

۱- ترویج فرهنگ احترام به حقوق مالکیت فکری از طریق گنجاندن دروس ذی‌ربط و اصلاح سرفصل برنامه‌های درسی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی.»

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این «اصلاح سرفصل برنامه‌های درسی» جزء وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی است.^(۱)

→

اعضای هیئت علمی و کارکنان، «هیئت‌های انضباطی مذکور در آیین‌نامه انضباطی طلاب حوزه‌های علمیه»، جایگزین «دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت» می‌شدند و در این صورت در بند (ت) این تبصره نیز عبارت «یکی از مجازات‌های ردیف (۸) تا (۲۹) ماده (۷) آیین‌نامه انضباطی طلاب حوزه‌های علمیه» باید جایگزین عبارت «بر اساس قوانین و مقررات دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت» می‌شد. ... نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۶۰۵۰۲۷، مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۰، صص ۱۵-۱۶، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/47Nsz

۱. بند (۱۹) مصوبه‌ی شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۰ در خصوص جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی: «۱۹- سیاست‌گذاری تدوین کتب درسی و تعیین ضوابط نشر کتاب و تولیدات هنری و فرهنگی.»

←

آقای موسوی - بله، این از وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی است؛ در حالی که مجلس اینجا فقط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را نوشته است.

آقای علیزاده - ببینید؛ «آقا» [=مقام معظم رهبری] همان موقع، قدیم‌ها فرمودند هر چه را که مجلس تصویب کرد، [باید با مصوبات این شورا هماهنگ باشد]. اگر مجلس یک چیزی خلاف مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب بکند، خلاف است.^(۱) فرمایش ایشان یادتان می‌آید؟

آقای کدخدائی - بله.

آقای موسوی - ایشان این را قبلاً فرموده‌اند.

آقای علیزاده - بله، آنجا فرموده بودند که نباید قانون هر چه را که این شورا تصویب کرده است، نقض کند. اگر شورای عالی انقلاب فرهنگی بیاید و بگوید این سرفصل جزء برنامه‌ی درسی نباشد، این دو وزارتخانه نمی‌توانند بگویند چرا، این سرفصل باید جزء برنامه‌های درسی باشد یا اگر شورا بگوید چیزی سرفصل باشد، اینها نمی‌توانند بگویند سرفصل نباشد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشگده شورای نگهبان) - نه، اصل وظیفه‌ی اصلاح سرفصل‌ها، جزء وظایف این شورا است.

آقای کدخدائی - الآن این تبصره نگفته است که حتماً خود این وزارتخانه‌ها سرفصل

→

راهبرد (۱) فصل ششم - نظام آموزشی، مصوبه‌ی سند دانشگاه اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی: «راهبرد (۱):

برنامه‌ریزی، تنظیم و بازنگری سرفصل‌ها و تدوین متون و برنامه‌ریزی آموزشی در تمامی شاخه‌های علوم بر اساس آموزه‌های اسلامی.»

۱. «لیکن مصوبات اینجا باید اجرا شود ... به صورتی نباشد که اینجا یک عده از افراد متفکر، صاحب منزلت فرهنگی و فکری و اجتماعی و غیره بنشینند و چیزی را تصمیم‌گیری کنند، بعد ناگهان مثلاً مجلس در حاشیه‌ی یک مصوبه، همه‌ی آنها را نقض کند و بی‌نتیجه شود. این مصلحت نیست. گاهی می‌شود از طرف دستگاهی یک مصوبه به مجلس برده می‌شود که یک گوشه‌ی آن به چیزی اشاره دارد که به کلی همه‌ی آنچه را که این مجموعه نشست‌اند، فکر و کار کرده‌اند، از بین می‌برد؛ این‌گونه نباشد. این را نمی‌خواهیم.» بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۷۵/۹/۲۰، قابل دسترسی در نشانی زیر:

برنامه‌های درسی را اصلاح بکنند. منظور این تبصره حتماً این است که بروید و این کار را از طریق شورای عالی انقلاب فرهنگی دنبال بکنید. یعنی اگر مسیر تغییر سرفصل، آن است که می‌فرمایید، باید وزارتخانه برود و پیگیری بکند تا سرفصل‌ها از آن طریق اصلاح بشود.

آقای موسوی - شورای عالی انقلاب فرهنگی یک نهادی به نام «شورای تحول و ارتقای علوم انسانی» دارد که اعضای آن، این سرفصل‌های درسی مخصوصاً سرفصل درس‌های علوم انسانی را تهیه می‌کنند و می‌نویسند. این نهاد، جزء این شورا است. الآن حتی حقوقی که باید برای برگزاری این جلسات به اعضای این شورا بدهند، وزارت علوم باید بدهد، ولی متأسفانه نمی‌دهد. الآن خود شورای عالی انقلاب فرهنگی دارد حق الزحمه‌ی جلساتشان را می‌دهد. منظورم این است که همین شورای تحول این صلاحیت تغییر سرفصل‌ها را دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - بالاخره اصل این وظیفه مربوط به این دو وزارتخانه است؛ اصل این صلاحیت برای این وزارتخانه‌ها است.

آقای موسوی - نه، یعنی اگر وزارت علوم هم بخواهد سرفصل‌های درسی را تغییر بدهد، باید درخواستش را برای شورای تحول بفرستد و نهایتاً شورای عالی انقلاب فرهنگی هم باید تأیید بکند. حالا چون خود من عضو «کارگروه تخصصی حقوق» این شورا هستم، [نسبت به این موضوع، اطلاع کامل دارم].

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خب، یعنی خود این وزارتخانه باید سرفصل‌ها را نگاه بکند و [در صورت لزوم،] درخواست تغییر سرفصل‌ها را بدهد. اینجا هم مقصود همین است که وظیفه‌ی این وزارتخانه است که درخواستش را بفرستد تا بعد به این شورا بیاید. ما اینجا اصل این وظیفه را بر عهده‌ی این وزارتخانه می‌گذاریم.

آقای علیزاده - این تبصره گفته است وزارتخانه‌های فلان، جهت انجام فلان، اقدامات زیر را انجام دهند؛ پس یعنی اینکه نگفته است خود این وزارتخانه‌ها این کارها را انجام بدهند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، گفته است این دو وزارتخانه اقدامات زیر را انجام دهند. **آقای هاشمی شاهرودی -** بند (۲) را بخوانید.

منشی جلسه - «۲- الزام دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی به اعمال

نظارت دقیق بر رعایت حقوق مالکیت فکری در آثار علمی و پایان نامه ها و رساله های دانشجویی

- ۳- اعمال مجازات انتظامی اخراج دانشجو یا ابطال پایان نامه و رساله یا مدرک تحصیلی در صورت احراز جرم موضوع این قانون با توجه به میزان تخلف
- ۴- اعمال مجازات انتظامی تنزل رتبه یا پایه عضو هیئت علمی، اخراج، لغو قرارداد در صورت احراز جرم موضوع این قانون در آثار علمی با توجه به میزان تخلف.»

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - اینجا، هم در بند (۳) و هم در بند (۴)، بحث هست. این مصوبه قبلاً در تبصره ی قبلی [= بند (ب) تبصره (۶)] گفته است در مورد تخلفات دانشجو مطابق بند فلان تا فلان آیین نامه انضباطی دانشجویان عمل می شود. آن بندها در مجموع ده تا مجازات برای متخلفان داشت، در حالی که الان این تبصره آمده است و آن مجازات ها را محدود کرده است. در مورد هیئت علمی هم وضعیت همین طور است؛ در [بند (الف)] تبصره ی قبلی، در مورد اعضای هیئت علمی طبق قانون مقررات انتظامی هیئت علمی، موارد متعددی از مجازات ها آمده است، ولی بند (۴) این تبصره گفته است وزارت علوم این مجازات های محدود را اعمال کند.

آقای هاشمی شاهرودی - این مجازات ها در صورتی اعمال می شود که میزان تخلف به اینها بخورد. بله، این مجازات ها با توجه به میزان تخلف است؛ یعنی اگر تخلف از این رده بود، آن وقت این مجازات ها را اعمال کنند، اما اگر تخلف از این رده نبود، همان [مجازات های تبصره ی قبل را اعمال کنند. این] کار هم بر عهده ی این وزارتخانه ها است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، مجازات هایی که در آن آیین نامه آمده است هم بر اساس میزان تخلف است.

آقای هاشمی شاهرودی - نه دیگر.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - طبق تبصره ی قبلی، اعمال موارد متعددی از مجازات ها بر عهده ی همان هیئت انتظامی است. این تبصره هم می گوید وزارت علوم این کار را بکند؛ ولی خود وزارت علوم که این کار را نمی کند، بلکه

همین هیئت‌های انتظامی این کار را می‌کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - اینجا می‌گویند برای اعمال این مجازات‌ها، تخلف باید در این حد باشد.

آقای کدخدائی - نه، خود آن هیئت‌هایی که زیر نظر وزارت علوم هستند متصدی این کار هستند. تبصره‌ی قبلی گفته است برای مجازات، طبق بند فلان تا بند فلان این آیین‌نامه عمل شود. خود آن آیین‌نامه ده تا مجازات دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - این تبصره، یعنی باید این چهار تا مجازات زیر نظر وزارت علوم اعمال بشود.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج‌آقا، هیئت انتظامی [مذکور در تبصره (۶)] هم متعلق به وزارت علوم است. این تبصره (۷) هم وزارت علوم است.

آقای عزیزاده - ما در قانون مربوط به تخلفات اداری این مطلب را داریم که هم خود وزیر و هم بالاترین مقام دستگاه، می‌تواند بعضی از مجازات‌های انتظامی را اعمال بکند.^(۱)

آقای کدخدائی - بله.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - یعنی الآن مراجع رسیدگی به این تخلفات، دو تا مرجع است؟ دو تا مرجع که نیست.

آقای ابراهیمیان - منظور این تبصره این است که این وزارتخانه‌ها مجری تصمیمات آن هیئت‌ها هستند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه دیگر، الآن این تبصره یک ابهامی دارد.

۱. ماده (۱۲) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۲۳ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۲ - رئیس مجلس شورای اسلامی، وزراء، بالاترین مقام اجرایی سازمان‌های مستقل دولتی و سایر دستگاه‌های موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون و شهردار تهران می‌توانند مجازات‌های بندهای (الف)، (ب)، (ج)، (د) ماده (۹) این قانون را رأساً و بدون مراجعه به هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری در مورد کارمندان متخلف اعمال نمایند و اختیارات اعمال مجازات‌های بندهای (الف)، (ب) و (ج) را به معاونان خود و بندهای (الف) و (ب) را به استانداران، رؤسای دانشگاه‌ها و مدیران کل تفویض کنند. در صورت اعمال مجازات توسط مقامات و اشخاص مزبور، هیئت‌های تجدید نظر حق رسیدگی و صدور رأی مجدد در مورد همان تخلف را ندارند، مگر با تشخیص و موافقت کتبی خود آن مقامات و اشخاص.»

آقای شبزنده‌دار - ببینید؛ این تبصره فقط مربوط به جرم‌های خاص است؛ یعنی مثلاً مربوط به مجازات‌های اخراج و ابطال پایان‌نامه و ابطال مدرک تحصیلی است، ولی تبصره‌ی قبلی این را نمی‌گوید و ربطی به این جهات ندارد. نسبت تبصره‌ی قبلی و این تبصره، عموم و خصوص [مطلق] است.

آقای هاشمی شاهرودی - مجازات‌های ذکر شده در تبصره‌ی قبلی را دادگاه انتظامی اجرا می‌کند، ولی این تبصره می‌گوید باید خود وزارت علوم هم این مجازات‌ها را اجرا کند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خود وزارتخانه که نمی‌تواند مجازات‌ها را اجرا بکند.

آقای علیزاده - چرا نمی‌تواند؟

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - وزارتخانه یعنی چه کسی؟ این هم باید به همان هیئت تخلفات انتظامی برود دیگر.

آقای هاشمی شاهرودی - می‌دانم؛ بعد از رفتن به آنجا، اعمال این مجازات‌ها با وزارت است.

آقای ابراهیمیان - این تبصره می‌گوید اجرای این احکام و انجام این کارها عملاً به‌عهده‌ی شما [= وزارت علوم] است و شما باید این کارها را بکنید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ در تبصره‌ی قبلی هم مجازات‌هایی مثل محرومیت از تحصیل هست، تغییر محل تحصیل دانشجوی هست و اخراج هم هست.

آقای هاشمی شاهرودی - خیلی خوب، اجرای آنها بر عهده‌ی هیئت‌های انتظامی است، ولی این تبصره این چهار مورد مجازات را استثنا کرده است.

آقای موسوی - نه، همین هیئت‌ها این چهار مورد را هم انجام می‌دهند.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج‌آقا، وزارت علوم که جای دیگری [غیر از این هیئت‌ها برای اجرای این مجازات‌ها] ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - آن هیئت‌ها، جایی غیر از وزارتخانه است.

آقای موسوی - نه، این هیئت‌ها جزء وزارتخانه‌ی علوم است.

آقای کدخدائی - وقتی این تبصره می‌گوید وزارت علوم این کار را می‌کند، یعنی

هیئت‌های تخلفات این کار را می‌کنند. یعنی همین هیئت تخلفی که در وزارت علوم است، این کار را می‌کند دیگر.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، ما هم همین را می‌گوییم؛ یعنی تبصره‌ی قبل برای هیئت رسیدگی به تخلفات وظیفه تعیین کرده است و گفته است ای هیئت تخلفات، اگر دانشجو این کارها را کرده باشد، به آن رسیدگی کن و همان بندهایی [از آیین‌نامه انضباطی دانشجویان] را که ما گفتیم اعمال کن؛ یعنی مجازات‌هایی مثل محرومیت، تغییر محل تحصیل، کم کردن نمره تا اخراج را اعمال بکن.

آقای کدخدائی - خب، این تبصره موارد خاص این مجازات‌ها را دوباره اینجا آورده و یک تأکیدی بر آنها کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب الآن موارد مربوط به این تبصره، چیست؟ موارد خاصش چیست؟

آقای هاشمی شاهرودی - همین چهار تایی که در [بند (۳) تبصره (۷)] ذکر شده است. **آقای شب‌زنده‌دار -** یعنی این تبصره (۷) مشخص می‌کند که چه کسی باید بگوید که مدرک تحصیلی دانشجو باطل است؟ **آقای هاشمی شاهرودی -** بله.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این را همان هیئت انتظامی می‌گوید. **آقای کدخدائی -** یعنی مجلس آمده است و اینجا به وزارت علوم گفته است که شما اینها را بگویید؛ یعنی این تبصره، این تکلیف کلی را روی دوش این وزارتخانه گذاشته است. این کار، برای تأکید است. **آقای هاشمی شاهرودی -** این، اشکالی ندارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - ببینید؛ این مصوبه بعداً برای عمل ابلاغ می‌شود و مسئولین می‌گویند چه کار کنیم؟ **آقای کدخدائی -** فرد متخلف که دوبار مجازات نمی‌شود.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - چه می‌فرمایید؟

آقای کدخدائی - می‌گویم مجازات متخلف که دو تا مجازات نیست؛ یکی است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - مجازات یکی است، ولی این تبصره‌ها

با همدیگر تهافت دارند.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، تهافت ندارند.

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - مجازات یکی است، ولی این تبصره‌ها تهافت دارند. این مصوبه در یک جا گفته است مجازات‌ها متخلف این ده تا مورد است، ولی در اینجا تنها همین سه مورد را گفته است.

آقای موسوی - ببینید؛ حالا ممکن است این مصوبه ایراد مغایرت با قانون اساسی نداشته باشد، ولی خیلی به‌هم‌ریخته است؛ یعنی در نوشتنش بقیه‌ی مسائل [قانون‌نویسی] رعایت نشده است. این اشکالی را که الان آقای دکتر ره‌بیک فرمودند هم به این معنی است. یعنی درست است که هیئت‌های تخلفات به همه‌ی این تخلفات رسیدگی می‌کنند، ولی خب این مصوبه در یک جا [= در تبصره‌ی (۶)] مثلاً ده مورد را به عنوان مجازات نوشته است، در حالی که در اینجا [= تبصره (۷)] مجازات‌ها را مثلاً یک‌طور دیگری گفته است که گویا مجازات‌ها فقط همین سه مورد است. منظور این است که این مصوبه از لحاظ نحوه‌ی نوشتن ایراد دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - این مواردی که در این تبصره (۷) آمده، مهم است. این موارد، اخراج دانشجو است، لغو مدرک تحصیلی است و چیزهایی مثل این است. لذا اینها را بایستی خود وزارت علوم انجام دهد. این تبصره بر خلاف آن تبصره‌ی قبلی، کل این دو وزارتخانه را حتی وزیر را برای اجرای این چهار تا مجازات مسئول کرده است.

آقای مؤمن - بله، ممکن است.

آقای موسوی - نه، همان هیئت انتظامی این مجازات‌ها را اعمال می‌کند. ببینید؛ می‌گویم این مصوبه ایراد مغایرت با قانون اساسی ندارد، ولی از لحاظ نوشتن و قانون نگارش، خیلی به‌هم‌ریخته است و مجلس نتوانسته است تبصره‌های این مصوبه را با هم تطبیق بدهد. یک سری تعارض‌هایی بین خود این تبصره‌ها با هم وجود دارد که حالا باید اینها را به مجلس تذکر بدهند.

آقای علیزاده - ببینید؛ آقایانی که به این تبصره ایراد می‌گیرید، توجه کنید. این جرم موضوع این قانون که همه‌ی تخلفات را در بر نمی‌گردد، بلکه تنها به تخلف در تهیه‌ی آثار علمی مربوط می‌شود. مقنن در اینجا آمده است و گفته است موضوع این مصوبه،

این تخلف باشد، وگرنه اگر دانشجو سر کلاسش نیامده باشد، اگر دانشجو غیبت کرده باشد و یا اگر با استادش درگیر شده باشد، اینها هم تخلف است.

آقای یزدی - اینها که ربطی به این بحث ندارد.

آقای علیزاده - بله؟

آقای یزدی - این مسائل که ربطی به این بحث ندارد.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، بحث درباره‌ی مجازات‌های این تبصره است.

آقای علیزاده - می‌دانم. مجلس آمده است و در اینجا این چیزها را به‌عنوان مجازات‌های متخلف تعیین کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، در آن تبصره‌ی قبلی اصلاً به نوع تخلف کاری ندارد؛ گفته است اگر آثار متقلبانه بود، آن مجازات‌هایی که در آیین‌نامه‌ی انضباطی آمده است اجرا شود.

آقای علیزاده - حالا این تبصره آن مجازات‌ها را فقط به این چند مورد محدود کرده است.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خب، ولی تبصره‌ی قبلی مجازات‌ها را محدود نکرده است. آنجا ده مورد از جمله بند (۱) و فلان و فلان را جزء مجازات‌ها شمرده است، ولی اینجا آمده و تنها همین سه تا مجازات را گفته است. حالا در اجرا چه کار کنند؟ در مقام اجرا، کدامش اجرا می‌شود؟

آقای هاشمی شاهرودی - همه‌شان اجرا می‌شود.

آقای علیزاده - هر کدام که بیشتر باشد، اعمال می‌شود.

آقای یزدی - تبصره (۸) را بخوانید.

منشی جلسه - «تبصره ۸- سایر دستگاه‌های دولتی و عمومی غیر دولتی مکلفند در صورت احراز جرم موضوع این قانون توسط کارکنان خود به‌منظور استفاده از مزایای شغلی، مجازات انتظامی مقرر در بند (د) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری را نسبت به مرتکب اعمال نمایند.»

آقای علیزاده - خیلی خب.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - این تبصره گفته است بند (د) اعمال

شود، ولی تبصره (۶) بندهای (د) تا (ک) را به عنوان مجازات بیان کرده است.

آقای جنتی - تبصره (۹).

آقای هاشمی شاهرودی - تبصره (۹) را بخوانید.

منشی جلسه - «تبصره ۹- دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی فناوری دولتی و غیر دولتی زیر نظر وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از جمله دانشگاه علمی کاربردی، دانشگاه آزاد اسلامی، جهاد دانشگاهی، حوزه‌های علمیه، مؤسسه‌های آموزش عالی غیر دولتی غیر انتفاعی، مؤسسه‌های وابسته به دستگاه‌های آموزش عالی غیر دولتی غیر انتفاعی، مؤسسه‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی و دانشگاه فرهنگیان موظف هستند از این پس پیشنهادها (پروپوزال‌ها)، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود را که فاقد طبقه‌بندی هستند در سامانه‌های اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و تأیید و فایل تمام متن و نتیجه را همانندجویی کنند. ارائه گواهی ثبت و بارگذاری فایل تمام متن و نتیجه همانندجویی این مدارک برای هرگونه پرداخت مالی به استادان راهنما، مشاور و داور و تخصیص امتیاز در ترفیع و ارتقای آنها و همچنین دانشجویان الزامی است.»

آقای شب‌زنده‌دار - این عبارت «حوزه‌های علمیه» که در سطر اول صفحه‌ی چهار همین مصوبه آمده است، در ردیف مصادیق عبارت «از جمله» آورده شده است. این عبارت «از جمله» یعنی چه؟ یعنی حوزه‌های علمیه از جمله مواردی است که زیر نظر وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است؟ معنای این عبارت، این است؟

آقای ره‌بیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - عبارت «حوزه‌های علمیه» را باید جدا بیاورند؛ اشتباه کرده‌اند.

آقای شب‌زنده‌دار - اگر این عبارت «حوزه‌های علمیه» را اول این تبصره بیاورند و بگویند حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها و فلان، بهتر است. ولی الآن این عبارت این ایهام را دارد یا اینکه واقعاً معنایش این است که حوزه‌های علمیه زیر نظر وزارت علوم است؟!

آقای ابراهیمیان - نه، این طوری نیست.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا، آن عبارت را اشتباهی آنجا آورده‌اند.

آقای کدخدائی - نه، حالا در اینجا که در مقام بیان این مطلب نبوده‌اند.

آقای یزدی - این تبصره می‌خواهد تکلیف این نهادها را بگوید.

آقای شب‌زنده‌دار - چرا دیگر؛ گفته است نهادهایی از جمله اینها زیر نظر این وزارتخانه هستند. یعنی چه که این تبصره در مقام بیان نبوده است؟! خوب دارد می‌گوید مؤسساتی از جمله حوزه‌ی علمیه زیر نظر وزارتخانه است.

آقای ابراهیمیان - بله، اشتباه آورده‌اند.

آقای مؤمن - جهاد دانشگاهی زیر نظر وزارت علوم است؟

آقای عزیزاده - یعنی حوزه‌های علمیه را برای چه آورده است؟

آقای یزدی - حوزه‌های علمیه زیر نظر این وزارتخانه نیستند، اما مجلس حوزه‌های علمیه را به خاطر تکلیفی که اینها از این پس، مثل بقیه‌ی جاها دارند و از این جهت، موظف به انجام این تکلیف هستند، آورده است؛ یعنی پیشنهادهای و پایان‌نامه‌های حوزه هم باید در این سامانه ثبت شود. یعنی حکمی که در این تبصره گفته شده است، شامل حوزه‌های علمیه هم هست.

آقای شب‌زنده‌دار - این مطلب درست است، ولی بالاخره این تبصره در مقام بیان، این‌طوری دارد می‌گوید. در مقام بیان این‌طوری دارد می‌گوید. یعنی اینکه حوزه‌های علمیه را در ردیف مؤسسات زیر نظر این دو وزارتخانه ذکر کرده است، اشکال دارد و الاً اصل حکم تبصره درست است.

آقای یزدی - نه، حوزه‌ها زیر نظر این وزارتخانه‌ها نیستند.

آقای شب‌زنده‌دار - عبارت این تبصره را بخوانید و ببینید معنای عبارتش چیست؟

آقای ابراهیمیان - حاج آقا، این اشکال مربوط به قید «زیر نظر» است.

آقای هاشمی شاهرودی - اصلاً بایستی حوزه‌های علمیه را از این قسمت تبصره حذف بکنند.

آقای سوادکوهی - چه اشکالی دارد که این تبصره شامل حوزه‌های علمیه هم بشود؟

آقای شب‌زنده‌دار - اصلاً این اشکال که مد نظر نیست.

آقای مدرسی یزدی - من هم با این اشکال موافقم. مجلس می‌خواهد برای حوزه‌ها قانون بگذارد.

آقای هاشمی شاهرودی - چه قانونی می‌خواهد بگذارد؟ قانون حوزه‌های علمیه مستقل است و مربوط به خودشان است.

آقای شبزنده‌دار - نه، این تبصره خلاف شرع است؛ چون اگر شما حوزه‌های علمیه را زیر نظر وزارت علوم ببرید، موجب وهن حوزه‌های علمیه است.

آقای یزدی - این تبصره می‌گوید مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی که زیر نظر وزارتخانه‌های علوم هستند، باید این کار را بکنند. این قسمت تمام شد [و ربطی به عبارتهای بعدی ندارد].

آقای شبزنده‌دار - نه، این عبارت را ندارد.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - نه، بقیه دارد. این تبصره ادامه دارد.

آقای یزدی - لطف کنید به عبارتش توجه بکنید؛ می‌گوید: «تبصره ۹ - دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی فناوری دولتی و غیر دولتی زیر نظر وزارتخانه‌های علوم ...» این عبارت تمام می‌شود. در ادامه می‌گوید: و همین‌طور حوزه‌های علمیه این کار را بکنند؛ یعنی نگفته است که حوزه‌های علمیه زیر نظر وزارتخانه است.

آقای شبزنده‌دار - قید «از جمله» را آورده است.

آقای یزدی - این عبارت «زیر نظر وزارتخانه‌های»، قید آن عبارت «مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی فناوری دولتی و غیر دولتی» است.

آقای شبزنده‌دار - قید «از جمله» به کجا می‌خورد؟

آقای یزدی - نه، ببینید؛ این جمله تمام می‌شود دیگر.

آقای شبزنده‌دار - نه، «از جمله» به کجا می‌خورد؟

آقای علیزاده - البته الآن این تبصره این ایهام را دارد که حوزه‌ها هم تحت نظر آن وزارتخانه‌ها هستند.

آقای هاشمی شاهرودی - اصلاً اینکه حوزه‌ها مستقل از دولت نباشند، خلاف سیاست‌های رهبری است. هم نظر امام (ره) این بود و هم نظر رهبری این است که حوزه‌ها مستقل از دانشگاه‌ها هستند.

آقای یزدی - بله، حوزه‌ها مستقلند.

آقای علیزاده - این تبصره حوزه را هم زیر نظر این دو وزارتخانه آورده است. شما

می فرمایید حوزه را نیاورده است؟

آقای یزدی - من می گویم این عبارت «زیر نظر» شامل حوزه‌ها نمی شود.

آقای عزیزاده - چطور می گویند حوزه‌ها را زیر نظر وزارتخانه نیاورده است؟ آن را هم آورده است.

آقای شبزنده‌دار - من می گویم این تبصره، حوزه‌ها را در ردیف مؤسسه‌های زیر نظر آن دو وزارتخانه ذکر کرده است.

آقای عزیزاده - قید «از جمله» دارد؛ بعد، مراکز زیر نظر این وزارتخانه‌ها را می شمارد، جهاد دانشگاهی را آورده، حوزه‌ها را هم آورده است.

آقای شبزنده‌دار - بله، گفته است: «از جمله ... دانشگاه آزاد اسلامی، حوزه‌های علمیه و ...»

آقای یزدی - «تبصره ۹- دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی فناوری دولتی و غیر دولتی زیر نظر وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از جمله دانشگاه عملی کاربردی، دانشگاه آزاد اسلامی ...» این عبارت دیگر تمام شد.

آقای عزیزاده - ببینید؛ حالا اگر اینها را این طور می آورد، اشکالی نداشت، ولی الآن این تبصره گفته است مؤسسه‌های زیر نظر این دو وزارتخانه از جمله حوزه‌ی علمیه.

آقای مؤمن - توجه کنید؛ «جهاد دانشگاهی» زیر نظر کیست؟ «جهاد دانشگاهی» که زیر نظر این وزارتخانه‌ها نیست. پس عبارت نخست تبصره، قبل از کلمه‌ی «جهاد دانشگاهی» تمام می شود. آن قید «از جمله» هم فقط شامل همان عبارت اولی اش می شود. لذا «جهاد دانشگاهی» از این قید خارج است، حوزه‌ی علمیه هم همین طور است.

آقای یزدی - یعنی حوزه‌های زیر نظر آنها نیستند.

آقای عزیزاده - موارد بعد از «حوزه‌های علمیه» چطور؟ درباره‌ی «دانشگاه‌های غیر دولتی» چه می گویند؟ دانشگاه‌های غیر دولتی که تحت نظر وزارت علوم هستند. یعنی این وسط تنها دو تا [جهاد دانشگاهی و حوزه‌های علمیه] زیر نظر وزارت علوم نیستند و بقیه زیر نظر وزارت علوم هستند؟! این طور که نمی شود.

آقای مؤمن - «جهاد دانشگاهی» زیر نظر وزارت علوم نیست.

آقای علیزاده - بله، عبارت این تبصره، غلط است. من نمی دانم «جهاد دانشگاهی» تحت نظر وزارت علوم است یا نه، ولی مجلس می تواند جهاد دانشگاهی را در اینجا بیاورد.

آقای مؤمن - نمی تواند.

آقای علیزاده - من نمی دانم؛ شاید هم نمی تواند این کار را بکند. من کاری به این ندارم. شما الآن می خواهید بگویید این عبارت «از جمله» شامل حوزه نمی شود، ولی بدانید که شامل آن می شود.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - حاج آقا، این عبارت یک تذکر می خواهد. خود مجلس هم می داند که اشتباه کرده است.

آقای علیزاده - بله.

آقای رهپیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - تذکر می خواهد تا مجلس جای عبارت «حوزه های علمیه» را عوض بکند. یک تذکر بدهید تا جایش را عوض بکند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، تذکر بدهید تا حذف کنند.

آقای علیزاده - شما بفرمایید که الآن در این تبصره، این ایهام وجود دارد که حوزه های علمیه هم تحت نظر وزارت علوم هستند.

آقای مؤمن - جهاد دانشگاهی چطور؟

آقای علیزاده - آن را می توانند در اینجا بیاورند.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، جهاد دانشگاهی را می شود زیر نظر این دو وزارتخانه دانست. با مصوبه ی مجلس می شود. یعنی جهاد دانشگاهی را می توان با «قانون» زیر نظر این دو وزارتخانه بُرد، ولی باید این کار با «قانون» انجام شود. پس با همین مصوبه، مجلس می تواند آن را زیر نظر این وزارتخانه ها ببرد.

آقای علیزاده - بله، با قانون می شود این کار را کرد.

آقای مؤمن - جهاد دانشگاهی هم اشکال دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، اشکالی ندارد که تحت نظر این وزارتخانه ها واقع بشود.

آقای علیزاده - نه، اشکالی ندارد. غیر از آن دو تا [= جهاد دانشگاهی و حوزه های علمیه]، بقیه ی موارد چطور؟ موارد بعدی تحت نظر وزارت علومند؟

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای عزیزاده - شما می‌فرمایید این دو تا زیر نظر این دو وزارتخانه نیستند.

آقای هاشمی شاهرودی - نه، «قانون» می‌تواند بگوید جهاد دانشگاهی تحت نظر این وزارتخانه‌ها باشد.

آقای یزدی - حالا اگر عبارت را آن‌طوری بخوانید که اینها هم زیر نظر این وزارتخانه‌ها بیایند بله، اما به هر حال، این عبارت «از جمله» غلط است. این ابهام تذکر داده بشود.

آقای عزیزاده - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - در تبصره‌ی بعدی^(۱) آمده است که این وزارتخانه‌ها آیین‌نامه‌ی این مصوبه را درست می‌کنند.

آقای عزیزاده - بله.

آقای هاشمی شاهرودی - فردا این وزارتخانه‌ها یک آیین‌نامه درست می‌کند و می‌گویند باید آن را در حوزه اجرا کنید!

آقای یزدی - بسیار خوب.

آقای عزیزاده - حالا متنش را بفرمایید، ولی چرا تذکر بدهیم؟ ما باید بگوییم که این تبصره اشکال دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - بله، اشکال است.

آقای یزدی - بله، من هم عرض کردم [بنا بر حرف شما اشکال دارد].

آقای هاشمی شاهرودی - بله، این یک اشکال و ایراد است. این، خلاف استقلال حوزه‌ها است که رهبری بر آن تأکید دارند.

آقای عزیزاده - بله.

آقای ابراهیمیان - حالا ابهام بگیرید.

آقای هاشمی شاهرودی - این، ابهام نیست، ایراد است؛ چون تبصره‌ی بعدی می‌گوید این وزارتخانه‌ها آیین‌نامه‌ی اجرایی این مصوبه را پیشنهاد می‌کنند تا هیئت دولت آن را

۱. تبصره (۱۰) ماده واحده لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۸ مجلس شورای اسلامی: «تبصره ۱۰- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری وزارت دادگستری تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

تصویب بکند. خب دولت فردا یک آیین نامه برای حوزه تصویب می کند! تبصره‌ی بعدی را بخوانید. مفاد این تبصره مشخص است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - آن کلمه‌ی «پیشنهاد» هم «پیشنهاد» است. **آقای ابراهیمیان -** بله، «پیشنهادها» درست است.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - بله، معادل فارسی «پروپوزال»، «پیشنهاد» می شود.

آقای یزدی - خیلی خب، پس دیگر معطل نشوید. حداکثر همین را برای رفع ابهام تذکر بدهید.

آقای هاشمی شاهرودی - نه حاج آقا، باید ایراد بگیریم. چرا تذکر بدهیم؟ ایراد می گیریم.

آقای مدرسی یزدی - حالا به هر حال، این عبارت را درستش می کنند. ابهام بگیریم.

آقای هاشمی شاهرودی - خب اگر می خواهید ابهام بگیرید.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - خود مجلس هم این مطلب را فهمیده است. **آقای هاشمی شاهرودی -** ابهام نیست؛ چون این تبصره، حوزه‌ها را ذیل این وزارتخانه‌ها ذکر کرده است دیگر.

آقای ره‌پیک (رئیس پژوهشکده شورای نگهبان) - مجلس متوجه شده است که جای «حوزه‌های علمیه» در این تبصره درست نیست. تذکر هم کافی است.

آقای جنتی - خب آقای عزیزاده، رأی بگیرید دیگر.

آقای عزیزاده - حضرات آقایانی که از این جهت این تبصره را خلاف اصل (۵۷) می دانند، اعلام بفرمایند.

آقای مؤمن - حالا ابهام بگیرید تا درستش کنند.

آقای هاشمی شاهرودی - بگویید ابهام دارد.

آقای مدرسی یزدی - بله.

آقای عزیزاده - پس به این صورت می گوییم: «با توجه به عبارت تبصره، این ابهام وجود دارد که حوزه‌های علمیه نیز تحت نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هستند. از این جهت لازم است که در این خصوص، رفع ابهام بشود.»

آقای هاشمی شاهرودی - یا بگوییم این ابهام وجود دارد که حوزه‌ها هم مشمول

آیین‌نامه‌ی این مصوبه بشوند؛ چون احتمالاً حوزه مشمول این آیین‌نامه می‌شود، لازم است اصلاح بشود.

آقای یزدی - بله، این مهم نیست دیگر.

آقای سوادکوهی - جناب آقای علیزاده، مسئله که این نیست. این تبصره یک وظیفه به‌عهده‌ی حوزه‌ی علمیه گذاشته است که فکر نکنم آن وظیفه مشکلی داشته باشد. این تبصره (۹) این وظیفه را به‌عهده‌ی حوزه‌ی علمیه گذاشته است که شما زمان ارائه‌ی آن طرح پژوهشی باید حتماً یک کاری انجام بدهید که مشخص شود تقلبی نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، مشکل این است که حوزه‌ها را زیر نظر این دو وزارتخانه‌ها قرار داده است.

آقای سوادکوهی - نه، آن اشکال مربوط به عبارت «زیر نظر» است که آن را باید اصلاح کنند. اشکال از آن جهت درست است، ولی الآن آقای هاشمی شاهرودی اشکال را بر روی تبصره (۱۰) برده‌اند.

آقای هاشمی شاهرودی - اگر حوزه مستقل است، دولت نمی‌تواند برای حوزه وظیفه بگذارد و آیین‌نامه بنویسد.

آقای سوادکوهی - خب چرا نمی‌تواند؟

آقای هاشمی شاهرودی - به چه مناسبتی دولت برای حوزه وظیفه بگذارد؟ حوزه، خودش می‌داند.

آقای سوادکوهی - خب نه، نوع استعمال حوزه‌ها از ایرانداک چگونه باشد؟

آقای هاشمی شاهرودی - شاید اصلاً حوزه این وظیفه را قبول نداشته باشد.

آقای سوادکوهی - خب مگر اینکه شما بگویید اصلاً نباید در مورد حوزه قانونی نوشته بشود.

آقای هاشمی شاهرودی - باید ببینید که چطور قوانینی در مورد حوزه نوشته می‌شود؟ قوانین علمی نباید در مورد حوزه نوشته شود، ولی یک دفعه هست که قانون برای امور اجرایی است یا برای جرائم عادی است، که آن حرف دیگری است.

آقای سوادکوهی - نه، این تبصره برای حفظ مالکیت معنوی است. یعنی شما می‌گویید که حوزه‌ها می‌توانند از آثار سایر علوم و رشته‌ها [به طور متقابلانه] استفاده کنند؟ **آقای علیزاده -** نه، اصلاً موضوع این تبصره، آن نیست.

آقای سوادکوهی - می‌توانند؟

آقای علیزاده - موضوع این تبصره، مالکیت معنوی نیست.

آقای هاشمی شاهرودی - این مصوبه برای همه‌ی تخلفات علمی است؛ یکی از آنها، جرائم مربوط به مالکیت معنوی است.

آقای سوادکوهی - همه می‌توانند [از آثار سایر رشته‌ها به طور متقابلانه استفاده کنند] دیگر؛ یعنی این مصوبه نسبت به همه شمولیت دارد.

آقای علیزاده - الآن این تبصره درباره‌ی جرائم صحبت نمی‌کند، بلکه می‌گوید باید همه‌ی پروپوزال‌ها بیایند و در سامانه‌ی ایرانداک ثبت بشود.

آقای سوادکوهی - خیلی خب، می‌خواهم عرض کنم که موظف کردن حوزه به انجام این کار که اشکالی ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - چرا؛ این، اشکال دارد.

آقای سوادکوهی - این تبصره از حیث سیاق عبارتی که آورده است، اشکال دارد. مجلس باید این [عبارت «حوزه‌های علمیه»] را [از عبارت مربوط به مؤسسه‌های زیر نظر وزارتخانه‌های علوم و بهداشت و درمان] جدا می‌کرد و آن را جداگانه می‌آورد.

آقای یزدی - تبصره (۱۰) را بخوانید.

آقای هاشمی شاهرودی - خب، این بحث هم تمام شد.

آقای کدخدائی - حالا بالاخره آقایان به تبصره (۹) ایراد گرفتند؟

آقای هاشمی شاهرودی - ابهام گرفتیم.

منشی جلسه - «تبصره ۱۰- آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری وزارت دادگستری تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

آقای هاشمی شاهرودی - خب، مصوبات مجلس تمام شد.

آقای شب‌زنده‌دار - نه، یکی دیگر مانده است.

آقای یزدی - بله، یک دستور دیگر هنوز دارند.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۵ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۱۰۱/۳۵۲۶۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۲، لایحه پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب جلسه مورخ بیست و

لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ارمنستان در مورد استفاده مشترک از دروازه مرزی نوردوز - مغری

منشی جلسه - دستور بعدی «لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ارمنستان در مورد استفاده مشترک از دروازه مرزی نوردوز - مغری»^(۱) است.

آقای علیزاده - نوردوز یک منطقه‌ای است در مرز ایران و ارمنستان در کنار رود ارس، که از آنجا یک پل هم ساخته‌اند.

آقای یزدی - این دستور، یک موافقتنامه است دیگر.

آقای هاشمی شاهرودی - بعید است که این موافقتنامه اشکالی داشته باشد.

آقای علیزاده - حالا آن را بررسی می‌کنیم. آقایانی که این موافقتنامه را خوانده‌اند، می‌گویند ایرادی ندارد. حالا بررسی این موافقتنامه تا چه زمانی وقت دارد؟

منشی جلسه - دوم مرداد به شورا آمده است.

آقای مؤمن - بله، ۱۳۹۶/۵/۲ آمده است.

آقای علیزاده - خوب، برای بررسی این مصوبه تا بیست و یکم یا بیست و دوم مرداد فرصت داریم. البته اگر آقایان خوانده‌اند و می‌فرمایند ایرادی ندارد، سراغ دستور بعدی برویم.

→

هشتم تیرماه یک هزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:
- در تبصره (۹)، با توجه به عبارت تبصره، این ابهام وجود دارد که حوزه‌های علمیه نیز زیر نظر وزارتخانه علوم، تحقیقات و فناوری هستند. لازم است در این خصوص رفع ابهام شود تا اظهار نظر ممکن گردد.»

۱. لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ارمنستان در مورد استفاده مشترک از دروازه مرزی نوردوز - مغری در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۸ با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۵۵/۳۵۴۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۳ برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۲ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

آقای هاشمی شاهرودی - بله.

آقای مؤمن - این موافقتنامه بدون ایراد است.

آقای علیزاده - بله، حاج آقای مؤمن می‌فرمایند که بدون ایراد است.

آقای هاشمی شاهرودی - اگر ایشان می‌گویند ایرادی ندارد، کافی است دیگر.

آقای علیزاده - بله، اگر حاج آقای مؤمن ایرادی به آن نگرفته است، یعنی ایرادی ندارد.

آقای شبزنده‌دار - پس این موافقتنامه هم تلقی به قبول شد؟

آقای علیزاده - بله^(۱)

---

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۲ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۵۵/۳۵۴۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۵/۳، لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ارمنستان در مورد استفاده مشترک از دروازه مرزی نوردوز - مغری مصوب جلسه مورخ بیست و هشتم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران

آقای مؤمن - مصوبه‌ی هیئت دولت را هم بخوانید.

منشی جلسه - بله، یک اساسنامه هم در دستور بررسی داریم؛ «اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران»^(۱)

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۴/۱۴ به پیشنهاد شماره ۲۲۰۲۱۸ مورخ ۱۳۹۵/۸/۲۲ سازمان انرژی اتمی ایران و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی وابسته به دولت - مصوب ۱۳۷۷-^(۲) تصویب کرد:

اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۷۶۷۳/ت/۳۰۹۶۶- مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۲ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- متن زیر به عنوان بند (۲۰) به ماده (۷) اساسنامه یادشده^(۳) الحاق می‌شود:

۱. اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۱۴ به تصویب هیئت وزیران رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی‌شده در اصل (۸۵) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۳۷۵۳/۴۵۰۹۷ مورخ ۱۳۹۶/۴/۱۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ به هیئت وزیران اعلام کرد.

۲. قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی: «موضوع استفساریه:

آیا در مواردی که مجلس شورای اسلامی اجازه تصویب اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت از جمله مؤسساتی را که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است به دولت داده است، اصلاح اساسنامه در هر مورد نیازمند کسب مجوز مجدد از مجلس شورای اسلامی است، یا اصلاح اساسنامه که در واقع اصلاح تصمیم دولت است، بر عهده هیئت وزیران می‌باشد؟
نظر مجلس:

ماده واحده - هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه‌هایی که به موجب تصویب مجلس شورای اسلامی به هیئت دولت واگذار شده است، چون تغییر نظر دولت محسوب می‌شود با هیئت وزیران است.»

۳. ماده (۷) اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۳/۷/۲۲ هیئت

۲۰- طراحی، ساخت و بهره‌برداری از راکتورهای تحقیقاتی در راستای تحقق اهداف و مأموریت‌های سازمان انرژی اتمی ایران.

۲- در ماده (۱۴) اساسنامه یادشده،^(۱) عبارت «هفت عضو اصلی» به عبارت «پنج عضو اصلی» اصلاح می‌شود.»

آقای عزیززاده - خب، این اصلاحیه ظاهراً اشکالی ندارد دیگر.

آقای مؤمن - بله، ظاهراً اشکالی ندارد.

آقای هاشمی شاهرودی - چه اشکالی دارد؟!^(۲)

→

وزیران: «ماده ۷- موضوع فعالیت شرکت عبارت از مدیریت و نظارت بر سرمایه‌های شرکت جهت انجام هرگونه فعالیت در راستای تولید و توسعه برق هسته‌ای، مدیریت و نظارت بر انجام مطالعات، مکان‌یابی، طراحی، احداث، تأمین سوخت هسته‌ای، بهره‌برداری ایمن و از کاراندازی نیروگاه‌های هسته‌ای و تأسیسات آنها و انجام کلیه معاملات مربوط به برق هسته‌ای می‌باشد. موارد زیر از وظایف و فعالیت‌های عمده شرکت می‌باشد:

۱- ...»

۱. ماده (۱۴) اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب ۱۳۸۳/۷/۲۲ هیئت وزیران (اصلاحی ۱۳۹۲/۴/۹): «ماده ۱۴- هیئت مدیره شرکت مرکب از هفت عضو اصلی خواهد بود که بر اساس پیشنهاد رئیس مجمع عمومی و تصویب مجمع عمومی عادی از بین افراد صاحب‌نظر و تجربه در تخصص‌های مرتبط برای مدت چهار سال با حکم رئیس مجمع عمومی انتخاب می‌شوند و پس از انقضای مدت قانونی تا زمانی که تجدید انتخاب به عمل نیامده است در سمت خود باقی خواهند بود و انتخاب مجدد آنان برای دوره‌های بعد بلامانع است. رئیس هیئت مدیره از بین اعضای هیئت مدیره توسط رئیس مجمع منصوب خواهد شد. اعضای هیئت مدیره شرکت با رعایت تبصره (۳) ماده واحده قانون ممنوعیت بیش از یک شغل - مصوب ۱۳۷۳- نباید هیچ‌گونه سمت یا پست سازمانی دیگری خارج از سازمان و مؤسسات و شرکت‌های تابعه و وابسته داشته باشند.»

۲. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۰۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۵۳۷۵۳/۴۵۰۹۷ مورخ ۱۳۹۶/۴/۱۹، اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران مصوب جلسه مورخ چهاردهم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و شش هیئت وزیران، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۹۲/۸/۸)

«یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام... انتشاره‌اکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است... فرض نفرمایید در قانون مجازات ماده چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد. خیلی خوب است که در انتشاره‌اکرات، این نظرات مخالف ذکر شود... یعنی این می‌شود یک مستندی، این یک سابقه‌ای است. این سوابق مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این بنا مثلاً در نگاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشاره‌اکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بزهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،

کوچه شهید دهقانی‌نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفکس: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir